

Evaluatie Kadernota Integrale Veiligheid Gouda 2019-2022 en advies prioriteiten 2023-2026

Arjun Swami-Persaud, Nynke Piepers, Aline Petersen, Paul van Egmond

Contactgegevens

Augustus 2022

Arjun Swami-Persaud

aswamipersaud@dsp-groep.nl

Nynke Piepers

npiepers@dsp-groep.nl

Aline Petersen

apetersen@dsp-groep.nl

Met medewerking van:

Paul van Egmond en Oberon Nauta

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Onderzoeksopzet	5
1.2	Onderzoeksvragen	5
1.3	Leeswijzer	6
Deel 1 – Evaluatie en veiligheidsanalyse		7
2	Evaluatie Kadernota 2019-2022	8
2.1	Uitgangspunten	8
2.2	Prioriteiten	8
2.3	Resultaten	8
2.4	Conclusie	24
3	Evaluatie maatregelen	28
3.1	TopX	28
3.2	Risicjongerenoverleg	32
3.3	Last onder dwangsom	35
3.4	Bibob-toets	39
4	Vergelijking referentiegemeenten	43
4.1	Prioriteit: Jeugdcriminaliteit en woninginbraken, drugsproblemen en radicalisering	43
4.2	Prioriteit: De stad en haar bestuur weerbaarder maken tegen ondermijning	46
4.3	Prioriteit: De woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag aanpakken	47
4.4	Prioriteit: Drugscriminaliteit: aanpak van netwerken en criminele families	48
4.5	Conclusie	48
5	Veiligheidsanalyse Gemeente Gouda	51
5.1	Brede ontwikkelingen	51
5.2	Ontwikkelingen per veiligheidsveld	52
5.3	Veiligheidssituatie in Noord, Oost en West	57
5.4	Conclusie	58

6	Conclusie Deel 1	60
	Deel 2 – Advies prioriteiten	61
7	Aanbevelingen Kadernota IVB 2023-2026	62
7.1	Hoe werkt prioriteren?	62
7.2	Van longlist naar shortlist	63
7.3	Toelichting per thema	63
8	Conclusie deel 2	70
8.1	Integrale weging veiligheidsthema's	70
8.2	Doelen, effectindicatoren en verantwoordingsmethodiek	74
	Bijlage 1 Overzicht geïnterviewden	76
	Bijlage 2 Onderzoeksmethoden	77
	Bijlage 3 Overzicht pakketten aan maatregelen referentiegemeenten	79

1 Inleiding

De Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2019 -2022 van de gemeente Gouda eindigt dit jaar. De gemeente Gouda treft voorbereidingen voor de periode 2023 – 2026. Op verzoek van gemeente Gouda, heeft DSP-groep een evaluatie van het huidige veiligheidsbeleid uitgevoerd. Daarnaast heeft DSP verschillende stappen doorlopen om te komen tot nieuwe prioriteiten voor de periode 2023-2026.

1.1 Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende stappen:

- Een analyse van relevante documenten, zoals de kadernota en de jaarlijkse actieplannen.
- Een vergelijking van pakketten aan maatregelen met referentiegemeenten.¹
- Een brede ronde interviews met professionals die betrokken zijn bij het veiligheidsbeleid van de gemeente; ook spraken we wethouders en de burgemeester.²
- Input van inwoners van Gouda, via inzet van buurtvoorlichters én een digitale enquête.
- Twee sessies: één met professionals en één met raadsleden.

Een uitgebreide beschrijving is opgenomen in bijlage 2.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode van maart tot en met juli 2022.

1.2 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen van deze evaluatie zijn verdeeld in drie onderdelen.

1. Evaluatie Kadernota IVB 2019-2022

1. Wat zijn de cijfermatige resultaten van het gevoerde beleid (output)?
2. Wat is de impact van het gevoerde beleid in cijfers (outcome)?
3. Wat zijn de randvoorwaarden voor een effectieve veiligheidsaanpak?
4. In hoeverre wordt aan deze randvoorwaarden voldaan? Waar ligt ruimte voor verbetering?
5. Wat is de (verwachte) effectiviteit van de belangrijkste maatregel per prioriteit?

2. Veiligheidsanalyse

6. Duiding van de kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van de veiligheidsproblematiek over de afgelopen jaren.

¹ De referentiegemeenten zijn: Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg, Utrecht, Delft, Tilburg, Helmond en Heerlen.

² Zie bijlage 1 voor een overzicht van gesproken respondenten.

7. Wat zijn landelijke, regionale en lokale trends en ontwikkelingen op het gebied van veiligheid?
8. Wat is de veiligheidssituatie in Gouda en in de gebieden Noord, Oost en West?

3. Aanbevelingen Kadernota IVB 2023-2026

9. Wat zijn aanbevelingen voor de nieuwe Kadernota, met betrekking tot
 - de opzet;
 - selectie van prioriteiten, inclusief onderbouwing;
 - kwantificeerbare doelstellingen per prioriteit;
 - een rijkere verantwoordingssystematiek (indien mogelijk).

Onderdeel 1 en 2 hebben betrekking op het gevoerde beleid. Onderdeel 3 heeft betrekking op de nieuwe Kadernota.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 presenteren we de resultaten van de evaluatie van het Goudse veiligheidsbeleid. In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan op de werking en uitvoering van vier maatregelen: de TopX, het Risicjongerenoverleg, de Last onder Dwangsom en de Bibob-toets. In hoofdstuk 4 volgt een vergelijking van pakketten aan maatregelen in zeven referentiegemeenten. In hoofdstuk 5 presenteren we een analyse van de veiligheidsontwikkelingen in Gouda aan de hand van vijf veiligheidsvelden. Ook zijn in dit hoofdstuk de uitkomsten opgenomen van wat inwoners van Gouda zelf zeggen over hun wijk. In hoofdstuk 6 is een conclusie opgenomen van de voorgaande hoofdstukken. In hoofdstuk 7 gaan we in op het advies voor de prioriteiten voor de nieuwe Kadernota. We sluiten het rapport af met een conclusie van het advies en doen we aanbevelingen voor de verantwoordingssystematiek.

Deel 1 – Evaluatie en veiligheidsanalyse

2 Evaluatie Kadernota 2019-2022

In dit hoofdstuk beoordelen we in hoeverre de doelstellingen van de Kadernota Veiligheid 2019-2022 tot dusverre (medio 2022) zijn behaald. Dit doen we op basis van cijfermatige bronnen en kwalitatieve informatie uit interviews met professionals.

2.1 Uitgangspunten

Het College heeft enkele uitgangspunten vastgesteld waaraan het veiligheidsbeleid in 2019-2022 moet voldoen. Deze uitgangspunten zijn als volgt:

- Informatiegestuurd en datagedreven
- De burger heeft een eigen verantwoordelijkheid
- Bewonersparticipatie
- Integrale samenwerking
- Communicatie

2.2 Prioriteiten

In de Kadernota 2019-2022 zijn drie prioriteiten vastgesteld. Deze zijn daar als volgt verwoord:

1. Door de aanpak van jeugdcriminaliteit de woninginbraken verder omlaag brengen. De aanpak van jeugdcriminaliteit bestaat ook uit de aanpak van drugsproblemen en radicalisering.
2. De stad en haar bestuur weerbaarder maken tegen ondermijning.
3. De woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag aanpakken.

In het Actieplan 2022 is daar een nieuwe prioriteit aan toegevoegd:

4. Drugscriminaliteit: aanpak van netwerken en criminele families.

2.3 Resultaten

Per prioriteit zijn in de Kadernota en de jaarlijkse Actieplannen doelstellingen geformuleerd. Sommige van deze doelstellingen zijn kwantitatief (SMART) geformuleerd en daarmee specifiek te beoordelen. Van deze kwantitatieve doelstellingen geven we aan of deze volgens de specifieke norm zijn behaald. Andere doelstellingen zijn kwalitatief geformuleerd en daardoor niet concreet te beoordelen. Om deze doelstellingen te beoordelen zijn deze in interviews uitgebreid besproken. Bij deze doelstellingen geven we weer of de resultaten zich ontwikkelen in de beoogde richting, dan wel of er signalen zijn die het beoogde resultaat wel of juist niet onderschrijven.

Daarnaast voegen we per prioriteit toe welke opvallende verschillen we zien in zeven referentiegemeenten, namelijk Zoetermeer, Roosendaal, Utrecht, Delft, Tilburg, Helmond en Heerlen.

In paragraaf 2.4.2 volgt een schematische weergave van alle doelstellingen die in dit hoofdstuk worden behandeld.

Politiecijfers en beperkingen

Om zicht te krijgen op het behalen van de kwantitatieve doelstellingen, is gebruik gemaakt van politiecijfers. Politiecijfers bestaan uit meldingen, aangiften en eigen registraties van de politie. Deze cijfers geven een systematisch beeld van de veiligheid in de gemeente, en bevatten daarmee waardevolle inzichten. Tegelijkertijd moeten we voorzichtig zijn met deze cijfers omdat niet alle delicten en aspecten van veiligheid kunnen worden geregistreerd (dark numbers), en omdat sprake kan zijn van registratie-effecten. De politiedata moet daarom altijd worden geïnterpreteerd met kennis van de lokale situatie. Dat hebben we gedaan middels interviews. We combineren zo inzichten uit data met inzichten van de straat.

2.3.1 Prioriteit: *Jeugdcriminaliteit en woninginbraken; drugsproblemen en radicalisering*

De prioriteit Jeugdcriminaliteit bestaat uit vier subthema's. In deze paragraaf zoomen we daarom in op in de volgende thema's:

- Jeugdcriminaliteit- en overlast (algemeen)
- Woninginbraken
- Drugscriminaliteit
- Radicalisering/polarisatie

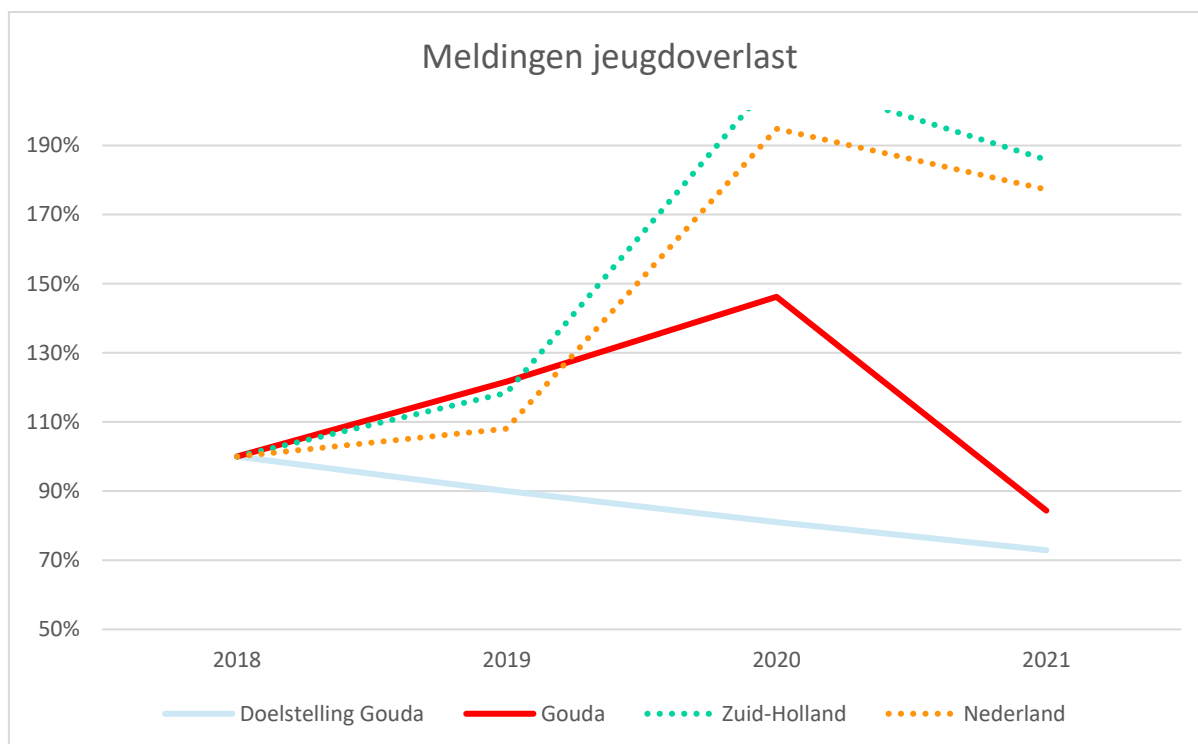
Jeugdcriminaliteit en -overlast (algemeen)

Op de prioriteit Jeugdcriminaliteit heeft de gemeente Gouda zowel specifiek meetbare als niet-concreet meetbare doelen opgesteld. In deze paragraaf tonen we eerst de resultaten van de specifiek meetbare doelen.

Doelstelling 1

Jaarlijkse afname van meldingen jeugdoverlast van 10%

Figuur 2.1 Toe- en afname meldingen jeugdoverlast

Het aantal meldingen van jeugdoverlast is tot 2020 toegenomen, waarna in 2021 sprake was van een scherpe afname. Het aantal meldingen is in 2019, ten opzichte van 2018, toegenomen met 22%. In 2020 volgde nog een toename van 20% ten opzichte van 2019. In 2021 daalde het aantal meldingen scherp met 42%.

Een deel van de toename van het aantal meldingen is waarschijnlijk terug te leiden naar de oproep van de gemeente Gouda aan haar bewoners om meer meldingen te doen. Daarmee beoogt de gemeente een beter beeld krijgen van wat er speelt in de stad en waar. Om de cijfers van Gouda te duiden hebben we ook de regionale en landelijke cijfers geraadpleegd. Daarin is te zien dat op regionaal en landelijk niveau het aantal meldingen aanzienlijk sneller steeg: landelijk tot wel 80% in 2020. De coronacrisis is waarschijnlijk mede debet aan deze toename van het aantal meldingen van overlast. Doordat het aantal meldingen in Gouda in 2021 bovendien scherp daalde, is de ambitielijn in het jaar 2021 gehaald, zij het niet voldoende om de totale ambitie voor de periode 2018-2022 te realiseren.

Resultaat: De doelstelling om het aantal meldingen jeugdoverlast met 10% te verminderen is niet gehaald. Wel heeft Gouda in tegenstelling tot de regionale en landelijke trend over de periode van vier jaar een daling van het aantal meldingen gerealiseerd.

Doelstelling 2

Recidivisten binnen de TopX <50%

Halverwege 2020 ging de Top60 over in de TopX. De doelstelling van <50% recidivisten binnen de aanpak, is ongewijzigd gebleven. Cijfers van beide aanpakken zijn onderling beperkt vergelijkbaar.³ We kunnen daarom niet beoordelen of er sprake is van bepaalde trends.

Tabel 2.1 Recidivepercentage Top60 en TopX

Recidivepercentage	2018	2019	2020	2021
Top60	58%	54%	44% (eerste halfjaar)	Bestond niet meer
TopX	Bestond nog niet	Bestond nog niet	Geen cijfers beschikbaar	59% (juli 2020 – juni 2021)

We zien dat in 2019, ten tijde van de Top60, het recidivecijfer 54% was. Van 2020 zijn geen cijfers bekend en in 2021 is de doelstelling gehaald: 42% van de TopX recidiveerde in dat jaar. In hoofdstuk 3.1 evalueren we de TopX-aanpak en gaan we nader in op dit resultaat.

Resultaat: Door de overgang van de Top60 naar de TopX en met enkel halfjaarcijfers voorhanden, is het te vroeg om te beoordelen of deze doelstelling is behaald.

Doelstelling 3

Preventieve inzet op risicjongeren door inzet Preventief Interventie Team (PIT)

Het PIT is een door de gemeente Amsterdam en Universiteit Leiden ontwikkelde interventie. Het doel van het PIT is om kinderen die een verhoogd risico lopen op problemen in de sociale ontwikkeling, snel en vroegtijdig hulp te bieden. Daarmee wordt beoogd het risico op ontwikkelen van ernstige gedragsproblemen te verkleinen en te zorgen dat kinderen hun schoolloopbaan succesvol doorlopen.⁴ De aanpak en ondersteuning wordt vormgegeven met PIT-medewerker, ouders, school en andere relevante betrokkenen bij kind en gezin. Het is preventief en er hoeft bijvoorbeeld geen sprake te zijn van betrokkenheid van politie.

In de afgelopen jaren is intensief verkend op welke wijze het PIT het beste in Gouda zou kunnen starten. Vanwege de kosten is er uiteindelijk niet voor gekozen om de gehele aanpak in Gouda vorm te geven. In Q2 2022 is duidelijk dat de gemeente Gouda ook losse trajecten kan inkopen. De gemeente verwacht deze in 2022 te kunnen inzetten.

³ Zie hoofdstuk 3.1 voor meer informatie over deze wijziging.

⁴ Bron: Gemeente Amsterdam, Preventief Interventie Team. Zie: <https://www.amsterdam.nl/sociaaldomein/onderwijs-leerplicht/preventief-interventie-team/>. Laatst geraadpleegd 26 mei 2022.

Resultaat: *De doelstelling om preventief in te zetten op risicojongeren door het Preventief Interventie Team (PIT) is in Q2 2022 (nog) niet gehaald.*

Doelstelling 4 en 5

Veiligheidsdomein en zorgdomein werken samen waar nodig volgens het principe 1g1p1r (1 gezin, 1 plan, 1 regisseur).

Informatiedeling over signaleren risicogedrag jeugd is op orde.

Volgens professionals is er in de praktijk verbetering mogelijk in de samenwerking tussen het veiligheidsdomein, zorgdomein en sociaal domein. Geïnterviewde professionals geven aan dat de wil tot integraliteit er is en de noodzaak ervan wordt erkend, maar ook dat de praktijk weerbarstig is. Volgen hen kan dit komen door onvoldoende kennis van elkaars domein en door een gebrek aan heldere informatiedelingsconvenanten. Er wordt aangegeven dat inwoners met (niet-veiligheidsgerelateerde) complexe hulpvragen over bijvoorbeeld inkomen, armoede, opvoeding en start arbeidsmarkt, in Gouda terecht kunnen bij één loket. Daarbij is een veelheid aan partners betrokken (jeugdconsulenten en -regisseurs, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, jeugdzorg). Vooralsnog heeft het veiligheidsdomein in deze context geen actieve rol. Niettemin zijn alle geïnterviewden, ook die van het veiligheidsdomein, overtuigd van de meerwaarde van aansluiting van het veiligheidsdomein.

Volgens de gesproken professionals is er in de praktijk verbeter ruimte op het gebied van de frequentie en wijze waarop er onderling wordt afgestemd en gecommuniceerd. Volgens de professionals zelf zijn zij gebaat bij meer kennis van 'elkaars' domein. Een voorbeeld is dat er bij overlast op straat vaak politie wordt ingeschakeld terwijl zorgprofessionals menen dat het om zorgvragen gaat, en dat vice versa zorgmedewerkers bij jongeren thuis signalen van crimineel gedrag niet waarnemen. Wanneer dergelijke signalen niet worden herkend, komt er geen samenwerking tot stand. Dit staat het principe 1g1p1r in de weg. Professionals uit het team Veiligheid en Wijken benadrukken dat er hard wordt gewerkt om de integraliteit met andere domeinen verder vorm te geven, en dat deze zich in de startfase bevindt, zowel beleidsmatig als operationeel. Het veiligheidsdomein schuift nog niet aan bij het Multidisciplinaire Aanpak (MDA++), dat in het Zorg- en Veiligheidshuis wordt ingezet – ook hier wordt de meerwaarde van betrokkenheid van het veiligheidsdomein benoemd.

Resultaat: *De doelstellingen zijn niet concreet en meetbaar geformuleerd en kunnen daarom niet worden beoordeeld op doelbereik. Uit input van professionals blijkt dat de doelen, ondanks de gepleegde inzet, in de praktijk nog niet zijn behaald.*

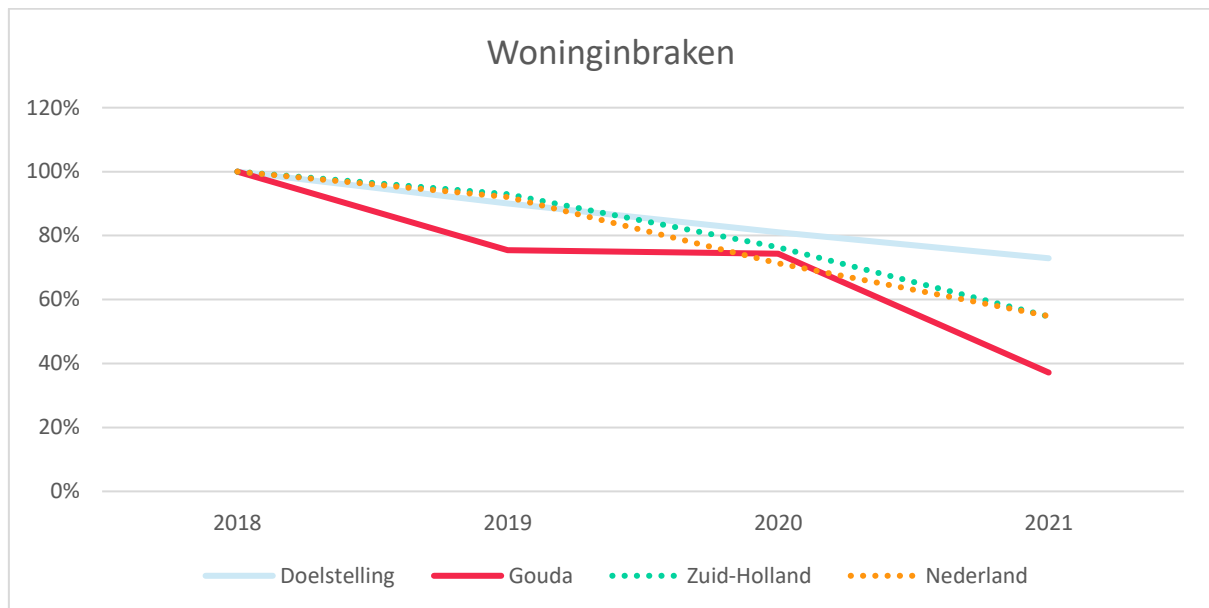
Woninginbraken

Op het thema woninginbraken zijn twee doelstellingen geformuleerd.

Doelstelling 1

Woninginbraken verminderen met 10% per jaar vanaf 2018

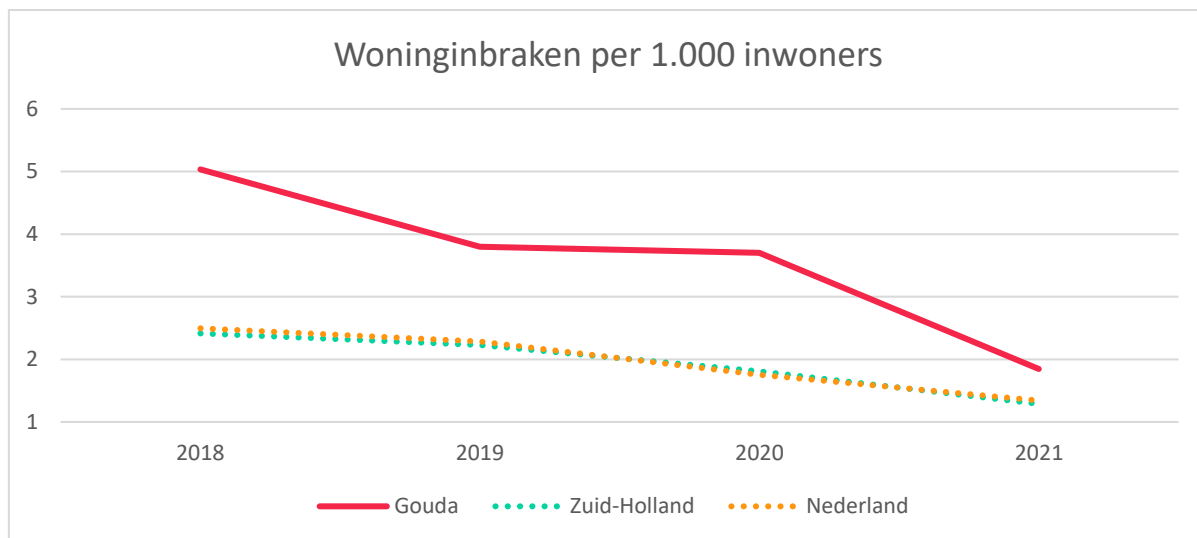
Figuur 2.2 Woninginbraken

Het aantal woninginbraken is tussen 2018 en eind 2021 scherp gedaald met 63% (zie figuur 2.2). De dalende trend is reeds ingezet in 2017 en heeft zich tot eind 2019 verder voortgezet. In 2020 stagneerde die daling, waarna deze in 2021 een duikvlucht nam: het aantal woninginbraken halveerde in dit jaar ten opzichte van het jaar daarvoor.

In haar jaarrapportage 2021 meldt de gemeente Gouda dat de daling van het aantal inbraken verklaard kan worden door het grote aantal daders dat begin 2021 gedetineerd was, en door de avondklok. We zien inderdaad een correlatie met de op dat moment geldende coronabeperkingen. In 2021 zat Nederland tijdens de wintermaanden grotendeels 'op slot'. Juist in die wintermaanden ligt het aantal inbraken van oudsher relatief hoog en in deze maanden was het aantal woninginbraken lager dan in dezelfde maanden het jaar daarvoor. Om te duiden of de Goudse daling tevens (gedeeltelijk) voortkomt uit het Goudse veiligheidsbeleid, hebben we deze cijfers afgezet tegen die van Zuid-Holland en Nederland (zie ook voorgaande figuur 2.2). Daarin zien we dat de daling in Gouda zich sneller ontwikkelt dan regionale en landelijke gemiddelden. Daarbij moet worden aangetekend dat het Goudse gemiddelde per 1.000 inwoners ook hoger ligt dan regionale en landelijke gemiddelden, zie figuur 2.3.

Figuur 2.3 Woninginbraken per 1.000 inwoners

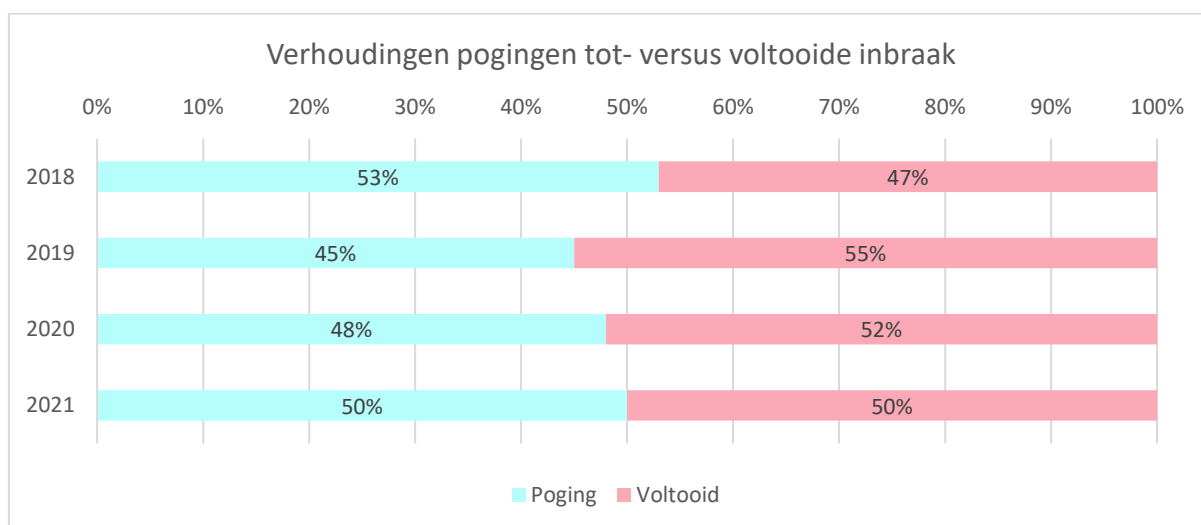
Met de huidige ontwikkelingen nadert Gouda steeds meer het regionale en landelijke gemiddelde.

Resultaat: De doelstelling om woninginbraken elk jaar te verminderen met 10% is gehaald. De gerealiseerde daling is zelfs sterker dan het regionale en landelijke gemiddelde. In 2020 stagneerde de vermindering, maar dit werd gecompenseerd door de dalingen in de andere jaren.

Doelstelling 2

Het aantal pogingen stijgt t.o.v. het aantal voltooide inbraken

Figuur 2.4 Verhoudingen pogingen tot - versus voltooide inbraak

In de doelstelling is geen specifieke indicator of cijfer opgenomen. We zien dat tussen eind 2018 en eind 2021 de verhouding van voltooide inbraken t.o.v. pogingen daartoe licht is verbeterd, met uitzondering van een

kleine negatieve uitschieter (45% poging-55% voltooid) in 2019. In 2021 ligt de verhouding op 50%/50%, een kleine verbetering ten opzichte van 2019 maar eveneens een lichte verslechtering ten opzichte van 2018.

Resultaat: Over vier jaar is het percentage pogingen t.o.v. het percentage voltooide inbraken gedaald. Dit is met name te wijten aan een uitschieter in 2018. De laatste drie jaar zien we een positieve ontwikkeling.

Drugscriminaliteit

Voor dit thema zijn in de Kadernota en actieplannen twee doelen geformuleerd. Vanaf 2022 is op het thema drugs een nieuwe prioriteit geformuleerd; zie daarvoor hoofdstuk 2.3.4.

Doelstelling 1

Ontwikkelen plan van aanpak op drugshandel

Het ontwikkelen van een plan van aanpak is op zichzelf meetbaar: dat plan is er wel, of dat plan is er niet. Er zijn echter geen specifieke eisen of voorwaarden geformuleerd waaraan het plan van aanpak moet voldoen. Daarmee kan met deze doelstelling geen uitspraak worden gedaan over de uitvoerbaarheid van het plan, de kwaliteit van het plan en het draagvlak voor het plan.

Bij totstandkoming van de huidige Kadernota dateerde het meest recente onderzoek naar drugscriminaliteit in Gouda uit 2015. De gemeente heeft in 2019 opdracht gegeven dit onderzoek opnieuw te laten uitvoeren, uitgebreid met het in kaart brengen van de jonge aanwas en aandacht voor de vraagzijde van de drugsmarkt, toegespitst op het drugsgebruik door jongeren. Dit heeft geresulteerd in twee onderzoeksrapporten⁵ die medio 2021 zijn gepubliceerd. Mede op basis van deze onderzoeken is Gouda gestart met een verstevigde aanpak van drugscriminaliteit. De inhoud van die aanpak wordt nader toegelicht in hoofdstuk 2.3.4.

Resultaat: Deze doelstelling is behaald. We duiden daarmee de verstevigde aanpak van drugscriminaliteit als een plan van aanpak op drugshandel. Daarmee is nog geen specifiek oordeel geformuleerd over de effectiviteit van deze aanpak.

⁵ (1) J. van Esseveldt, A. van Wijk, H. de Boer en E. Bervoets, 2021. *Van de grammen en de kilo's. Een onderzoek naar de aanbodkant van de drugsmarkt in Gouda*. Bureau Beke en Bureau Bervoets; (2) E. Bervoets, K. vd Akker, A. Verweij en A. van Wijk, 2021. *'Iedereen toch het toch?' Drugsgebruik onder schoolgaande jeugd in Gouda*. Bureau Beke en Bureau Bervoets.

Doelstelling 2

Toename waarschuwingen en sluitingen op basis van art. 13b Opiumwet

Tabel 2.2 Waarschuwingen en sluitingen panden

Jaar	Resultaten	Opmerkingen
2019	Sluiting horecabedrijven: 1 Sluiting woningen: 5 Bestuurlijke waarschuwingen: 11	
2020	Sluiting horecabedrijven: 2 Sluiting woningen: 10 Bestuurlijke waarschuwingen: 2 Lasten onder dwangsom ⁶ : 2 (drugshandel op straat)	
2021	Sluiting horecabedrijven: 0 Sluiting woningen: 8 Bestuurlijke waarschuwingen: 0 Last onder dwangsom: - 0x drugshandel op straat - 1x hennepplantage in woning (niet verbeurd) - 1x harddrugs in woning (niet verbeurd) - 2x bezit lachgas (verbeurd indien herhaling <5 jaar)	Jaarrapportage 2021: "Waar in voorgaande jaren nog vaker werd gewaarschuwd bij het aantreffen van hennep in woningen, zijn in 2021 de meeste woningen gesloten. In één casus was nog sprake van een waarschuwing in de vorm van een last onder dwangsom."

Vanaf 2020 is de gemeente gestart met het opleggen van lasten onder dwangsom voor drugsdelicten. In de verantwoording van 2021 lezen we dat het aantal waarschuwingen afneemt omdat de gemeente in plaats daarvan overgaat tot sluiting van panden. Tegelijkertijd zien we dat het aantal daadwerkelijk gesloten panden in 2021 lager ligt dan in voorgaand jaar. De reden daarvan is niet bekend, maar kan volgens respondenten samenhangen met capaciteitstekorten bij zowel gemeente als politie, waardoor bestuurlijke rapportages niet of pas laat worden opgemaakt. Zonder bestuurlijke rapportage is er geen juridische basis voor bestuurlijke maatregelen, en kunnen drugspanden niet worden gesloten.

Resultaat: De doelstelling is deels gehaald: we zien een afname van het aantal waarschuwingen, maar een toename in het aantal sluitingen en opgelegde lasten onder dwangsom.

Radicalisering

In het brede thema radicalisering heeft de gemeente Gouda drie specifiek meetbare doelstellingen en drie kwalitatieve doelstellingen geformuleerd. Professionals geven aan het lastig te vinden om concrete doelen te stellen op radicalisering; de doelen zijn vrij algemeen geformuleerd. Ook in de jaarrapportages klinkt dit door: er wordt niet toegelicht hoe ondernomen activiteiten passen bij of bijdragen aan specifieke doelen of ambities.

⁶ De Last onder Dwangsom was in 2020 formeel nog geen doelstelling.

Doelstelling 1

Het organiseren van minimaal 2 trainingen voor professionals; minimaal 1 stadsdebat; minimaal 2 netwerkbijeenkomsten.

In de actieplannen is niet aangegeven of deze activiteiten éénmalig, of jaarlijks terugkerend zouden worden georganiseerd. We houden bij de beoordeling met beide interpretaties rekening. Ook is niet duidelijk wat wordt verstaan onder 'netwerkbijeenkomsten'. In onderstaande tabel 2.3 is te zien welke activiteiten de gemeente Gouda in de periode 2018-2021 heeft georganiseerd op deze doelstelling.

Tabel 2.3 Georganiseerde activiteiten in 2018-2021

Jaar	Activiteiten binnen deze doelstelling
2019	• Vier trainingssessies, verzorgd door het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering (ROR). • Eén stadsdebat met thema <i>Onverdraagbaar gedrag in een democratie</i>. Sprekers waren o.a. NCTV, experts op gebied van radicalisering en extremisme, en bestuurders van scholengemeenschappen van zowel islamitische en christelijke signatuur. • Contact met de islamitische gemeenschap en diverse keren een overleg tussen moskeebesturen en gemeentebestuur.
2020	• Geen trainingen • Geen stadsdebat • Geen netwerkbijeenkomsten.
2021	• Vijf trainingssessies door het ROR

In 2019 hebben verschillende activiteiten plaatsgevonden. In 2020 is het vanwege de coronamaatregelen niet mogelijk gebleken de gewenste activiteiten te organiseren. In 2021 is tenminste een deel van de doelstelling behaald.

Resultaat: *De doelstelling om minimaal twee trainingen, één stadsdebat en twee netwerkbijeenkomsten te organiseren is in 2019 gehaald. Het is niet duidelijk in hoeverre de bedoeling was om deze activiteiten in opvolgende jaren te herhalen. In 2020 is het niet gebeurd; in 2021 vonden vijf trainingssessies plaats, waarmee het doel deels werd behaald.*

Doelstelling 2

Voorbereid zijn op terugkeerders uit strijdgebieden

In de periode 2011-2015 zijn er vanuit Gouda meerdere personen uitgereisd. De gemeente heeft als doel gesteld voorbereid te zijn op hun terugkeer. In de afgelopen jaren zijn er twee personen daadwerkelijk teruggekeerd.

De gemeente heeft een Plan van Aanpak Terugkeerders opgesteld, waarin volgens een geïnterviewde professional onder meer afspraken met politie en justitie zijn vastgelegd, evenals afspraken rond huisvesting, zorg voor kinderen, en re-integratie. Naast het Plan van Aanpak heeft de gemeente zich voorbereid door onder meer contact te onderhouden met achtergebleven familieleden en afspraken te maken met het OM. De twee keer dat er terugkeerders waren, is het plan uitgevoerd, en dit werkte naar behoren. Wij kunnen geen uitspraak doen over de inhoudelijke kwaliteit of compleetheid van de voorbereiding, omdat er geen specifieke eisen of voorwaarden geformuleerd zijn en er geen inzage is in het opgestelde Plan van Aanpak.

Resultaat: *De gemeente heeft zich voorbereid op terugkeerders, en bij de uitvoering bleek dat met deze voorbereiding goed gewerkt kon worden. Daarmee is de doelstelling behaald.*

Doelstelling 3

Monitoren extremistische netwerken middels persoonsgerichte aanpak

Bij deze doelstelling is niet duidelijk wat wordt bedoeld met 'monitoren' en om welke extremistische netwerken het gaat. Daarnaast is onvoldoende duidelijk op welke manier het instrument persoonsgerichte aanpak (pga) hieraan bijdraagt en waarom juist de pga hiervoor gekozen is. De pga is als werkwijze niet ontwikkeld om te monitoren en biedt met haar persoonsgerichte insteek geen grondslag voor inzet op netwerken.

In de jaarrapportage 2019 is vermeld dat in de pga van de gemeente Gouda dat jaar 32 casussen zijn besproken. Volgens geïnterviewde professionals betreffen dit allen pga's waarin de casuïstiek is geduid als radicaal en/of extremistisch. Het is niet bekend welke vormen van radicalisering of extremisme dit betreft. In een interview is aangegeven dat de gemeente inmiddels zicht heeft op 40 personen in CTER-context. Niet bekend is om wat voor soort radicalisering of extremisme het gaat, wat de doelstellingen en de doorstroom binnen de pga zijn, en welke partners erbij betrokken zijn.

Resultaat: *Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd. We zetten vraagtekens bij de haalbaarheid en de beleidslogica van deze doelstelling.*

Doelstelling 4

Tegengaan van polarisatie tussen diverse bevolkingsgroepen en individuen

Professionals van de gemeente geven in dit kader aan te willen inzetten op verbreding van de problematiek rond radicalisering en extremisme. Waar dit voorheen voornamelijk jihadisme betrof, wordt ook het belang van aandacht voor links-, en rechtsextremisme en anti-overheidsextremisme benoemd. In de Kadernota is aangekondigd dat de gemeente in 2019 de hoeveelheid aanhangers van extremlinks en -rechts in beeld zou brengen. Dit heeft de gemeente gedaan in overleg met de politie. Hieruit bleek dat de omvang zich beperkte

tot twee casussen. Het valt op dat dit een groot verschil vormt met de 32 tot 40 casussen die binnen de pga worden besproken (zie vorige doelstelling).

Resultaat: *Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd. Wel heeft de gemeente de toegezegde inzet (het in beeld brengen) uitgevoerd. We kunnen niet beoordelen in hoeverre dit bijdraagt aan behalen van het doel, namelijk het tegengaan van polarisatie.*

2.3.2 Prioriteit: *De stad en haar bestuur weerbaarder maken tegen ondermijning*

In deze paragraaf gaan we in op de doelstellingen die zijn geformuleerd onder de prioriteit ondermijning.

Doelstelling 1

Meer barrières opwerpen ter voorkoming van ondermijning door aanpak van knooppunten en inzet Bibob

De gemeente heeft met versterkingsgelden van RIEC geïnvesteerd op criminele families en horeca. Met name op horeca heeft de gemeente veel tijd geïnvesteerd, doordat het afhaal- en bezorgzaken vergunningplichtig heeft gemaakt waardoor een Bibob-toets kon worden afgenomen.

Professionals geven aan dat de vergunningsverplichting voor de horeca in de APV veel tijd kostte. Dit was voorzien; de afdeling die zich bezighoudt met ondermijning heeft daarom bewust tijdelijk de prioriteit gelegd op horeca. Professionals benadrukken dat dit een tijdelijke noodzaak was: het Bibob-beleid was verouderd en is nu grotendeels op orde gebracht.

De evaluatie van de inzet van de wet Bibob is een apart onderdeel van deze evaluatie die we toelichten in hoofdstuk 3.4.

Resultaat: *Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd en daarom niet kwantitatief te beoordelen. Kwalitatief blijkt uit interviews dat de Bibob veel meer wordt ingezet en dat is positief.*

Doelstelling 2

Het schakelteam duidt op effectieve wijze de binnenkomende signalen

De gemeente heeft een lokaal signaaloverleg waarin signalen van ondermijning integraal worden geduid. In 2019 ging het om ca. 40 signalen, in 2020 om 30 ondermijningscasussen – weliswaar minder, maar met zwaardere casuïstiek waar een grotere dreiging van uitging. In 2021 was het aantal signalen gelijk. Deze duiding lijkt dus haar vruchten af te werpen. Duiding gebeurt onder het convenant van het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC).

Ook zijn er nog verbetermogelijkheden. In de praktijk klinkt dat de integraliteit nog niet op volle kracht is, voornamelijk omdat het RIEC niet altijd aansluit bij de signaaloverleggen. Dit zegt niet direct iets over de

effectiviteit van de duiding, maar werkt wel beperkend op de integraliteit. Daarnaast geven professionals van de gemeente aan dat er behoefte is aan meer kennis, ervaring en toegewijde gemeentelijke capaciteit voor de aanpak van de ondermijning.

Resultaat: *Het signaaloverleg levert elk jaar een constante hoeveelheid resultaten op. Uit interviews blijkt dat er meerwaarde wordt ervaren van het schakelteam, maar ook dat verbetering mogelijk is op capaciteit, kennis en ervaring, en dat de integraliteit in de praktijk niet is gewaarborgd. Op basis van deze signalen concluderen we dat het potentieel nog niet volledig wordt benut.*

Doelstelling 3

Het beperken van instroom en het bevorderen van uitstroom van leden van criminele netwerken

De cijfermatige resultaten van de inzet op criminele netwerken zijn nog niet overal beschikbaar. Echter, ook als deze wel beschikbaar zijn, is het, met het oog op veiligheid, onwenselijk om deze publiekelijk te rapporteren. Op basis van gesprekken met professionals zien we dat ook bij deze doelstelling geldt dat de tijdsinvestering voor de verstevigde aanpak van de horeca andere aandachtsgebieden van ondermijning tijdelijk heeft verminderd. Er is voor deze doelstelling echter altijd capaciteit en inzet gereserveerd gebleven. De gemeentelijke capaciteit is inmiddels weer breder inzetbaar. Voor effectieve inzet op deze en andere doelen, zoals criminele families en Outlaw Motor Gangs (OMG's), is naast gemeentelijke inzet, ook politiecapaciteit nodig, en deze is verminderd. De gemeente en politie werken goed samen; er zijn echter voorbeelden waarin de gemeente niet altijd voldoende informatie krijgt van de politie, of pas na een langere tijd. De gemeente heeft deze informatie nodig om bestuurlijke maatregelen in te zetten.

Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd. Wel constateren we op basis van de beschikbare informatie dat het niet aannemelijk is dat de gemeente het volledige potentieel (kan) benut(ten).

Doelstelling 4

Weerbaarheid van bestuur en organisatie tegen ondermijning versterken door o.a. training.

Om de weerbaarheid te vergroten heeft de gemeente aangegeven te werken volgens drie sporen: 1) goede informatiepositie; 2) kunnen doorpakken en 3) veilig en integer werken. Deze sporen zijn niet specifiek uitgewerkt in doelen of indicatoren.

Om de informatiepositie te verbeteren is in 2019 door het RIEC gestart met het opstellen van een Gouds Ondermijningsbeeld. Ook is in 2019 extra ingezet op malafide horeca in Gouda, waarna in 2020 de APV is aangepast zodat ook afhaal- en bezorgzaken vergunningplichtig zijn onder de Wet Bibob.

Het is onduidelijk op welke manieren er is ingezet op het spoor 2) kunnen doorpakken. Wel hebben professionals eerder aangegeven dat de ondermijningsaanpak wordt beperkt door uitdagingen rond capaciteit, kennis en ervaring, waardoor ze niet altijd 'kunnen doorpakken' (zie doelstelling 2+3). Wat betreft

spoor 3) veilig en integer werken, onderzoekt de gemeente momenteel of er een periodieke VOG-uitvraag kan komen voor alle gemeentelijke medewerkers – in plaats van de eenmalige uitvraag bij indiensttreding.

Resultaat: Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd. Uitgaande van de drie sporen en op basis van beschikbare informatie, constateren we dat het niet aannemelijk is dat de doelstelling is behaald.

Jaardoelstellingen en -indicatoren

In aanvulling op de vier overkoepelende doelstellingen zijn in de jaarlijkse Actieplannen verschillende specifiek geformuleerde indicatoren vastgesteld. Deze indicatoren zijn veelal een directe beschrijving van output.

Daarom geven we deze in een samengevat overzicht weer. We merken op dat niet al deze indicatoren concreet en meetbaar zijn geformuleerd, en dus niet altijd kwantitatief meetbaar zijn.

Tabel 2.4 Overzicht indicatoren

Doelstelling of indicator	Actieplan	Resultaat	Doelstelling behaald?
Start meldpunt ondermijningssignalen	2019	In 2019 is er een meldpunt ondermijningssignalen opgezet. Details over bijvoorbeeld de inkleding of bekendmaking van dit meldpunt zijn niet bekend.	Ja
Bibob-toetsing van alle horeca-aanvragen	2019 2020	Zowel in 2019 als in 2020 is voor alle nieuwe horeca-aanvragen een Bibob-toets uitgevoerd.	Ja
Aantal ondermijningssignalen in het schakelteam	2019 2020	In 2019: 40 In 2020: 30	N.v.t.
Aantal Bibob-toetsingen	2021	47	N.v.t.
Aantal ondermijningsmeldingen meldpunt	2021	Niet gerapporteerd	N.v.t./ onbekend
Aantal hit/no hit-meldingen	2021	Niet gerapporteerd	N.v.t./ onbekend
Aantal integrale controles	2021	10 (2x horeca, 5x overlastpand, 3x ondermijning)	N.v.t.

2.3.3 Prioriteit: *De woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag aanpakken*

De aanpak van woonoverlast is geprioriteerd omdat er, mede als gevolg van de ambulantisering van de zorg, meer kwetsbare personen in wijken wonen. Ook draagt de toename van Oost-Europese migranten en (ervaren) toegenomen woonoverlast bij aan het belang van deze prioriteit.

Doelstelling 1, 2 en 3

- *Er is een door alle ketenpartners afgestemde aanpak bij alle voorkomende extreme woonoverlast situaties*
- *Het verminderen van recidive van overlastgevers door het bieden van de juiste zorg en begeleiding*
- *De gemeente benut de maatregelen ter handhaving van de openbare orde en de APV*

In 2019 zijn 42 gevallen van extreme (woon)overlast onderzocht. Volgens de jaarrapportage van dat jaar is door de inzet van zorg en begeleiding de recidive verminderd. Van de opvolgende jaren zijn geen vergelijkbare cijfers voorhanden. Het aantal meldingen woonoverlast is in 2020 toegenomen, grotendeels herleidbaar aan de coronacrisis (zie figuur 2.5 op de volgende pagina). De gemeente zet zichtbaar en actief in op gebiedsgericht werken en die werkwijze werpt volgens respondenten vruchten af. Wijken en buurten hebben een gebiedsregisseur die zich onder meer inzet voor het terugdringen van overlast. Dat gebeurt door korte lijnen tussen de gebiedsregisseur en bijvoorbeeld politie, stadstoezicht, jongerenwerk, wijkteam, et cetera. Een concreet voorbeeld is een locatie in Gouda Oost waar stichting Exodus een doorstroomhuis opende voor ex-gedetineerden om te werken aan re-integratie. De gebiedsregisseur spreekt daar tweemaandelijks met een groep bewoners, medewerkers van Exodus en Mozaïek Wonen (woningcorporatie). Dit is bevorderlijk geweest voor de integratie van het Exodushuis en verminderde de ervaren woonoverlast.

Om overlast tegen te gaan, zijn over de afgelopen jaren ook andere maatregelen genomen. Met name in Oost is er veel inzet gepleegd, die varieert van preventie en wijkversterking – waarbij het sociaal team en het Sportpunt een rol spelen – tot aan fysieke maatregelen zoals het plaatsen van hekken en poorten of de inzet van cameratoezicht. Ook heeft de politie enkele locaties geprioriteerd, waarbij er samenscholingsverboden werden gehandhaafd en sommige parkeerplaatsen zijn afgesloten. Bewoners die melding hebben gedaan van overlast zijn gesproken en geïnformeerd. Ook is er naar aanleiding van klachten rond opvanglocatie het Kompas een klankbordgroep met bewoners opgericht onder leiding van het Kompas, de politie en de gebiedsregisseur, waarin de aanpak van de overlast en de resultaten maandelijks worden besproken. Signalen (o.a. minder meldingen) wijzen erop dat de inzet effectief is.

Tot slot biedt de Wet Woonoverlast de burgemeester de mogelijkheid om specifieke gedragsaanwijzingen te geven aan overlastgevers in zowel huur- als koopwoningen. Het vergroot de wettelijke mogelijkheden die gemeenten hebben in de aanpak van woonoverlast.⁷ Deze wet is in Gouda vooralsnog niet toegepast. Een reden is contra-indicatie vanuit psychische problematiek, of afwikkeling door middel van gesprek en bemiddeling.

Resultaat: Door de coronacrisis fluctueert het aantal meldingen van woonoverlast sterk, wat effectmeting bemoeilijkt. Ook zijn de doelstellingen onvoldoende specifiek om te kunnen beoordelen. Op basis van de beschikbare informatie lijkt het erop dat de gebiedsgerichte aanpak effectief is. Ook is het aannemelijk dat het bieden van de juiste zorg en begeleiding recidive vermindert, maar dit is niet cijfermatig te onderbouwen. De gemeente benut niet alle beschikbare maatregelen, in het bijzonder niet van de Wet Woonoverlast, maar kiest daar weloverwogen voor.

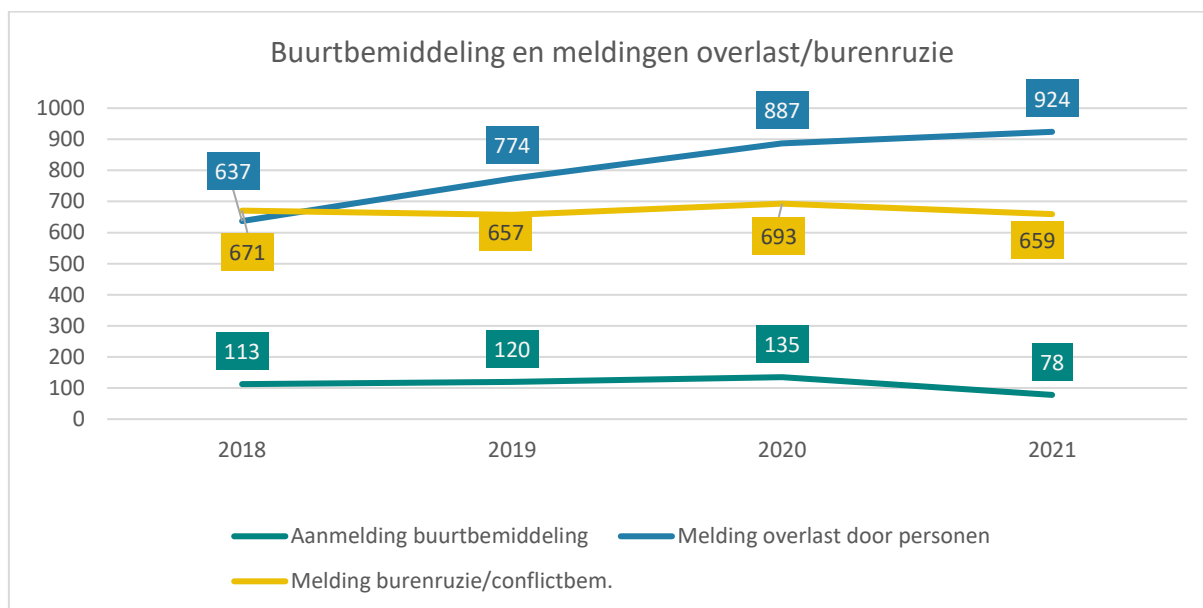
Jaardoelstellingen en -indicatoren

⁷ Zie: Het CCV. 2021 Factsheet Werking van de Wet Aanpak Woonoverlast (Artikel 151d Gemeentewet). <https://www.hetccv-woonoverlast.nl/doc/Factsheet-Wet-aanpak-woonoverlast-maart-2021.pdf>. Laatst geraadpleegd 12 juni 2022.

Naast bovenstaande doelstellingen zijn in de actieplannen van 2019-2022 de volgende doelstellingen en indicatoren vastgesteld:

- Voor iedere casus woonoverlast bij gemeente een plan van aanpak
- Toename % geslaagde gesprekken buurtbemiddeling
- Meldingen overlast door personen -5%
- Meldingen burenruzie en conflictbemiddeling -5%

Figuur 2.5 Buurtbemiddeling en meldingen overlast

Het is niet te zeggen of er voor elke casus woonoverlast bij de gemeente een plan van aanpak is opgesteld; de casuïstiek waarvoor geen plan van aanpak is opgesteld wordt namelijk niet gerapporteerd en is daarmee onbekend. Wel kunnen we kijken naar het aantal aanmeldingen bij buurtbemiddeling en hoe dat zich verhoudt tot het totale aantal meldingen van overlast door personen en van burenruzie/conflictbemiddeling. We zien dat de meldingen van overlast door personen tussen 2018 en 2021 elk jaar is gestegen: een stijging van in totaal 45%. Het aantal meldingen burenruzie/conflictbemiddeling is min of meer gelijk gebleven. In 2021 daalde dit type meldingen weliswaar met 5% ten opzichte van voorgaand jaar, maar dat zou ook te wijten kunnen zijn aan de stijging in 2020 (eveneens 5%).

De hoeveelheid door buurtbemiddeling in behandeling genomen aanmeldingen is, na een stijging in 2019 en 2020, met 43% scherp gedaald in 2021. Het oplossingspercentage (niet weergegeven in de figuur) blijft gelijk met elk jaar tussen de 77% en 79%.

Resultaat: *Het ontbreekt aan de vereiste data om te beoordelen of iedere casus woonoverlast een plan van aanpak heeft. De andere doelstellingen zijn niet gehaald. Daarbij moet worden aangetekend dat we hiermee niet concluderen dat de aanpak van de gemeente en buurtbemiddeling niet effectief is. Externe factoren (m.n. de coronacrisis) hebben waarschijnlijk sterke invloed gehad op de sterke stijging van het aantal meldingen.*

2.3.4 Prioriteit: *Drugscriminaliteit: aanpak van netwerken en criminele families*

In het Actieplan 2022 is de prioriteit Drugscriminaliteit: aanpak van netwerken en criminele families toegevoegd aan de drie andere prioriteiten. Er zijn geen doelen geformuleerd op deze nieuwe prioriteit. Wel zijn in de actieplannen twee indicatoren opgesteld: het aantal sluitingen van drugspanden, en het aantal lasten onder dwangsom. Hiervan zijn ten tijde van schrijven van dit rapport in Q2 2022 nog geen resultaten bekend. Gouda zet in op het opstellen van samenwerkingsafspraken met de verschillende betrokken domeinen, het uitwerken van een bestuurlijk instrumentarium en het inzichtelijk maken van de toename van meldingen met betrekking tot overlast.

2.4 Conclusie

De gemeente Gouda heeft een groot aantal beleidsdoelstellingen, jaardoelstellingen en indicatoren opgesteld. Een deel daarvan is te beoordelen aan de hand van een specifieke norm; andere zijn kwalitatief en/of richtinggevend.

2.4.1 Per prioriteit

Prioriteit: Jeugdcriminaliteit en woninginbraken

Op jeugdcriminaliteit- en overlast algemeen, woninginbraken en drugscriminaliteit zijn de (vroeg) effecten van de aanpakken zichtbaar. Vooral op de overgang van de Top60 naar de TopX en de intensivering van de aanpak op drugscriminaliteit lijken de eerste successen te worden geboekt – in komende jaren zal blijken hoe dit zich verder ontwikkelt. De effectiviteit van de aanpak van woninginbraken is nog matig meetbaar door corona-effecten.

Winst is er te behalen op de aanpak van radicalisering en extremisme. De pga dient te worden gebruikt op heldere grondslag en met concrete doelen, inclusief criteria voor afschaling. Het monitoren of in kaart brengen van extremistische netwerken past daar in beginsel niet bij. De aanpak is verder van belang om te actualiseren, nu Cter-casuïstiek verbreedt van jihadisme en terugkeerders naar andere vormen.

Overkoepelend kan in de aanpak van jeugdcriminaliteit en -overlast de integrale samenwerking tussen veiligheid en het sociaal domein nog verder worden versterkt.

Prioriteit: De stad en haar bestuur weerbaarder maken

De meest in het oog springende ontwikkeling in dit thema is de verbreding van de Bibob-toetsing binnen de horeca naar bezorg- en afhaalzaken. Met deze verbreding is een groot deel van de toegang tot de potentiële witwasmarkt bemoeilijkt. Het is van belang om, nu deze grote inhaalslag is gerealiseerd, oog te blijven hebben voor andere vormen en aandachtsgebieden van ondermijning.

Prioriteit: De woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag aanpakken

Onder meer gebiedsregisseurs worden ingezet op vermindering van woonoverlast. Buurtbemiddeling is een ander belangrijk middel. Door de coronacrisis is het aantal meldingen van woonoverlast flink gestegen en zijn de effecten van de inzet nog niet goed meetbaar. Wel valt op dat het aantal aanmeldingen bij buurtbemiddeling achterblijft bij de stijging van het aantal meldingen van woonoverlast.

Prioriteit: Drugscriminaliteit: aanpak van netwerken en criminele families

Deze prioriteit is toegevoegd in het Actieplan 2022, zonder jaardoelstellingen. Er zijn nog geen resultaten van bekend.

2.4.2 Schematische weergave doelstellingen

Doelstelling Kadernota 2015-2018	Specifiek toetsbare doelstelling?	Behaald in 2019?	Behaald in 2020?	Behaald in 2021?
Prioriteit 1: Jeugdcriminaliteit en woninginbraken; drugsproblemen en radicalisering				
Jeugdcriminaliteit en -overlast (algemeen)				
1. Jaarlijkse afname van meldingen jeugdoverlast van 10%	Ja	Nee	Nee	Ja
2. Recidivisten binnen de TopX <50%	Deels, wegens tussentijdse overgang Top60 > TopX	Nee	-	-
3. Preventieve inzet op risicjongeren door inzet Preventief Interventie Team (PIT)	Ja	Nee	Nee	Nee
4. Veiligheidsdomein en zorgdomein werken samen waar nodig volgens het principe 1g1p1i	Nee	De doelstellingen zijn niet concreet en meetbaar geformuleerd en kunnen daarom niet worden beoordeeld op doelbereik. Uit input van professionals blijkt dat de doelen, ondanks de gepleegde inzet, in de praktijk nog niet zijn behaald.		
5. Informatiedeling over signaleren risicogedrag jeugd is op orde	Nee	Op basis van input van professionals concluderen we dat dit doel niet is behaald.		
Woninginbraken				
1. Woninginbraken verminderen met 10% per jaar vanaf 2018	Ja	Ja	Nee	Ja
2. Het aantal pogingen stijgt t.o.v. het aantal voltooide inbraken	Ja	Nee	Ja	Ja
Drugscriminaliteit				
1. Ontwikkelen plan van aanpak op drugshandel	Deels	Deze doelstelling is behaald. We duiden daarmee de verstevigde aanpak van drugscriminaliteit als een plan van aanpak op drugshandel. Daarmee is nog geen specifiek oordeel geformuleerd over de effectiviteit van deze aanpak.		

2.	Toename waarschuwingen en sluitingen op basis van art. 13b Opiumwet	Ja	-	Horeca: ja Woningen: ja Best. waarsch.: nee LoD: ja	Horeca: nee Woningen: nee Best. waarsch.: nee LoD: ja
Radicalisering					
1.	Het organiseren van minimaal 2 trainingen voor professionals; minimaal 1 stadsdebat; minimaal 2 netwerkbijeenkomsten	Ja	Ja	Nee	Nee
2.	Voorbereid zijn op terugkeerders uit strijdgebieden	Nee	Deze doelstelling is onvoldoende specifiek geformuleerd om een uitspraak te doen over de mate waarin deze is behaald.		
3.	Monitoren extremistische netwerken middels persoonsgerichte aanpak	Nee	Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd. We zetten vraagtekens bij de haalbaarheid en de beleidslogica van deze doelstelling.		
4.	Tegengaan van polarisatie tussen diverse bevolkingsgroepen en individuen	Nee	Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd. Wel heeft de gemeente de toegezegde inzet (het in beeld brengen) uitgevoerd. We kunnen niet beoordelen in hoeverre dit bijdraagt aan behalen van het doel, namelijk het tegengaan van polarisatie.		
Prioriteit 2: de stad en haar bestuur weerbaarder maken tegen ondermijning					
5.	Meer barrières opwerpen ter voorkoming van ondermijning door aanpak van knooppunten en inzet Bibob	Nee	Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd en daarom niet kwantitatief te beoordelen. Kwalitatief blijkt uit interviews dat de Bibob veel meer wordt ingezet en dat is positief.		
6.	Het schakelteam duidt op effectieve wijze de binnenkomende signalen.	Nee	Het signaaloverleg levert elk jaar een constante hoeveelheid resultaten op. Uit interviews blijkt dat er meerwaarde wordt ervaren van het schakelteam, maar ook dat verbetering mogelijk is op capaciteit, kennis en ervaring, en dat de integraliteit in de praktijk niet is gewaarborgd. Op basis van deze signalen concluderen we dat het potentieel nog niet volledig wordt benut.		
7.	Het beperken van instroom en het bevorderen van uitstroom van leden van criminele netwerken	Nee	Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd. Wel constateren we op basis van de beschikbare informatie dat het niet aannemelijk is dat de gemeente het volledige potentieel (kan) benut(ten).		
8.	Weerbaarheid van bestuur en organisatie tegen ondermijning versterken door o.a. training	Nee	Deze doelstelling is niet concreet en meetbaar geformuleerd. Uitgaande van de drie sporen en op basis van beschikbare informatie, constateren we dat het niet aannemelijk is dat de doelstelling is behaald.		
Diverse jaardoelstellingen en indicatoren: zie tabel 2.4.					
Prioriteit 3: de woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag aanpakken					
9.	Er is een door alle ketenpartners afgestemde aanpak bij alle	Nee	Door de coronacrisis fluctueert het aantal meldingen van woonoverlast sterk, wat effectmeting bemoeilijkt. Ook		

voorkomende extreme woonoverlastsituaties		zijn de doelstellingen onvoldoende specifiek om te kunnen beoordelen. Op basis van de beschikbare informatie lijkt het erop dat de gebiedsgerichte aanpak effectief is. Ook is het aannemelijk dat het bieden van de juiste zorg en begeleiding recidive vermindert, maar dit is niet cijfermatig te onderbouwen. De gemeente benut niet alle beschikbare maatregelen, in het bijzonder niet van de Wet Woonoverlast, maar kiest daar weloverwogen voor.
10. Het verminderen van recidive van overlastgevers door het bieden van de juiste zorg en begeleiding		
11. De gemeente benut de maatregelen ter handhaving van de openbare orde en de APV		
Diverse jaardoelstellingen en -indicatoren: zie paragraaf 2.3.3 en figuur 2.5.		
Prioriteit 4: Drugscriminaliteit: aanpak van netwerken en criminele families		
Geen doelen geformuleerd.		

3 Evaluatie maatregelen

In overleg met de gemeente Gouda zijn vier maatregelen geselecteerd die we nader hebben geëvalueerd. Per maatregel hebben we een beknopte plan- en procesevaluatie uitgevoerd op basis van documentonderzoek en interviews.

Toetsen van beleidslogica

Dit betekent dat we hebben gekeken naar de onderliggende beleidslogica en die hebben getoetst en beoordeeld: voldoet deze aan de (rand)voorwaarden voor een effectieve maatregel? Om te toetsen of de onderliggende logica van de vier maatregelen hout snijdt, raadplegen we literatuur. Uit literatuur kunnen we aangeven welk type maatregelen volgens de wetenschap effectief of veelbelovend is in de strijd tegen criminaliteit en overlast. Hiervoor gebruiken we drie gezaghebbende Nederlandse synthesestudies⁸. Deze studies richten zich op sociale veiligheid, leefbaarheid, en politie/justitie.

Uitvoeren volgens plan

In een groepsinterview hebben we gevraagd in hoeverre de werkwijze in de praktijk worden uitgevoerd. Gebeurt dit volgens het plan? Waar wijkt dit af, waarom, en welke knelpunten worden in de praktijk ervaren? Op basis hiervan geven we aan in hoeverre verwacht kan worden dat de genoemde maatregel in de praktijk effectief is.

Vier maatregelen

De vier geëvalueerde maatregelen zijn:

1. De TopX-aanpak
2. Het Risicjongerenoverleg
3. De Last onder Dwangsom
4. Bibob-toets

3.1 TopX

De TopX-aanpak is een integrale persoonsgerichte aanpak (pga), gericht op jongeren van 17 tot 27 jaar die binnen een halfjaar (minimaal) 5x in beeld zijn geweest bij de politie. Doel van de aanpak is het verminderen van recidive. Het uitgangspunt is dat door integrale samenwerking met verschillende partners, er snel en gericht gepaste interventies kunnen worden ingezet in een combinatie van straf en zorg. Hiermee wordt beoogd de jongere meer grip en perspectief te bieden en daardoor de recidivekans te verkleinen.

⁸ Noije, L. V., & Wittebrood, K. (2008). Sociale veiligheid ontsleuteld.; Lub, V. (2013). *Schoon, heel en werkzaam?: een wetenschappelijke beoordeling van sociale interventies op het terrein van buurtleefbaarheid*. Boom Lemma uitgevers.; B. de Koning (2013) *De veiligheidsmythe: over politie, justitie en misdaad in Nederland*, Uitgeverij Balans, Amsterdam.

3.1.1 De TopX op papier

De TopX-aanpak in Gouda bestaat vanaf 1 juli 2020. Daarvóór werkte Gouda met de Top-60 aanpak. De TopX-aanpak bestaat niet uit een vast aantal jongeren. De Top60-lijst was vrij lang en er was weinig doorstroom. De gedachte was dat met een kortere lijst betere casusregie gevoerd kon worden, met meer resultaten. De nieuwe aanpak richt zich bovendien niet voornamelijk op plegers van specifiek HIC-feiten,⁹ maar op alle delicten, waaronder drugscriminaliteit en geweld.

Samenstelling en rollen

De TopX-aanpak wordt uitgevoerd in het Zorg- en Veiligheidshuis. Vaste partners zijn gemeente, politie, reclassering en verschillende zorgaanbieders. Het Zorg- en Veiligheidshuis is verantwoordelijk voor de procesregie en per casus wordt één van de casuspartijen aangewezen als casusregisseur. De casusregisseur is tevens de primaire begeleider van de jongere. Het doel waaraan binnen de aanpak per jongere wordt gewerkt, wordt opgesteld door de procesregisseur in afstemming met voor die specifieke casus relevante casuspartijen, zoals de politie.

Criteria, selectie en aanmelding

Voor de TopX worden twee selectiecriteria gehanteerd:

- Jongere is tussen de 17 en 27 jaar, en
- Is in een half jaar tijd vijf keer in beeld geweest bij de politie.¹⁰

Instroom

Halfjaarlijks draait de politie een lijst uit van personen die aan deze criteria voldoen. De politie deelt deze lijst met de procesregisseur. Selectie van jongeren gebeurt in de eerste plaats op basis van de harde criteria (leeftijd en gepleegde delicten in bepaald tijdsbestek), waarna wordt gewogen of de aanpak past en wat de aard van de delicten zijn. Per casus wordt dus een inschatting gemaakt of een persoon baat heeft bij een persoonsgerichte aanpak en wat de verwachte te bereiken doelen zijn. Dit criterium kan ook inhouden dat er zorgen zijn dat de persoon in kwestie niet onder een andere aanpak valt en, in combinatie met bepaalde risicofactoren, kwetsbaar is voor verder afglijden en/of escalatie.

Uitstroom

Personen op de lijst stromen uit als sprake is van vermindering van recidive en als zij hoger scoren op de zelfredzaamheidsmatrix. Dit is een instrument dat wordt gebruikt om te meten hoe zelfredzaam iemand is, in hoeverre van iemand kan worden verwacht volledig te participeren in de samenleving, en hoe kwetsbaar deze

⁹ High Impact Crimes is een verzamelnaam voor delicten als woninginbraak, overvallen, straatroof en geweldsmisdrijven.

¹⁰ Hierbij wordt gekeken naar de context: als een persoon binnen één nacht al vijf keer met de politie in aanraking komt, wordt die persoon niet meteen als TopX aangemerkt.

is wederom te vervallen in delictgedrag. Deze matrix is niet leidend, maatwerk wel: uitstroom gebeurt in overleg met andere casuspartners. Een jongere wordt na uitstroom nog een halfjaar gemonitord.

3.1.2 De TopX in de praktijk

De TopX is een opvolger van de Top60 en daarin worden de lessen toegepast die men tijdens de Top60 heeft geleerd. De aanpak is vormgegeven vanuit die praktijklessen, waardoor het verschil tussen theorie en praktijk klein is. Proces- en casusregie worden ingevuld zoals beoogd, en ook de selectie van cliënten vindt plaats zoals beschreven. Respondenten benadrukken dat in de praktijk maatwerk voorop staat.

Wat gaat er goed?

Zichtbare resultaten

In de korte tijd dat de TopX draait, heeft men al meerdere doorbraken geforceerd en zichtbare resultaten gerealiseerd; denk hierbij aan het uitstromen van TopX'ers naar een eigen woning. In complexe casuïstiek is dat volgens de respondenten een direct resultaat van intensieve casusregie die de TopX-aanpak mogelijk maakt. Naast 'grote' resultaten geven respondenten aan dat in een casus de meest succesvolle resultaten soms ogenschijnlijk erg klein lijken, en daarom moeilijk te vatten zijn in cijfers of verantwoordingen, maar die voor de jongere zelf erg belangrijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn contactherstel met een positief familielid, het aanschaffen van een ID-kaart, of het voeren van een bepaald gesprek met een hulpverlener.

Samenwerking in de praktijk

De TopX-aanpak kent een werkstructuur waarbinnen partijen zonder een overkoepelende hiërarchische aansturing verantwoordelijk zijn voor een gemeenschappelijk opgave. Een dergelijke projectstructuur brengt vanuit organisatorisch perspectief enkele uitdagingen op het terrein van samenwerking met zich mee. Op basis van wetenschappelijke literatuur¹¹ over samenwerking tussen organisaties in de publieke sector komt een aantal kwaliteitsaspecten naar voren die bepalend zijn voor het succes van de gemeenschappelijke opgave:

Tabel 3.1. Kwaliteitscriteria samenwerking

Kwaliteitscriteria samenwerking
Het samenwerkingsverband
De juiste kernpartners werken samen om de doelen te bereiken.
Er zijn goede samenwerkingsrelaties met de andere partners die betrokken zijn.
Samenwerkingsafspraken
Er is overeenstemming over de doelen, de doelgroep en de beoogde resultaten met de samenwerking.
Er zijn heldere afspraken gemaakt over taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en overlegstructuur binnen de samenwerking.

¹¹ Zie onder meer: Provan, K.G., Kenis, P. (2007). Journal of Public Administration and theory, 229-252. Van Delden, P. (2009). Samenwerking in de publieke dienstverlening. Ontwikkelingsverloop en resultaten. Delft/Zutphen: Eburon. Luna-Reyes L.F & Andersen, D.F. (2007). Towards a Theory of Interorganizational Collaboration: Generic structures of Cross-Boundary Requirement Analysis. Gray, B. (1985). Conditions facilitating Interorganizational Collaboration. Human Relations, Vol 38 no 10, 911-936. Kenis (2011). Samenwerking in theorie. In: Van Leeuwen et al. Tussen institutioneel aanbod en organische vraag. Almere/Baambrugge: De Jeugdzaak.

Samenwerkingscultuur
Samenwerkingspartners hebben een gevoel van urgentie.
Samenwerkingspartners investeren duurzaam in de samenwerkingsrelatie.
Samenwerkingspartners hebben vertrouwen in elkaar.
Regie en continuïteit
De sturing en coördinatie van de samenwerking is belegd en gewaarborgd.
De sturing en coördinatie zijn gericht op het faciliteren en versterken van de samenwerking.
Informatie-uitwisseling
De informatie-uitwisseling tussen de samenwerkingspartners is praktisch geregeld en niet in strijd met privacywetgeving. ¹²
Bij het inrichten van de werkprocessen is expliciet aandacht besteed aan het beperken van administratieve last en vergadertijd van professionals.

Gouda voldoet grotendeels aan deze genoemde criteria. Respondenten geven aan dat casuspartners en zorgaanbieders erg betrokken zijn en onder de professionals leeft het gevoel grip te hebben op de groep en te weten wie ze zijn, waar hun behoeften en kwetsbaarheden liggen, en hoe daarop te handelen. Partners geven aan in de casuïstiek goed samen te werken en gezamenlijk gedeelde prioriteiten te stellen op de doelgroep. Er zijn echter ook enkele aandachtspunten om rekening mee te houden.

Wat zijn aandachtspunten?

Afbakening doelgroep

Een eerste is de afbakening van de doelgroep. Betrokken partijen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om de leeftijdsgrenzen te verruimen naar een jongere leeftijd, om zo aan te sluiten bij de (landelijke) trend dat jongeren steeds jonger in aanraking komen met justitie. Factoren die daarbij onderzocht worden, zijn ook andere selectiecriteria: bijvoorbeeld als een jongere van 13 jaar drie keer (i.p.v. vijf keer) bij de politie in beeld is geweest in een halfjaar. Omdat dit een andere doelgroep betreft, met andere behoeften en kwetsbaarheden, wordt onderzocht welke nieuwe partners er mogelijk zouden moeten aansluiten.

Informatiedeling

Een tweede verbetermogelijkheid ligt in de informatiedeling. Binnen de TopX is dit over het algemeen prima geregeld. Het is echter niet mogelijk om informatie te delen tussen de TopX en het Risicjongerenoverleg, terwijl die in de praktijk elkaar aanvullen en er zelfs dezelfde partners bij aanwezig zijn. Ook bij het opvragen van informatie bij de politie ervaren partners soms obstakels. Dit heeft als oorzaak de capaciteitstekorten bij de politie. De politie illustreert desgevraagd hoe die praktijk werkt. Wettelijke bepalingen zorgen dat informatie-aanvragen altijd via de teamleiding gaan en informatie niet direct bij de betrokken politieambtenaar kan worden opgevraagd. Die praktijk is weinig wendbaar en sluit stroef aan op de praktijk van regievoering, waarin onderzoeksvragen regelmatig veranderen en actuele gegevens op korte termijn gecheckt moeten worden op juistheid.

¹² Relevant te vermelden is dat de Landelijke stuurgroep Zorg en veiligheid een nieuwe versie van het 'Handvat Gegevensuitwisseling in het Zorg- en Veiligheidsdomein' heeft vastgesteld. De nieuwe versie is volledig aangepast aan de nieuwe Europese privacywet, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de gewijzigde wetgeving naar aanleiding van de invoering van de Europese Richtlijn Gegevensbescherming Opsporing en Vervolgging.

Prioritering en capaciteit

Een derde verbetermogelijkheid bouwt hierop voort: er is bij alle betrokken partijen draagvlak en (geprioriteerde) capaciteit nodig om de effectiviteit van de aanpak te maximaliseren. Deze is er in de praktijk nog niet altijd. Respondenten benoemen dat er niet alleen bij politie, maar ook bij het OM capaciteitstekorten zijn, die er in de praktijk toe leiden dat casuspartners bijvoorbeeld niet altijd op de hoogte zijn wanneer een jongere in de TopX op zitting moet komen.

Tot slot wordt het woningtekort benoemd als belemmerende factor. Zonder de mogelijkheid uit te stromen naar een woning of perspectief daarop, is het moeilijk om een criminele spiraal te doorbreken.

3.1.3 Conclusie

De theorie van de TopX is een beproefde methodiek die succesvol wordt toegepast in verschillende Nederlandse grote steden. Gouda voldoet op papier en in de praktijk aan een groot deel van de voorwaarden om deze succesvol te doen verlopen. De TopX in Gouda is bovendien gebaseerd op en aangepast aan jarenlange (lokale) ervaring met de Top60.

De TopX in Gouda is nog te jong om systematisch resultaten te analyseren, maar de eerste signalen zijn veelbelovend. Professionals geven aan dat de werkwijze en focus is verbeterd ten opzichte van de Top60. De kortere lijst zorgt voor meer betrokkenheid bij casuspartners en de casusregie lijkt efficiënter.

Het hebben van een integraal team dat specifiek gericht is op jeugd en dat inzet op verschillende leefgebieden is een behoefte die ook doorklinkt uit de evaluatie. Om goede ondersteuning te bieden is het van belang dat het verschil tussen het veiligheids- en het sociaal domein wordt overbrugd en de TopX slaagt hierin, zij het op kleine schaal.

De TopX vraagt om mee te gaan met ontwikkelingen, zoals de steeds jonger wordende doelgroep. Bij verbreding is het van belang dat de huidige sterke punten gewaarborgd blijven: de juiste interdisciplinaire kennis aan tafel, draagvlak en betrokkenheid. Zorg voor goede afspraken met casuspartners, en evalueer en actualiseer waar nodig de informatiedelingsconvenanten. Capaciteit is en blijft een randvoorwaarde: zorg voor voldoende capaciteit, prioriteit en draagvlak bij alle betrokken partners, waaronder politie en OM.

3.2 Risicjongerenoverleg

Het Risicjongerenoverleg (RJO) is een multidisciplinair overleg gericht op jongeren bij wie sprake is van (overlastgevend) risicogedrag en zonder ingrijpen het risico bestaat dat hij of zij afglijdt in de criminaliteit. Het primaire doel is om in een vroeg stadium in te zetten op het verminderen of wegnemen van risicofactoren en beschermende factoren te versterken, om zo bij te dragen aan het voorkomen van crimineel gedrag. In principe is het RJO een éénmalig overleg waarbij contact wordt gelegd tussen partijen en zorgen worden

ontkracht of bevestigd. Op basis van de informatie die wordt gedeeld, wordt bepaald of er vervolgstappen nodig zijn en zo ja welk overleg passend is. Het RJO is gestart in 2019.

3.2.1 Het RJO op papier

Het RJO kent geen vastomlijnde werkmethode. Er is dan ook weinig te vinden 'op papier'; het is ontwikkeld als laagdrempelig medium om in een vroeg stadium te kunnen (re)ageren op potentieel zorgwekkende signalen.

Samenstelling en rollen

Het RJO is een overleg tussen politie, Jeugdpreventieteam (Zorg- en Veiligheidshuis), Halt, Veilig Thuis, Jeugdbescherming, jeugdregisseurs OZA¹³, scholen, de onderwijsopvang voorziening, leerplicht, procesregisseurs van de gemeente en team sociaal van de gemeente. De gesprekken worden gehouden onder leiding van een procesregisseur van de gemeente. Deze is voorzitter en houdt de casuslijst bij. Wanneer er behoefte aan is, kan een casusregisseur worden aangewezen. Idealiter is dit een partij die al contact heeft met de jongere.

Criteria en selectie

Het RJO kent geen éénduidig afgebakende doelgroep. Het gaat om jongeren waarbij een veiligheidsvraagstuk speelt, bijvoorbeeld vanwege politiecontacten. Dit kan ook betekenen dat jongeren worden besproken van wie de broer of zus crimineel actief is en er zorgen zijn dat een broertje of zusje ook die kant opgaat. Een criterium is dat één van de aanwezige partijen een signaal heeft ontvangen dat reden geeft voor zorg.

De inbrengende partij deelt de zorgen en risicofactoren met de andere partijen. Gezamenlijk brengen de partijen in kaart wat er al over de jongere bekend is. Informatie uit het veiligheids- en sociaal domein komen hierbij samen. Als blijkt dat de jongere al bij één van de andere partners in beeld is en eventueel al ondersteuning krijgt, worden partijen met elkaar in verbinding gebracht. Een ander scenario is dat een jongere nog niet bekend is of dat de zorgen dermate zijn dat de partners in het RJO bepalen dat vervolgstappen wenselijk zijn. Zij bekijken dan onderling welk gremium en/of welke structuur daar het beste bij past. Zo kan een vervolgstap zijn dat iemand in het focusoverleg wordt besproken.

3.2.2 Het RJO in de praktijk

In de praktijk is de reden voor aanmelding bij het overleg uiteenlopend. Een jongere kan worden aangemeld als een partner binnen de eigen organisatie onvoldoende zicht heeft op de jongere, als een partner wil weten of de jongere elders bekend is, en met wie samen kan worden opgetrokken. Naast de focus op individuele

¹³ Onderwijs-Zorg Arrangement.

jongeren, wordt het RJO ook gebruikt om trends die organisaties zien, bijvoorbeeld met betrekking tot (signalen van) seksuele uitbuiting, met elkaar te delen.

Wat gaat er goed?

Het RJO draagt eraan bij dat partijen elkaar sneller weten te vinden en beter weten van elkaar wie wat doet. Dit draagt bij aan efficiënter werken en het voorkomen van dubbel werk. Veiligheidspartners leren over (het herkennen van) signalen van risicofactoren uit het sociaal domein en vice versa, er wordt gebruik gemaakt van elkaars expertise, en er ontstaan verbindingen tussen organisaties en afdelingen. Tot slot neemt ook het aantal casussen dat wordt ingebracht toe. Daardoor ontstaat er een completer beeld van wat er speelt in de gemeente, en waar nog hulp en inzet ontbreekt. Er wordt opgemerkt dat juist het leggen van deze verbindingen beter werkt als de gesprekken fysiek plaatsvinden dan wanneer de gesprekken online gebeuren.

Het RJO kenmerkt zich, net als de TopX, als een werkstructuur waarbinnen partijen zonder een overkoepelende hiërarchische aansturing verantwoordelijk zijn voor een gemeenschappelijk opgave. Uit interviews blijkt dat deze samenwerking goed verloopt. Partners zijn bereid om met elkaar samen te werken en een extra stap te zetten voor elkaar en voor de jongeren. Ook is de continuïteit van de mensen bij de organisaties hoog: een belangrijke voorwaarde voor kennisopbouw en onderling vertrouwen. Doordat partijen van het veiligheidsdomein én het sociaal domein samen aan tafel zitten ontstaat er een zo compleet mogelijk beeld van de jongere op basis waarvan kan worden ingeschat of actie nodig is, en zo ja welke actie. Niettemin is het RJO, mede door haar relatief vrije afbakening, ook relatief kwetsbaar en dient er rekening gehouden te worden met een aantal aandachtspunten.

Wat zijn aandachtspunten?

Procesregie

Het overleg vraagt om een duidelijke structuur. Die is er niet altijd en dat is een lastige balans om te vinden. Ten eerste omdat er meerdere casussen worden besproken in één overleg en het zaak is dat er niet te lang wordt ingegaan op één casus – iets dat kan worden bemoeilijkt doordat er van tevoren geen informatie kan worden gedeeld (zie volgende paragraaf). Ten tweede is het RJO een integraal overleg waarbij veel verschillende partijen aansluiten. Enerzijds zijn die partijen nodig om een zo volledig mogelijk beeld van een jongere te krijgen. Anderzijds kan de (grote) hoeveelheid partijen ten koste gaan van de slagkracht en efficiëntie van het overleg. Er ligt een grote verantwoordelijkheid bij de voorzitter om duidelijk en daadkrachtig te sturen op structuur en timemanagement. Hier is niet van meet af aan op ingezet: de rol van de procesregisseur was nieuw en moest nog verder worden uitgewerkt; dit heeft tijd gekost. De rol van procesregisseur wordt ervaren als belangrijke randvoorwaarde. Professionals geven aan dat het van belang is dat de procesregisseur ervaring heeft in de jeugdzorg.

Informatiedeling

Informatiedeling over persoonsgegevens gebeurt in principe alleen mondeling. De casuslijst mag voor het overleg niet alvast worden gedeeld met de partners aan tafel, omdat deze persoonsgegevens bevat. Hierdoor kunnen partners voorafgaand aan een overleg hun systeem niet raadplegen op informatie over de jongere; dit gebeurt grotendeels tijdens het overleg. Hierdoor is er minder tijd over om eventuele vervolgstappen in kaart te brengen.

Een tweede aandachtspunt met betrekking tot informatiedeling is de balans tussen informatie op *need to know* en informatie op *nice to know*-basis. Niet alle informatie die gedeeld wordt tijdens het overleg is altijd per se relevant voor alle partijen. In de praktijk wordt nog gezocht naar welke vorm hier het beste past zodat partijen wel op de hoogte blijven van de voor hen noodzakelijke informatie, maar niet afhaken omdat zij veel horen dat niet relevant is voor hen.

3.2.3 Conclusie

Het RJO is een plek waar verschillende partijen laagdrempelig terecht kunnen als zij zorgen hebben over het gedrag van jongeren. Het RJO is breed inzetbaar en bereikbaar. Dit is deels haar kracht, omdat hierdoor ook zorgen die buiten andere gremia vallen, toch besproken kunnen worden. Ook faciliteert die laagdrempeligheid dat aanwezige partijen werken aan onderlinge relatie-opbouw en leren wie welke expertise heeft. Het RJO biedt daarmee een brugfunctie tussen het veiligheids- en het sociaal domein, wat van meerwaarde is.

Dat het RJO zo breed en benaderbaar is, vereist tegelijkertijd ook bovengemiddelde inzet op voorzitterschap en procesregie. Dit wordt bemoeilijkt doordat partijen van tevoren niet beschikken over informatie van de in te brengen casussen; er kan dus lastig worden geprioriteerd. Het is raadzaam om als procesregisseur alert te blijven op het bewaken van wat het RJO krachtig maakt – laagdrempeligheid, fysieke bijeenkomsten – ook als er in de toekomstige jaren bijvoorbeeld meer aanmeldingen volgen waardoor de beschikbare tijd per casus vermindert.

3.3 Last onder dwangsom

Een last onder dwangsom (hierna: LoD) is een bestuurlijke maatregel. Hierbij krijgt een burger een dwangsom opgelegd als hij/zij binnen een bepaalde termijn niet, niet tijdig of niet volledig aan een opgelegde gedragsaanwijzing voldoet. Het instrument biedt de mogelijkheid om via bestuursrechtelijke weg in te zetten op de handhaving van de openbare orde. Het is aanvullend op de strafrechtelijke mogelijkheden.

3.3.1 De LoD op papier

De bevoegdheid tot het opleggen van een LoD is vastgelegd in art. 125 Gemeentewet. De LoD bestaat uit een gedragsaanwijzing in de vorm van een last. Wanneer de gedragsaanwijzing niet wordt opgevolgd, wordt de dwangsom verbeurd en moet de persoon betalen.

Na een voorval waarbij de politie ter plaatse is geweest, maakt de politie een bestuurlijke rapportage op, die door het OM wordt gecontroleerd. In deze rapportage staan ook (eventuele) strafrechtelijke antecedenten van de betrokken persoon. Deze kunnen dienen als context waaruit, in combinatie met de nieuwe feiten en omstandigheden, criminele intenties van de persoon kunnen worden afgeleid – denk aan iemand die verdacht van of veroordeeld is geweest voor inbraken en op straat wordt gesignaleerd met een koevoet. De gemeente ontvangt deze rapportage. De feiten afwegend kan de gemeente ervoor kiezen de persoon in kwestie een brief te sturen, met daarin het voornemen tot opleggen van een LoD. De persoon kan de eigen zienswijze indienen als reactie op de door de politie geconstateerde feiten – het totaal wordt gewogen alvorens de gemeente een definitief besluit neemt.

De LoD verschilt van een strafrechtelijke aanpak op meerdere vlakken. De twee meest in het oog springende zijn als volgt. Ten eerste de bewijslast, die in het strafrecht hoger ligt dan in het bestuursrecht. Ten tweede duurt een strafrechtelijke procedure langer dan een bestuursrechtelijke procedure. Een last onder dwangsom en een strafrechtelijke vervolging kunnen naast elkaar bestaan.

3.3.2 De LoD in de praktijk

De maatregel werd in eerste instantie toegepast om het aantal inbraken in Gouda terug te dringen. Gedragingen die erop wezen dat een persoon van plan was in te breken, zoals het bij zich dragen van een inbrekersvoorwerp, waren hierbij onderwerp van de gedragsaanwijzing. De LoD wordt inmiddels breder toegepast, bijvoorbeeld tegen drugscriminaliteit, lachgasgebruik en illegale prostitutie. In het algemeen kunnen gedragsaanwijzingen inhouden:

- geen instrumenten bij zich dragen die wijzen op het voornemen om een woninginbraak te plegen;
- geen woninginbraken plegen;
- geen luide muziek draaien of geluidsoverlast veroorzaken;
- een gebod om psychische hulp te zoeken;
- het ontvangen van een beperkt aantal bezoekers per dag.

Wat gaat goed?

Toen de LoD voornamelijk werd ingezet in de strijd tegen woninginbraken, is het aantal woninginbraken zichtbaar gedaald. Betrokken professionals schrijven deze daling deels toe aan de LoD.¹⁴ Daarnaast geven professionals aan dat de LoD een afschrikwekkende, en dus preventieve werking heeft. Het gegeven dat een opgelegde LoD vaak niet wordt verbeurd, wordt hierbij als onderbouwing benoemd: de betreffende persoon komt niet nogmaals in beeld, wat erop zou wijzen dat de LoD haar doel bereikt en herhaling voorkomt.

¹⁴ Zie hoofdstuk 2.3.1 en hoofdstuk 4.2.1 voor nadere toelichtingen over de daling van woninginbraken in Gouda.

Wat zijn aandachtspunten?

Er is een aantal belangrijke aandachtspunten bij de toepassing van de LoD in de praktijk.

Kostenverhaal: wanbetaling en schulden

In de praktijk blijkt dat bij verbeurde dwangsommen niet iedereen betaalt. Van de zes verbeurd verklaarde dwangsommen hebben twee personen betaald. Uit interviews blijkt dat de gemeentelijke financiële afdeling zich in de praktijk vragen stelt bij het verhalen van kosten: hoe lang blijft de gemeente achter iemand aan gaan? Moet de gemeente deurwaarders sturen naar deze mensen, en zo ja vanaf wanneer – en wanneer niet? Het uitgangspunt bij LoDs vanwege High Impact Crimes, lachgas en drugshandel is dat er betaald moet worden. Tegelijkertijd is dit maatwerk: als mensen in detentie zitten of geen bron van inkomsten hebben wordt er niet actief gevorderd. Ander uitgangspunt is dat het de gemeente niet gaat om het geld, maar om het signaal, en daarom ook de mogelijkheid biedt in kleine hoeveelheden te betalen – en dat de betalingen (deels) voorwaardelijk kunnen zijn.

Om ongewenste antecedenten te voorkomen, is het is raadzaam om heldere en praktische kaders voor te vast te stellen, en daarbij te putten uit reeds bestaande handelswijzen en jurisprudentie. De VNG geeft hiervoor nuttige handvatten. Zij benadrukken ook dat bij het opleggen van bestuursdwang het daadwerkelijke voldoen van de last van belang is voor de geloofwaardigheid van de handhaving: te zorgen dat er een serieuze dreiging van uitgaat¹⁵. Tegelijkertijd geeft de VNG ook aan dat er redelijke omstandigheden zijn om niet over te gaan tot kostenverhaal. Daarbij refereert ze aan een conclusie van advocaat-generaal (AG) Wattel van de Hoge Raad. Die genoemde omstandigheden zijn als volgt.

Tabel 3.2. Omstandigheden die kunnen leiden tot het afzien van kostenverhaal.

Omstandigheden die kunnen leiden tot het afzien van kostenverhaal	
Volgens AG Wattel ¹⁶	
i.	bij ontbreken van of geringe verwijtbaarheid van de overtreding c.q. van het niet kunnen voldoen aan de last indien tegelijk het algemene belang sterk betrokken is bij overheidsingrijpen;
ii.	voor zover onredelijk hoge of duidelijk onnodige kosten zijn gemaakt voor de bestuursdwang;
iii.	in gevallen waarin de overtreder ten onrechte geen of onvoldoende kans heeft gehad - met name als gevolg van onnodige spoedhandhaving - om zelf de overtreding te beëindigen;
iv.	als bij de bestuursdwang fundamentele rechten van de overtreder zijn geschonden;
v.	als het niet voldaan (kunnen) zijn aan de last (mede) aan de overheid ligt;
vi.	als het bestuursorgaan heeft toegezegd dat (deels) niet zal worden verhaald of een beroep op het gelijkheidsbeginsel slaagt;
vii.	als het verdedigingsbeginsel is geschonden en daardoor de verhaalbeschikking mogelijk ongunstiger is uitgepakt dan zonder die schending;
viii.	als te voorzien valt dat de overtreder beneden de beslagvrije voet wordt geduwd als gevolg

¹⁵ VNG. 2019, Handhaving door en voor gemeenten, een juridische handleiding voor de gemeentelijke praktijk. P.142

¹⁶ Uit: idem. P 142-3.

- van het niet goed functioneren daarvan, met name door ongecoördineerd overheidscrediteuren optreden, en/of te voorzien valt dat de overtreder geen toegang heeft tot de WSNP en onredelijk lang (i.e. in elk geval meer dan drie jaar) op het bestaansminimum moet leven indien volledig verhaald wordt;
- ix. meer herstelsancties, met name lasten onder dwangsom, strekkende tot wezenlijk dezelfde last, temporeel cumuleren

Kwaliteit en volledigheid van bestuurlijke rapportages

Bestuurlijke rapportages bevatten volgens gemeentelijke respondenten niet altijd alle benodigde informatie. De ontbrekende informatie moet bij de politie worden nagevraagd, waardoor de termijn tussen de constatering door de politie en het daadwerkelijk overgaan tot een LoD kan oplopen (zie paragraaf 'doorlooptijd en termijnen').

Om een LoD te kunnen opleggen moet het college aannemelijk kunnen maken dat een persoon van plan was een strafbaar feit te plegen. Als voorbeeld: inbrekerswerktuigen zijn doorgaans gewoon (legaal) gereedschap. Om aannemelijk te maken dat een persoon criminele intenties heeft, dient in de bestuurlijke rapportage specifieke informatie te staan waaruit dit blijkt. Ook dient de politie duidelijk te zijn over haar eigen rol en optreden, om voorbereid te zijn op eventuele bezwaarprocedures. Met welke intentie of met welk 'pet' op is de politie in een bepaalde situatie? Er is een verschil tussen *zoekend rondkijken* en *doorzoeken*. Het is belangrijk dat de politie scherp heeft in welke situatie het welke bevoegdheden heeft. De stappen die de politie heeft doorlopen om te komen tot de waarneming uit de bestuurlijke rapportage, moet goed verwoord worden in de rapportage om bezwaarprocedures te voorkomen. Deze informatie is niet altijd (direct) volledig opgenomen in de rapportage. Om deze processtap te verbeteren heeft de gemeente in 2021 een leidraad verstuurd naar de politie met een overzicht van informatie die de gemeente nodig heeft in een dergelijke rapportage. Het is nog te vroeg om hiervan een effect te bemerken.

Afbakening: inzetbaarheid en bewijslast

Professionals geven aan dat de LoD in de toekomst ook (meer) ingezet zou kunnen worden voor (jeugd)overlast. Overlastmeldingen zijn echter lastiger te bewijzen; samenscholing en verstoringen van de openbare orde zijn rekbaar begrippen en overlast is subjectief. Mogelijk kan gekeken worden naar andere gemeenten die hiermee experimenteren, evenals naar eventueel bijbehorende nieuwe jurisprudentie op dat vlak. Als de LoD breder ingezet zou worden, moet rekening worden gehouden met doorlooptijden, die nu al langer dan gewenst zijn.

Doorlooptijd en termijnen

Er zijn in de APV geen termijnen vastgelegd, maar de gemeente merkt op de LoD het liefst binnen enkele weken na het voorval op te sturen naar de betreffende persoon. Dit wordt in de praktijk vaak niet gehaald. De gemeente moet wachten tot er een (volledige) bestuurlijke rapportage ligt. Dit hangt samen met voorgaand punt dat de rapportages niet altijd volledig zijn, waardoor extra zaken uitgezocht moeten worden bij politie. Hoewel de doorlooptijd alsnog korter is dan in strafrechtelijke procedures, vermoeden betrokkenen dat capaciteitstekorten in de veiligheidsketen deze trajecten alsnog langer rekken dan wenselijk is. Lange doorlooptijden kunnen het effect hebben dat de noodzaak voor de inzet van de maatregel lastiger te

motiveren valt als het incident al te lang geleden is. Het effect voor de betreffende persoon wordt mogelijk minder naarmate er meer tijd overheen gaat.

(Beter) meetbare resultaten

Professionals geven aan te vermoeden dat de LoD effectief en preventief middel is. Dit kan logischerwijs inderdaad worden beargumenteerd, maar er is voor zo ver bekend geen data die dit onderbouwt. Er wordt wel bijgehouden hoeveel LoD verbeurd verklaard worden en iemand dus opnieuw in de fout gaat, maar er is geen systematische informatie beschikbaar over de verschillen in recidive tussen personen bij wie de dwangsom daadwerkelijk verbeurd is, personen die na oplegging uit beeld blijven en/of personen die geen bestuursrechtelijk maar een strafrechtelijk traject (hebben) doorlopen.

3.3.3 Conclusie

De LoD wordt in Gouda relatief kort ingezet. Volgens professionals zijn de eerste resultaten en signalen positief: zo zou het aantal woninginbraken erdoor zijn gedaald. Om deze conclusie te onderbouwen is echter nader onderzoek nodig. In de uitvoering blijkt er op meerdere gebieden ruimte voor verbetering. Dit is, gezien de relatief korte tijd dat de LoD op deze wijze wordt toegepast, niet vreemd. Verbetermogelijkheden liggen voor een deel in de afweging in welke gevallen LoDs wel of niet worden opgelegd, en in welke gevallen deze wel of niet worden verbeurd. Een ander aandachtspunt is de kwaliteit en volledigheid van de bestuurlijke rapportages en, daarmee samenhangend, de doorlooptijd in de praktijk. Hoewel het optimisme er begrijpelijkerwijs voor zorgt dat al gekeken wordt naar een bredere toepassing van de LoD, is aan te raden om de huidige toepassing eerst verder te stroomlijnen en de effecten van de LoD waar mogelijk meetbaar te maken. Dit kan bijvoorbeeld door verschillen in recidive te meten tussen mensen die wel een LoD opgelegd hebben gekregen en mensen die alleen een strafrechtelijk traject hebben doorlopen. Ook is het raadzaam om vóór verdere uitbreiding van de LoD te zorgen voor voldoende (afspraken over) capaciteit voor de tenuitvoerlegging ervan.

3.4 Bibob-toets

De Bibob-toets wordt in Gouda toegepast bij het verlenen van alcohol- en exploitatievergunningen. Doel van de onderliggende Wet Bibob is te zorgen dat criminelen niet gefaciliteerd worden, en het verhogen van bestuurlijke weerbaarheid.

3.4.1 De Bibob-toets op papier

Wanneer de gemeente Gouda een aanvraag krijgt voor een exploitatievergunning Drank en Horeca, wordt deze getoetst aan de Wet Bibob¹⁷, die erop toeziet dat de overheid vergunningen kan weigeren of intrekken bij gevaar van crimineel misbruik van deze vergunning. De Bibob-toets bestaat uit een onderzoek. Allereerst uit

¹⁷ BIBOB is een acroniem van *Bevordering Integriteitbeoordelingen door het Openbaar Bestuur*.

een aanvraagformulier waarin de persoonlijke gegevens en ondernemingsgegevens (waaronder financiële gegevens) worden opgevraagd. Er vindt een check plaats bij politie en justitie op antecedenten en slecht levensgedrag¹⁸ en (vaak) een gesprek met de ondernemer. Bij vermoedens van malafide praktijken kan advisering worden ingewonnen bij politie en justitie; ook kan worden overlegd met het RIEC en een toets worden gedaan door het Landelijk Bureau Bibob (LBB).

Volgens de literatuur is kan de Bibob-toets, mits *'de vereiste zorgvuldigheid met betrekking tot de Wet BIBOB in acht wordt genomen'*, een bijdrage leveren aan het bestrijden van vormen van ondermijning¹⁹.

3.4.2 De Bibob-toets in de praktijk

In Gouda wordt de Bibob-toets nu alleen toegepast op alcohol- en exploitatievergunningen. Partijen die in Gouda betrokken zijn, zijn de afdeling OOV, de burgemeester, gemeentelijke juristen, het RIEC, het LBB, politie, OM en Bureau IJzerman²⁰.

De literatuur voorziet in een aantal randvoorwaarden die bepalen moet worden voldaan. Deze staan hieronder.

Tabel 3.3. Randvoorwaarden bij de uitvoering van de Wet Bibob.

Randvoorwaarden bij de uitvoering van de Wet Bibob ²¹	
1.	De overleg- en samenwerkingsstructuur met ketenpartners
2.	Voldoende toegerust op uitwisselen informatie met ketenpartners
3.	Voldoende toegerust op omgang privacygevoelige gegevens
4.	Voldoende financiële capaciteit
5.	Voldoende personele capaciteit
6.	Verhoogde aandacht voor integriteit openbaar bestuur en tegengaan facilitering van criminele activiteiten
7.	Voldoende deskundigheid voor uitvoering Wet Bibob
8.	Verhouding Wet Bibob en andere wetgeving is voldoende duidelijk
9.	Inhoud van de wetswijziging ²² is voldoende duidelijk
10.	Bestuursorgaan is afhankelijk van het LBB voor toepassing Wet Bibob
11.	Voldoende duidelijkheid over rol en taken LBB
12.	Bestuursorgaan is afhankelijk van het RIEC voor toepassing Wet Bibob

¹⁸ *Slecht levensgedrag* is een term die veelal wordt gehanteerd door gemeenten in context van het verstrekken van exploitatievergunningen Drank en Horeca. Zie o.a. Algemene plaatselijke verordening Gouda 2020, art. 2:49, lid 4 sub c.

¹⁹ Voogd, M.C. de, Doornbos, F. en Huntjens, L.CL. 2007, Evaluatie Wet BIBOB, Eenmeting. Berenschot. P. 37.

²⁰ Een adviesbureau gespecialiseerd op de Wet Bibob.

²¹ Kuin, M., Verbeek, E. en Homburg, G. 2020, Procesevaluatie Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob 2013. Regioplan. P. 44.

²² De Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob 2013

De scope van de evaluatie van de Wet Bibob in Gouda was beperkt, waardoor niet over elk van de randvoorwaarden een gegronde uitspraak kan worden gedaan. Wel is op basis van onder meer deze randvoorwaarden in kaart gebracht wat er goed gaat en wat er beter kan in de uitvoering van de Bibob-toets in Gouda.

Wat gaat er goed?

Er is de laatste jaren veel werk verricht om toepassing van de Wet Bibob uit te breiden en de gesproken professionals zijn tevreden over de resultaten. Alle Goudse afhaal- en bezorgrestaurants zijn getoetst en volgens de respondenten is er voldoende expertise op de twee domeinen waar de Bibob-toets momenteel wordt toegepast. Met oog op de randvoorwaarden, voldoet Gouda aan vrijwel elke daarvan. De overleg- en samenwerkingsstructuur met ketenpartners is naar tevredenheid, evenals de informatie-uitwisseling tussen verschillende partijen. Dit is mede dankzij de Wet Bibob zelf, die duidelijk heeft vastgelegd hoe de informatie-uitwisseling verloopt. Er is voldoende aandacht en deskundigheid tot beschikking.

Wat zijn aandachtspunten?

De volgende aandachtspunten zijn uit het gesprek met professionals naar voren gekomen.

Zorgen over waterbedeffect

Het is denkbaar dat malafide praktijken zullen verschuiven naar sectoren die nog niet vergunningplichtig zijn of regio's waar de sectoren niet worden getoetst. Van dit waterbedeffect zijn momenteel geen tastbare signalen en het is niet te zeggen of dit daadwerkelijk plaatsvindt – daar is nader onderzoek voor nodig. Niettemin heeft het RIEC de wens uitgesproken een regionaal Bibob-beleid vast te stellen, waarmee dergelijke effecten kunnen worden teruggedrongen.

Betrokkenheid en training

Momenteel komen veel signalen binnen via ondernemers die zelf informatie aanleveren. Om ook bij bestaande ondernemingen meer tekenen van ondermijnende criminaliteit te signaleren is het van blijvend belang dat de betrokken partners getraind zijn op het oppakken van signalen en op de hoogte zijn van hun bevoegdheden. Naast de politie gaat het dan ook om stadstoezicht, zij zijn immers de gemeentelijk oren en ogen in de stad.

Afbakening

In Gouda wordt de Bibob nu alleen bij alcohol- en exploitatievergunningen toegepast. De wens is om de maatregel nog breder toe te gaan passen. Om de bestuurlijke weerbaarheid van Gouda te optimaliseren, zou de maatregel idealiter ook toegepast worden bij de domeinen vastgoed, subsidies, en andersoortige ondernemingen, zoals nagelstudio's, kappers, beautysalons en evenementenorganisaties. Dit zijn ook domeinen waarbij wordt vermoed dat er ondermijnende criminaliteit plaatsvindt.

Alvorens de Bibob-toets breder toe te passen is het raadzaam te zorgen voor voldoende capaciteit en financiële middelen om zo tekorten op andere thema's te voorkomen. Daarbij is het goed om te leren van eerdere ervaringen.

3.4.3 Conclusie

De Bibob-toets heeft door heel Nederland haar meerwaarde laten zien. Er zijn reeds uitgebreide evaluaties geweest die de meerwaarde ervan onderschrijven²³. Ook in Gouda zijn er al positieve ontwikkelingen zichtbaar sinds de uitgebreidere toepassing van de Bibob-toets, zoals weigeringen en sluitingen van malafide ondernemingen. De Goudse horecasector lijkt hiermee een stuk te zijn 'opgeschoond'. Desalniettemin is de Bibob-toets in Gouda nog niet dekkend, en kan worden verwacht dat malafide ondernemers in niet-getoetste sectoren voorlopig nog wel kunnen starten. Verdere uitrol ligt voor de hand, maar het is verstandig daarbij gefaseerd te werk te gaan én te leren van andere gemeenten.

²³ Zie bijv.: 2007 MC de Voogd, F. Doornbos en Huntjens. *Evaluatie Wet Bibob*. WODC Rapport 1410 en 2020 M. Kuin, E. Verbeek en G. Homburg. *Procesevaluatie Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob 2013*. WODC Rapport 3059.

4 Vergelijking referentiegemeenten

De maatregelen per prioriteit zijn voor de gemeente Gouda vergeleken met zeven referentiegemeenten. We hebben hierbij gekeken naar de gemeenten Zoetermeer, Roosendaal, Utrecht, Delft, Tilburg, Helmond en Heerlen (zie bijlage 2 voor een toelichting op de keuze van de gemeenten).²⁴ In dit hoofdstuk bespreken we per prioriteit de belangrijkste verschillen en overeenkomsten in de pakketten aan maatregelen (zie bijlage 3 voor een overzichtstabel met alle maatregelen per prioriteit per gemeente). Hierbij merken we op dat een uitvoerige vergelijking niet haalbaar is gebleken omdat de informatie in de uitvoeringsprogramma's over maatregelen doorgaans summier is. Hierdoor kunnen we alleen een vergelijking maken op hoofdlijnen.

4.1 Prioriteit: Jeugdcriminaliteit en woninginbraken, drugsproblemen en radicalisering

In tegenstelling tot in de Gouda hebben de referentiegemeenten woninginbraken, drugsproblematiek en radicalisering niet samengebracht met het jeugdcriminaliteit maar apart geprioriteerd. Zoetermeer, Helmond en Heerlen hebben het thema Jeugdcriminaliteit als zodanig opgenomen in hun Integraal Veiligheidsplan. Roosendaal en Delft hebben woninginbraken en radicalisering apart geprioriteerd en Tilburg alleen het thema radicalisering. Utrecht heeft overlastgevende en risicovolle jeugd en jeugdnetwerken in haar integraal veiligheidsplan opgenomen, maar schaaft dit onder de prioriteit Zorg en Veiligheid.

Jeugd(criminaliteit)

Dit thema is geprioriteerd door Zoetermeer, Helmond, Heerlen en Utrecht. Deze gemeenten hebben allemaal een persoonsgerichte aanpak, zoals Gouda dat ook heeft in de vorm van de Top-X aanpak. De aanpak in **Zoetermeer** kent een aantal overeenkomsten met de aanpak in Gouda. Zoetermeer heeft een wijkaanpak jongerengroepen dat drie uitvoeringsvormen kent: 1) jongerencentra waar jongeren zelf naartoe kunnen, 2) jongerencoaches en 3) outreachend jongerenwerk, waarbij proactief contact wordt gezocht met jongeren om hen eventueel te ondersteunen.²⁵ Ook in Gouda wordt ingezet op jeugd via jongerenwerk en individuele jongerencoaching voor jongeren die op meerdere leefgebieden problemen hebben en crimineel en/of overlastgevend gedrag vertonen. Daarnaast wordt er in Zoetermeer gebruik gemaakt van de Overlastwet en is er een PGA 'Jeugdnetwerken', waarbij per jongere een plan van aanpak wordt gemaakt waarin interventies gericht op preventie, zorg/hulpverlening en repressie samenkomen. Zowel op groepsniveau als persoonsniveau wordt het plan gemaakt met als doel om overlast van groepen te voorkomen.²⁶

²⁴ Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019-2022; Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Zoetermeer 2019-2022; Kadernota Heerlen 2019-2022; Kadernota Tilburg 2019-2022; Integraal Veiligheidsplan Delft 2019-2022; Samen werken aan een veiliger Delft. Uitvoeringsplan prioriteiten Delft 2019-2022; Integraal Veiligheidsplan de Markiezaten 2019-2022; Masterplan Integrale Veiligheid Helmond 2019-2022; Uitvoeringsplan Masterplan Integrale Veiligheid Helmond 2022.

²⁵ Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Zoetermeer 2019-2022.

²⁶ Idem.

Helmond heeft een preventieve aanpak ontwikkeld, genaamd het Actieplan Perspectief voor jeugd. Dit is een vierjarig programma waarin ingezet wordt op het realiseren van korte termijn interventies om de negatieve effecten van de maatregelen rondom corona tegen te gaan. Deel van dit Actieplan is de integrale aanpak risicojeugd. Hierbinnen streeft Helmond naar: meer zicht krijgen op de doelgroep en ontwikkelingen van jeugdgroepen in de stad, problematische patronen doorbreken, het bestuurlijk instrumentarium adequater inzetten, de leefbaarheid en veiligheid in de buurt wil vergroten en betere informatiedeling wil faciliteren. Ook wil Helmond hiermee meer perspectief creëren voor jongeren en hun familie.²⁷ Dit is in zekere mate vergelijkbaar met de sluitende aanpak jeugdwerkloosheid van Gouda, waarbij ook getracht wordt meer perspectief te creëren voor jongeren en tegelijkertijd naar het rechte pad te begeleiden. Daarnaast heeft Helmond een integrale aanpak gericht op wapens en jongeren waarmee Helmond wapenbezit onder jongeren wil terugdringen.

Heerlen werkt met een integrale aanpak jeugdoverlast om overlast te aan te pakken. Ook wordt er met preventieve straatcoaches gewerkt en worden jongeren naar HALT doorverwezen in geval van overtredingen.²⁸

Utrecht heeft vooral focus op jeugdoverlast door toepassing van een intensieve aanpak overlastgevende en risicovolle jeugd en jeugdnetswerken. Daarnaast werkt Utrecht met een persoonsgerichte aanpak jeugd en kwetsbare groepen en personen. Utrecht wil jeugdcriminaliteit voorkomen door meer in te zetten op preventie op wijk- en buurtniveau, bijvoorbeeld door de 'brusjesaanpak', waarbij hulpverlening zich richt op broertjes en zusjes van jongeren in de Utrechtse Top-X aanpak.²⁹

Woninginbraken

Het tegengaan van woninginbraken komt terug in de plannen van Roosendaal, Delft en Helmond. Gouda zet in op het voorkomen van slachtofferschap door inbraakwerende maatregelen te subsidiëren, privaat cameratoezicht te stimuleren en preventieadvies te verstrekken. Op deze manier doet Gouda aan situationele preventie. Ditzelfde idee zien we terug in de gemeente **Roosendaal**, waar wordt ingezet op voorlichting. Ook worden in Roosendaal *home safety checks* gepromoot en gefaciliteerd. Roosendaal heeft daarnaast een persoonsgerichte aanpak voor daders om recidive te voorkomen.³⁰

In **Delft** wordt zowel dadergericht als slachtoffergericht gewerkt. Er is toezicht, opsporing en handhaving gericht op potentiële daders, en een persoonsgerichte aanpak voor daders die in beeld zijn. Potentiële slachtoffers worden voorgelicht over mogelijke risico's en preventiemaatregelen en daarnaast wordt gewerkt aan een verbetering van de nazorg. Ook wordt in Delft net als in Gouda gewerkt aan het veiliger maken van

²⁷ Masterplan Integrale Veiligheid Helmond 2019-2022.

²⁸ Kadernota Heerlen 2019-2022.

²⁹ Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019-2022.

³⁰ Integraal Veiligheidsplan de Markiezaten 2019-2022.

hotspots en *hottimes*³¹, maar zet hierbij vooral in op voorlichting van bewoners.³² Gouda zet daarentegen meer in op situationele preventie door het plaatsen van poorten en verlichting en het snoeien van overhangend groen.

Helmond heeft eveneens een hotspot aanpak, gericht op stadsdeel Noord. Hier wordt gewerkt aan een reducering van het aantal woninginbraken via het project Weerbare en inbraakvrije wijk. Met nieuwe digitale technologieën, zoals data-analyses om het 'ritme van de wijk' in beeld te brengen worden afwijkingen in de wijk gesignaleerd die duiden op aantasting van de veiligheid en leefbaarheid in de wijk. Ook kunnen afwijkende looppatronen worden ontdekt en geduid. Doelstelling van dit project is om nieuwe kennis en inzichten te vergaren op het terrein van het ritme van de wijk om ervoor te zorgen dat de wijk weerbaar is tegen invloeden van onveiligheid zoals inbraak en ondermijnende criminaliteit. Hiervoor wordt samengewerkt met het programma Digitale Stad Helmond, de Brabant Ring³³ en de Smart Cell van Taskforce RIEC. Vervolgens kunnen gerichte interventies worden ingezet.³⁴

Radicalisering

Dit thema is door de gemeenten Roosendaal, Delft en Tilburg geprioriteerd. Gouda zet hierop in door middel van de persoonsgerichte aanpak radicalisering en polarisatie. In **Roosendaal** wordt het thema geschaard onder de prioriteit Zorg en Veiligheid, omdat het thema volgens de gemeente een multidisciplinaire aanpak vereist en niet alleen vanuit veiligheid op te lossen is. Roosendaal geeft op dit thema aan de expertise te willen vergroten in samenwerking met het hele district en onderzoek te willen doen naar het polarisatievraagstuk.³⁵

Delft zet multidisciplinair in vanuit zorg, welzijn en onderwijs. Relevante actoren worden getraind in het herkennen van signalen van radicalisering en het inzetten van interventies. Net als Gouda heeft Delft ook een persoonsgerichte aanpak radicalisering. In de Delftse aanpak wordt onder regie van de gemeente een plan van aanpak gemaakt om het radicaliseringsproces te doorbreken en personen afstand te laten nemen van het radicale gedachtengoed. Het plan kan bestaan uit een combinatie van dwang en drang, bestuurlijke maatregelen en zorg- en werktrajecten.³⁶

Tilburg heeft het Actieplan voorkomen radicalisering en polarisatie, dat als houvast dient voor het handelen rond casussen van mogelijke radicalisering. Nadere informatie over deze aanpak ontbreekt.

³¹ Tijdstippen waarop of periodes waarin relatief veel woninginbraken worden gepleegd.

³² Samen werken aan een veiliger Delft. Uitvoeringsplan prioriteiten Delft 2019-2022.

³³ De BrabantRing is een gesloten regionaal netwerk – een soort intranet – waar maatschappelijke organisaties en bedrijven hun digitale diensten over kunnen laten lopen. Dit netwerk koppelt bestaande glasvezelnetwerken aan elkaar met eigen netwerkapparatuur. Hierdoor kan data veilig en betrouwbaar worden gedeeld zonder tussenkomst van het internet of een internetprovider. - [BrabantRing: gesloten netwerk voor veilige digitale verbindingen - Provincie Noord-Brabant](#).

³⁴ Uitvoeringsplan Masterplan Integrale Veiligheid Helmond 2022.

³⁵ Integraal Veiligheidsplan de Markiezaten 2019-2022.

³⁶ Samen werken aan een veiliger Delft. Uitvoeringsplan prioriteiten Delft 2019-2022.

Al met al zien we overeenkomsten tussen de aanpakken in de gemeente Delft en Tilburg. Net als in Gouda is de aanpak daar met name gericht op (het voorkomen van) daderschap middels een persoonsgerichte benadering, waarbij het gaat om het in kaart brengen van risico's en maatwerk te leveren. Daarnaast zet Delft, net als Gouda, specifiek in op bewustwording en signalering. In Roosendaal moet de aanpak nog verder vormgegeven worden en wordt met name de samenwerking binnen het district gezocht.

Drugscriminaliteit

De vergelijking met referentiegemeenten op dit punt wordt besproken in subparagraaf 4.4.

4.2 Prioriteit: De stad en haar bestuur weerbaarder maken tegen ondermijning

Alle zeven referentiegemeenten hebben ondermijning als prioriteit in hun veiligheidsplan opgenomen. Omdat Gouda drugscriminaliteit expliciet geprioriteerd heeft, wordt de aanpak op dit thema besproken in paragraaf 4.4. In alle gemeenten wordt de Bibob-toegepast ter voorkoming van ondermijning. Hierbij valt op dat Gouda, Roosendaal en Delft de toets alleen inzet voor de verlening van een exploitatievergunning Drank en Horeca.

Andere gemeenten kennen een bredere toepassing:³⁷

- Gouda, Roosendaal en Delft: verlening alcohol- en exploitatievergunningen.
- Zoetermeer: verlening vergunningen voor andersoortige ondernemingen zoals coffeeshops, kapsalons, zonnestudio's, autogarages en speelautomatenhallen.
- Utrecht: vastgoedtransacties, subsidieaanvragen en verlening van omgevingsvergunningen.
- Tilburg: vastgoedtransacties, subsidieaanvragen, verlening van omgevingsvergunningen en aanbestedingen van de overheid.
- Helmond: verlening omgevingsvergunningen, subsidies, vastgoedtransacties en milieuvergunningen.
- Heerlen: vastgoedtransacties, subsidieaanvragen, verlening van omgevingsvergunningen, aanbestedingen van de overheid en vergunning voor evenementen.

Daarnaast valt op dat in meerdere gemeenten (Zoetermeer, Tilburg en Heerlen) de aanpak outlaw motorcycle gangs (OMG's) hebben opgenomen onder ondermijning. Informatie over de precieze aanpak ontbreekt, anders dan dat Heerlen actief inzet op monitoren van signalen van criminele motorclubs.³⁸ Helmond en Tilburg focussen daarnaast ook op mensenhandel. Wat verder opvalt is dat referentiegemeenten Tilburg en Helmond inzetten op het stimuleren van de meldingsbereidheid van burgers bij verdachte situaties.

³⁷ [Vragenformulier Wet Bibob \(delft.nl\)](#); [Bibob | Gemeente Zoetermeer](#); [Wet Bibob | provincie Utrecht \(provincie-utrecht.nl\)](#); [Bibob - Gemeente Tilburg](#); [Bibob-onderzoek | Gemeente Helmond](#); [Horeca-exploitatievergunning | Gemeente Roosendaal](#); [Bibob-onderzoek \(heerlen.nl\)](#).

³⁸ Kadernota Heerlen 2019-2022.

4.3 Prioriteit: De woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag aanpakken

In Gouda is de prioriteit sociale overlast tweeledig: gefocust wordt op woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag. Omdat het in feite gaat over sociale overlast, hebben we bij de vergelijking met referentiegemeenten ook gekeken naar maatregelen die woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag onder sociale overlast hebben ondergebracht.

De inzet in Gouda bestaat uit de (uitgebreide) mogelijkheid tot gedragsaanwijzingen de burgemeester, en sinds kort ook woningcorporaties, mag opleggen. Ook wordt buurtbemiddeling toegepast en is er een meldpunt Zorg en Overlast. Afgezien van Zoetermeer hebben alle referentiegemeenten deze prioriteit ook opgenomen in hun IVP, al is dat veelal onder de noemer 'Zorg en Veiligheid' en maakt overlast onderdeel uit van een bredere prioriteit.

Roosendaal wil de Wet Verplichte GGZ invoeren en de nazorg voor ex-gedetineerden verbeteren. Ook wordt er in Roosendaal een team ingezet dat zich richt op zorgmijders of mensen die hun weg niet vinden naar de juiste zorg.³⁹

Utrecht werkt aan het versterken van buurtnetwerken, buurtgerichte zorg en vroegsignalering.⁴⁰

Tilburg wil de acute keten optimaliseren. Dit doen ze door het proces van het maken van een melding van een crisissituatie eenvoudiger te laten verlopen en meer te werken aan vroegsignalering. Ook werkt Tilburg aan het terugdringen van woonoverlast door de wijk weerbaarder te maken, te zorgen voor een adequate opvolging van meldingen uit de wijk en door kennis bij inwoners over bepaalde doelgroepen te vergroten om de tolerantie te vergroten.⁴¹

Helmond heeft een regie-aanpak voor complexe problematiek waarin de domeinen zorg en veiligheid worden verbonden. Ook betreft Helmond bewoners bij de leefbaarheid en veiligheid in de buurt door buurtpreventie, WhatsApp wijknetwerken en het project buurtambassadeurs, waarbij buurtbewoners aanspreekpunt zijn voor omwonenden en organisaties en een rolmodel zijn voor de wijk. Hierdoor hoopt de gemeente een betere veiligheidsbeleving en weerbaarheid te bewerkstelligen. Helmond heeft ook wijkgerichte ontwikkelprogramma's. Deze plannen zijn ontwikkeld door ervaringen en ideeën op te halen bij bewoners uit Helmond. Het idee is dat verbeterde veiligheid en verbeterde veiligheidsgevoelens beïnvloed worden door een goede integrale samenwerking tussen inwoners en professionals.⁴²

³⁹ Integraal Veiligheidsplan de Markiezaten 2019-2022.

⁴⁰ Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019-2022.

⁴¹ Kadernota Tilburg 2019-2022.

⁴² Uitvoeringsplan Masterplan Integrale Veiligheid Helmond 2022.

De gemeente **Heerlen** past net als Gouda buurtbemiddeling toe en heeft een persoonsgerichte aanpak gericht op overlastgevende personen. Ook heeft Heerlen een aanpak voor een specifieke buurt, namelijk het Maankwartier, waar integraal gebiedsgericht gewerkt wordt aan vermindering van overlast.⁴³

4.4 Prioriteit: Drugscriminaliteit: aanpak van netwerken en criminele families

Gouda heeft drugscriminaliteit expliciet geprioriteerd, waar andere gemeenten drugscriminaliteit onder de prioriteit ondermijning hebben ondergebracht. Binnen deze prioriteit zet Gouda in op de aanpak van daders in drugshandel, het aanpassen van beleidsregels Opiumwet waardoor er meer kan worden ingezet op lik-op-stuk beleid en het sluiten van drugspanden. Hierover zijn ook afspraken gemaakt met woningcorporaties. Ook zijn de beleidsregels rondom shishalounges toegepast. De aanpak rondom criminele families en de controle van coffeeshops en avondwinkels zijn geïntensiveerd. Ook is de last onder dwangsom voor zowel lachgas als drugshandel op straat geïmplementeerd in Gouda, artikel 13b Opiumwet wordt ingezet waardoor de gemeente geïnformeerd wordt zodra er drugs in een pand wordt aangetroffen en de burgemeester kan overgaan tot het sluiten van dat pand. Verder neemt Gouda deel aan de pilot Dealbreakers van het RIEC, wordt er aan schoolgaande jeugd en hun ouders preventief voorlichting gegeven over drugscriminaliteit en is er samenwerking met scholen over signalen van drugsproblematiek. De aanpak van de referentiegemeenten is op veel punten vergelijkbaar. Wel verdient opmerking dat de referentiegemeenten deze prioriteit niet apart behandelen, maar onder de prioriteit ondermijning scharen. De specifieke maatregelen gericht op drugs zijn daardoor lastiger te benoemen.

Utrecht, Tilburg en Helmond focussen ook op maatschappelijke weerbaarheid. Tilburg, Helmond en Zoetermeer eveneens een samenwerking met het RIEC. Daarnaast hebben Zoetermeer, Delft, Tilburg en Heerlen net als Gouda de focus voornamelijk op drugsgerelateerde ondermijningsproblematiek. Heerlen neemt deel aan het experiment gesloten coffeeshop keten en heeft het de Hennen Aanpak Parkstad (HAP), waarbij gedurende een periode van drie jaar alle bedrijfsmatige panden in Heerlen worden gecontroleerd op de aanwezigheid van hennepplantages of drugslabs. Tilburg neemt deel aan de pilot regulering wietteelt. De aanpak van Heerlen lijkt het meest vergelijkbaar aangezien zij ook veel inzet plegen op drugscriminaliteit.

4.5 Conclusie

Zoals gezegd is een vergelijking tussen pakketten aan maatregelen lastig te maken omdat de informatie over maatregelen in uitvoeringsprogramma's (redelijk) summier is. Daar komt bij dat in Gouda ervoor is gekozen om onder jeugdcriminaliteit de thema's woninginbraken en radicalisering onder te brengen, die in andere

⁴³ Kadernota Heerlen 2019-2022.

gemeenten apart geprioriteerd zijn. Met betrekking tot de jeugdcriminaliteit valt op dat in de verschillende gemeenten wordt ingezet op een combinatie tussen ondersteuning op de leefgebieden, middels een persoonsgerichte aanpak, en repressie. Jongeren worden in veel gemeenten gezien als een kwetsbare doelgroep die expliciet aandacht behoeft. Hierbij valt op dat alleen in Utrecht expliciet wordt ingezet op de broertjes en zusjes van die overlastgevende en/of criminele jongeren ter preventie van intergenerationele overdracht van crimineel gedrag. En ook Amsterdam – niet een van de referentiegemeenten – wordt ingezet op de broertjes en zusjes van de jongeren in de Top600-aanpak om nieuwe instroom te voorkomen. Uit onderzoek blijkt dat broertjes en zusjes van delinquente jongeren een verhoogde kans lopen om zelf ook in aanraking te komen met politie en justitie.⁴⁴ Dit pleit voor een verbreding van de aanpak in Gouda, gericht op broertjes en zusjes van delinquente jongeren.

Met betrekking tot woninginbraken zien we dat Gouda met name inzet op de situationele preventie. Ook in andere gemeenten ligt de focus op slachtoffergerichte en situationele preventie door voorlichting te geven en de gelegenheid om in te breken te minimaliseren. Hierbij wordt ingezet op potentiële slachtoffers in hotspots. Verder valt op dat twee gemeenten (Roosendaal en Delft) een dadergerichte aanpak hebben gericht op plegers van woninginbrekers. Uit onderzoek blijkt dat het van belang om is om op alle elementen (daders, slachtoffers en situationele kenmerken) in te spelen om woninginbraken terug te dringen. Hierbij is het van belang om goed zicht te hebben op welke factoren lokaal – op wijk- of buurtniveau – samenhangen met een verhoogd woninginbraakrisico.⁴⁵ Hierin is samenwerking met de politie van belang omdat het inzicht kan geven in de factoren die lokaal samenhangen met een hoog woninginbraakrisico. Vervolgens is het aan gemeente en andere (veiligheids)partners, zoals woningcorporaties, om potentiële slachtoffers voor te lichten over preventieve maatregelen en een aanpak te focussen op daders. Daarnaast doet er, gelet op de grote woningnood en de ambitie om de komende jaren een flink aantal woningen te bouwen, de mogelijkheid voor om de komende jaren grootschalig in te zetten op de preventie van woninginbraken. Dit kan door in het ontwerp van woningen en de inrichting van de openbare ruimte te letten op woninginbraak-verlagende elementen gebaseerd op de principes van Veilig Ontwerp en Beheer. Deze elementen zijn onder andere verdisconteerd in het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW). Het is raadzaam om een gecertificeerd Veilig Ontwerp en beheer/PKVW-specialist deel te laten nemen aan het ontwikkelingstraject van nieuwbouwwijken om erop toe te zien dat op een slimme manier het woninginbraakrisico kan worden beperkt.

Met betrekking tot de aanpak van radicalisering, zien we overeenkomsten tussen de aanpakken in de gemeente Delft en Tilburg. Net als in Gouda is de aanpak daar met name gericht op (het voorkomen van) radicalisering middels een persoonsgerichte benadering, waarbij het gaat om het in kaart brengen van risico's en maatwerk te leveren. Daarnaast zetten Gouda en Delft specifiek in op bewustwording en signalering. In Roosendaal moet de aanpak nog verder vormgegeven worden en wordt met name de samenwerking binnen

⁴⁴ Zie o.a.: Huijsmans, T., Eichelsheim, V., Weerman, F., Branje, S. & Meeus, W. (2018). The Role of Siblings in Adolescent Delinquency Next to Parents, School, and Peers: Do Gender and Age Matter? *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*.

⁴⁵ Piepers, N., Soomeren, P. V., Pluijm, M., & Struick, I. (2021). Wat kunnen we leren over de preventie van woninginbraken?.

het district gezocht. Daarnaast hebben Roosendaal en Delft polarisatie— als voedingsbodem voor radicalisering- opgenomen als pijlers voor een aanpak. Wat deze aanpak hierop inhoudt, is in beide gemeenten niet bekend. De komende jaren staan gemeenten voor de uitdaging om hun aanpak van radicalisering (verder) door te ontwikkelen om aan te sluiten bij de ontwikkeling naar meer links- en rechtse vormen van extremisme (denk aan rechts-extremisme, complotdenken en anti-overheid sentiment).

Met betrekking tot woonoverlast zijn er veel overeenkomsten tussen de referentiegemeenten. Het zwaartepunt van de aanpak ligt in de meeste gemeenten in overkoepelend preventief werken: er wordt veelal buurtgericht gewerkt door buurtbemiddeling toe te passen en inwoners te betrekken. De gemeente Roosendaal, Utrecht en Heerlen hebben daarnaast focus op de (potentiële) overlastgevende personen zelf. Geen van de gemeenten heeft gedragsaanwijzingen door woningcorporaties in haar aanpak opgenomen. Daarnaast valt op dat woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag in de andere gemeenten met name vanuit het sociaal domein benadert lijkt te worden, waarbij het in Gouda meer een veiligheidsthema lijkt te zijn. Omdat het met name bij personen met verward gedrag gaat om een thema dat zich bevindt op het snijvlak tussen zorg en veiligheid, vraagt dit thema bij uitstek om een integrale aanpak. Een randvoorwaarde is wel dat helder is welk domein op welk moment de regie voert, zorg of veiligheid.

Tot slot drugscriminaliteit. In alle gemeenten is veel aandacht voor het voorkomen van drugscriminaliteit, maar de aanpak wordt vaak ondergebracht onder de bredere prioriteit ondermijning. Hierdoor is het lastig te identificeren welke maatregelen specifiek gericht zijn op de aanpak van drugscriminaliteit. De maatregelen waarvan dat wel bekend is, zetten zowel in op de regulatie van softdrugs als de aanpak van harddrugs. Hierbij valt op dat veel interventies zijn gericht op preventie en de aanpak van drugshandel, maar minder op de gebruikers van drugs. Gouda is hierbij een uitzondering met de Last onder Dwangsom voor lachgasgebruikers in Gouda.

5 Veiligheidsanalyse Gemeente Gouda

Deze veiligheidsanalyse is gebaseerd op door politie geregistreerde incidenten, geregistreerde incidenten van het CBS en informatie uit interviews.

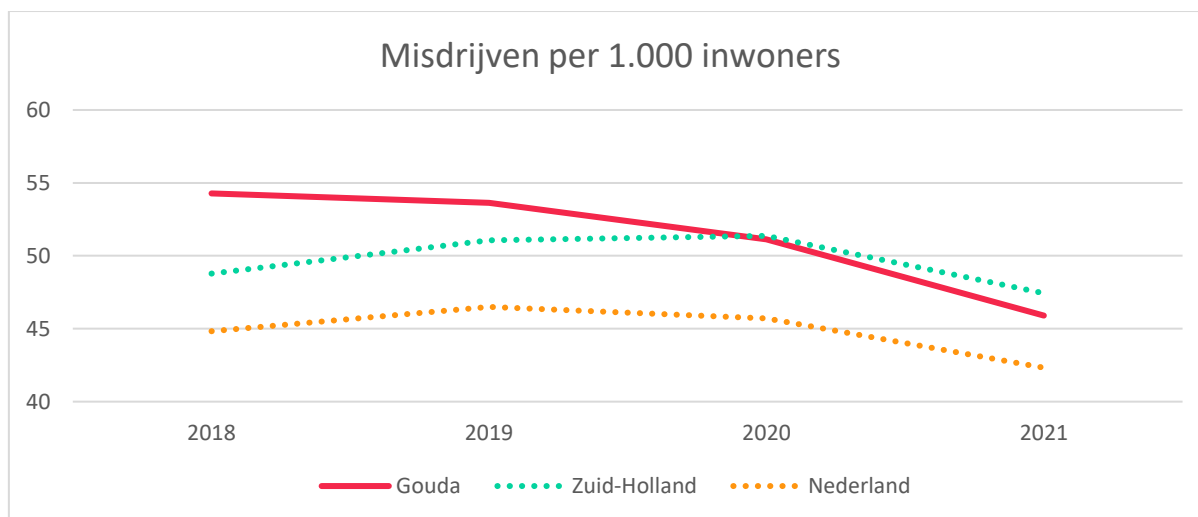
5.1 Brede ontwikkelingen

5.1.1 Misdrijven

Uit cijfers van de Veiligheidsmonitor blijkt dat het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners de afgelopen vier jaar in Gouda is gedaald. Ook op landelijk en regionaal (provincie Zuid-Holland) niveau zien we in deze periode een daling. Gouda verschilt echter in die zin. Daar waar er regionaal in 2019 nog sprake was van een stijging, zette in Gouda de reeds ingezette daling zich voort. Dat geldt ook voor 2020, toen het aantal misdrijven regionaal nog steeds (licht) steeg, en er landelijk slechts sprake was van een voorzichtige daling. De daling in Gouda was sterker dan het regionaal en landelijk gemiddelde.

Gouda's misdaadcijfers waren lange tijd hoger dan de regionale en landelijke gemiddelden. Dat is niet ongebruikelijk bij (middel)grote gemeenten, omdat er vaak relatief meer misdrijven worden geregistreerd in stedelijke dan in landelijke gebieden. In die context valt het op dat Gouda per 2021 voor het eerst (iets) beter scoort dan het regionale gemiddelde.

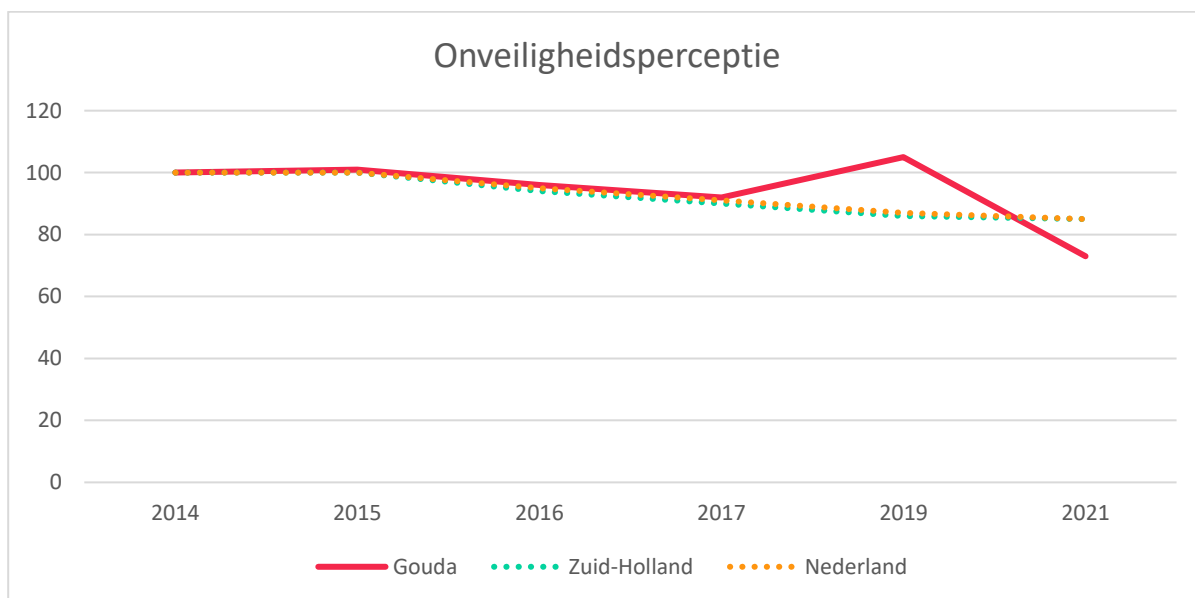
Figuur 5.1 Misdrijven per 1.000 inwoners

5.1.2 Onveiligheidsperceptie

Onveiligheidsperceptie is een gestandaardiseerde indicator waarmee onveiligheid in de buurt wordt gemeten. Hoe lager de score, hoe beter. Onderstaande figuur⁴⁶ laat zien dat Gouda in zowel negatieve (2019) als positieve (2021) zin anders scoort dan het regionale en landelijke gemiddelde. Het is onbekend waaraan deze verschillen kunnen worden toegeschreven.

Figuur 5.2 Onveiligheidsperceptie

5.2 Ontwikkelingen per veiligheidsveld

De Verenging van Nederlandse Gemeenten (VNG) onderscheidt in haar Handreiking voor gemeenten Kernbeleid Veiligheid 2017 vijf veiligheidsvelden. Deze veiligheidsvelden hanteert Gouda ook in haar Kadernota Veiligheid 2015 – 2018:

1. Veilige woon- en leefomgeving
2. Bedrijvigheid en veiligheid
3. Jeugd en veiligheid
4. Fysieke veiligheid
5. Integriteit en veiligheid

Elk van deze velden heeft een aantal bijhorende veiligheidsthema's. In het volgende figuur staat een overzicht hiervan. We bespreken de cijfermatige ontwikkeling per veiligheidsveld.

⁴⁶ De Veiligheidsmonitor heeft onveiligheidsperceptie vanaf 2017 tweejaarlijks gemeten.

Tabel 5.3 Veiligheidsthema's per veiligheidsveld

Veiligheidsveld	Veiligheidsthema's
1. Veilige woon- en leefomgeving	1.1: Sociale kwaliteit
	1.2: Fysieke kwaliteit
	1.3: Objectieve veiligheid/veelvoorkomende en 'high impact'-criminaliteit
	1.4: Subjectieve veiligheid
2. Bedrijvigheid en veiligheid	2.1: Veilig winkelgebied
	2.2: Veilige bedrijventerreinen
	2.3: Veilig uitgaan
	2.4: Veilige evenementen
	2.5: Veilig toerisme
3. Jeugd en veiligheid	3.1: Jeugdoverlast
	3.2: Jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren
	3.3: Jeugd, alcohol en drugs
	3.4: Veilig in en om de school
4. Fysieke veiligheid	4.1: Verkeersveiligheid
	4.2: Brandveiligheid
	4.3: Externe veiligheid
	4.4: Rampenbestrijding en crisisbeheersing
5. Integriteit en veiligheid	5.1: Polarisatie en radicalisering
	5.2: Georganiseerde criminaliteit
	5.3: Veilige Publieke Taak
	5.4: Informatieveiligheid
	5.5: Ambtelijke en bestuurlijke integriteit

5.2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Cijfers

Dit veiligheidsveld heeft betrekking op de alledaagse woon- en leefomgeving van bewoners, ofwel de veiligheid en leefbaarheid in de wijk, buurt, straat en tussen burens. Hierbij gaat het om sociale en fysieke kwaliteit en om objectieve en subjectieve veiligheid. In de volgende tabel zijn de verschillende delicten die hieronder vallen weergegeven.⁴⁷

⁴⁷ Bron: Tabellenboeken politie gemeente Gouda. Vanaf 2020 heeft de politie enkele categorieën in de tabellenboeken aangepast. Daardoor zijn de categorieën 'High Impact Crimes' en 'diefstallen met geweld' ook niet meer opgenomen in dit overzicht. Ook zijn de oude categorieën 'overlast drugs: dealen' en 'overlast drugs: wietplantages' samengevoegd in 'overlast drugs'. Tot slot is de oude categorie 'conflictbemiddeling en burenruzie' uitgesplitst in 'conflictbemiddeling' en 'burenruzie'.

Tabel 5.4 Cijfermatige ontwikkeling per registratie tussen 2018-2020 en 2021⁴⁸

Soort registratie	Gemiddelde 2018-2020	2021	Ontwikkeling
Woninginbraken	305	136	↓
Straatroof	11	12	=
Overvallen	4	3	=
Openlijk geweld (Persoon)	9	10	=
Bedreigingen	159	111	↓
Mishandelingen	196	154	↓
Diefstal schuur/tuinhuis etc.	62	37	↓
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	203	131	↓
Diefstal fiets	378	334	↓
Zakkenrollerij	26	15	↓
Vernieling	390	350	↓
Huiselijk geweld	95	76	↓
Zedenmisdrijf	31	32	=
Overlast drugs	53	38	↓
Conflictbemiddeling ⁴⁹	613	639	?
Burenruzie ⁵⁰	62	20	?
Aanmeldingen buurtbemiddeling	128	78	-
Geluidsoverlast	829	1120	↑
Overlast door personen	766	924	↑

Wat zeggen de cijfers?

Er is een duidelijke dalende lijn waarneembaar op de meeste registraties. Vrijwel alle categorieën dalen, enkel 'geluidsoverlast' en 'overlast door personen' stijgen. Dit is, gezien de beperkende maatregelen van de coronacrisis, in de lijn der verwachting: er is een correlatie zichtbaar tussen het aantal geregistreerde delicten en de getroffen coronamaatregelen. Omdat dit de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren beperkt, is nog niet te zeggen in hoeverre deze positieve ontwikkelingen tijdelijk of duurzaam zijn. Dit lichten we nader toe.

Het jaar 2020 wordt gekenmerkt door een (gedeeltelijke) lockdown van maart t/m mei en vanaf november. Veel Gouwenars werkten thuis en activiteiten buitenshuis waren beperkt. De cijfers die in die periode opvallend scherp daalden zijn openlijk geweld (persoon), diefstal fiets, en zakkenrollerij. De cijfers die juist stegen zijn diefstal in/vanaf motorvoertuigen, overlast drugs, geluidsoverlast en overlast door personen. De stijgende lijn in overlast past binnen een landelijke trend waarvan het voorstelbaar is dat die kan worden toegeschreven aan de coronamaatregelen.⁵¹

⁴⁸ Omdat 2020 en 2021 vooral gekenmerkt worden door corona, zijn in de tabel ook de cijfers van 2014-2016 meegenomen om de ontwikkelingen op langere termijn zichtbaar te maken.

⁴⁹ Omdat deze categorie pas sinds 2019 beschikbaar is (zie vorige voetnoot), zijn nog geen stijgende of dalende trends vast te stellen.

⁵⁰ Idem.

⁵¹ Zie ook: Secondant, platform voor maatschappelijke veiligheid. 2021, Overlast onder corona. <https://ccv-secondant.nl/platform/article/overlast-onder-corona>. Geraadpleegd 24 mei 2022.

In 2021 is de stijging van de hoeveelheid geluidsoverlast en overlast door personen nog verder gestegen; die stijging zien we niet in de hoeveelheid aanmeldingen voor buurtbemiddeling. We zien in 2021 ook dat het aantal woninginbraken en diefstal schuur/tuinhuis flink is gedaald. We zien daarin een samenhang met de avondklok van eind januari t/m april én vanaf november in dat jaar: het ligt voor de hand dat woninginbraken worden bemoeilijkt als mensen veel thuis zijn, juist in de donkere wintermaanden waarin het aantal inbraken van oudsher relatief hoog is.

5.2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Cijfers

Tabel 5.5 Ontwikkeling per soort registratie tussen 2018-2020 en 2021

Soort registratie	Gemiddelde 2018-2020	2021	Ontwikkeling
Winkeldiefstal	174	228	
Diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	98	43	
Overvallen bedrijven/geldinstellingen	3	2	

Wat zeggen de cijfers?

Het aantal winkeldiefstallen in Gouda is tussen 2018 en 2021 elk jaar gestegen. Daarmee is er sinds 2018 een einde gekomen aan een daling die de jaren daarvoor was ingezet. De stijging is opvallend omdat juist in 2020 en 2021 winkels meerdere maanden gesloten waren vanwege coronamaatregelen.⁵² Ook valt op dat het aantal registraties van diefstal/inbraak bij bedrijven en instellingen juist sterk is afgenomen, ondanks dat de vele gesloten winkels de gelegenheid voor deze vorm van criminaliteit vergrootte. Dit gaat in tegen de verwachtingen en vraagt nadere analyse met betrokken ketenpartners als politie.

5.2.3 Jeugd en veiligheid

Cijfers

Tabel 5.6 Aantal overlastmeldingen door jongeren en recidive onder Top60- en TopX-jongeren tussen 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Meldingen Overlast door jeugd	582	527	851	491
Recidive onder Top60-jongeren	58%	54%	44% (eerste halfjaar)	Bestond niet meer
Recidive onder TopX-jongeren	Bestond nog niet	Bestond nog niet	Geen cijfers beschikbaar	59% (juli 2020 – juni 2021)

⁵² De noemer 'winkeldiefstal' is bedoeld voor spullen die bedoeld waren voor de verkoop en die tijdens openingstijden uit de winkel zijn gestolen.

Wat zeggen de cijfers?

Bovenstaande tabel is per jaar weergegeven om twee redenen:

- 2020 is een uitschieter in het aantal overlastmeldingen jeugd, waardoor een 'gemiddelde' weinig zegt.
- In 2020 veranderde de Top60 naar de TopX, waardoor recidivecijfers beperkt vergelijkbaar zijn.

Zoals ook in paragraaf 2.3.1 toegelicht, zien we in 2020 dat niet alleen in Gouda, maar ook regionaal en landelijk de hoeveelheid meldingen van jeugdoverlast is toegenomen, waarschijnlijk door de coronamaatregelen. De daling in 2021 is echter opvallend te noemen, en is regionaal en landelijk niet zo scherp zichtbaar. Hoewel dit kan duiden op het effect van maatregelen, is het op dit moment nog te vroeg om hier conclusies aan te verbinden.

5.2.4 Fysieke veiligheid

Cijfers

Tabel 5.7 Ontwikkeling per soort registratie tussen 2018-2020 en 2021

Soort registratie	Gemiddelde 2018-2020	2021	Ontwikkeling
Verkeersveiligheid rijden onder invloed	152	115	↓
• rijden onder invloed (drank)	87 (gemiddelde 2019-2020)	82	=
• rijden onder invloed (drugs/geneesmiddelen)	51 (gemiddelde 2019-2020)	33	↓
Verkeersveiligheid verlaten plaats ongeval	425	411	↓
Brandstichting	35	42	= (zie toelichting in tekst)

Wat zeggen de cijfers?

Rijden onder invloed is over de brede linie afgenomen. Vanaf 2019 is het soort invloed uitgesplitst, en zien we dat vooral het rijden onder invloed drugs/geneesmiddelen verminderd is. Omdat deze cijfers slechts over drie jaar beschikbaar zijn, en omdat de heropening van horeca en uitgaansgelegenheden na de coronacrisis hierin nog niet zijn meegenomen, is het nog te vroeg om te concluderen of er sprake is van een trend.

Het verlaten van een plaats van ongeval neemt elk jaar af, al is 2020 een uitschieter naar beneden. Bij brandstichting zien we weinig veranderen; het gemiddelde over 2018-2020 is weliswaar lager, maar ook dat komt door één lage uitschieter in 2020. In de andere jaren zien we dat het cijfer weinig fluctueert.

5.2.5 Integriteit en veiligheid

Cijfers

Tabel 5.8 Ontwikkeling per soort registratie tussen 2018-2020 en 2021

Soort registratie	Gemiddelde 2018-2020	2021	Ontwikkeling
Fraude	401	522	↑

Wat zeggen de cijfers?

Het aantal fraudemeldingen neemt stevig toe. Vanaf 2019 is inzichtelijk hoeveel hiervan te herleiden zijn naar fraude met online handel. Binnen de inzichtelijke jaren is daar geen duidelijke stijging in te zien. Het is onbekend aan welk type fraude de *overall* stijging is toe te schrijven.

5.3 Veiligheidssituatie in Noord, Oost en West

De gemeente Gouda heeft in de meest recente Veiligheidsmonitor geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende gebieden. Dat maakt dat het niet mogelijk is om op wijkniveau cijfermatig in te zoomen op de verschillende soorten problematieken.

Om wel globaal zicht te krijgen op de veiligheidssituatie in de verschillende Goudse wijken, hebben we buurtvoorlichters een enquête laten uitvoeren, en is een digitale vragenlijst verspreid. Deze methoden zijn minder representatief dan de Veiligheidsmonitor, maar geven een indicatie van de thema's die op wijkniveau van belang zijn. De resultaten hiervan presenteren we in de volgende paragraaf.

5.3.1 Wat zeggen de inwoners?

In onderstaande tabellen staat weergegeven hoe inwoners in respectievelijk West, Noord en Oost hebben geantwoord op de vragen welke vormen van overlast er respectievelijk in hun eigen buurt en in de gemeente Gouda spelen, en aan welke veiligheidsproblemen volgens hen extra aandacht besteed moet worden.

Volgens inwoners: criminaliteit en overlast in de eigen buurt

In de onderstaande tabel is te zien wat inwoners van Gouda hebben geantwoord op de vraag: "*Welke vormen van overlast en criminaliteit spelen er in uw buurt?*"

Tabel 5.9 Vormen van criminaliteit in eigen buurt van bewoners, op volgorde van hoe vaak beantwoord

#	West	Noord	Oost
1	Zwerfvuil	Woninginbraken	Zwerfvuil
2	Geluidsoverlast	Zwerfvuil	Verkeersveiligheid (incl. te hard rijden)
3	Jeugdoverlast (hangjongeren, Intimiderend gedrag)	Jeugdoverlast (hangjongeren, Intimiderend gedrag)	Geluidsoverlast
4	Drugsoverlast/handel	Geluidsoverlast	Verkeerd aangeboden afval
5	Verkeersveiligheid (incl. te hard rijden)	Verkeersveiligheid (incl. te hard rijden)	Drugsoverlast/handel

Volgens inwoners: criminaliteit en overlast in de gemeente Gouda

In de onderstaande tabel is te zien wat inwoners van Gouda hebben geantwoord op de vraag: "Welke vormen van overlast en criminaliteit spelen er in de gemeente Gouda?"

Tabel 5.10 Vormen van criminaliteit en overlast in de gemeente Gouda, volgens bewoners van deze gebieden

#	West	Noord	Oost
1	Zwerfvuil	Woninginbraken	Drugsoverlast/handel
2	Jeugdoverlast (hangjongeren, Intimiderend gedrag)	Jeugdoverlast (hangjongeren, Intimiderend gedrag)	Jeugdoverlast (hangjongeren, Intimiderend gedrag)
3	Drugsoverlast/handel	Vandalisme	Woninginbraken
4	Verkeersveiligheid (incl. te hard rijden)	Autobranden	Zwerfvuil
5	Woninginbraken	Zwerfvuil	Vandalisme

Volgens inwoners: veiligheidsproblemen die extra tijd en aandacht verdienen

In de volgende tabel is te zien wat bewoners aan buurtvoorlichters hebben geantwoord op de vraag "Aan welke veiligheidsproblemen moet de gemeente samen met de politie en andere partners volgens u extra aandacht besteden?"

Tabel 5.11 Extra aandacht voor welke veiligheidsproblemen volgens de bewoners

#	West	Noord	Oost
1	Verkeersveiligheid (incl. te hard rijden)	Meer surveillance/blauw op straat	Jeugdoverlast (hangjongeren, Intimiderend gedrag)
2	Drugsoverlast/handel	Woninginbraken	Verkeersveiligheid
3	Jeugdoverlast (hangjongeren, Intimiderend gedrag)	Verkeersveiligheid (incl. te hard rijden)	Drugsoverlast/handel
4	Meer surveillance/blauw op straat	Jeugdoverlast (hangjongeren, Intimiderend gedrag)	Zwerfvuil
5	Fout parkeren/parkeeroverlast/fiets parkeren	Autobranden	Meer surveillance/blauw op straat

5.4 Conclusie

Deze veiligheidsanalyse toont dat Gouda in grote lijnen slaagt in het terugdringen van criminaliteit. Het aantal misdrijven per 1.000 inwoners is in 2021 voor het eerst lager dan het regionaal gemiddelde in Zuid-Holland. Wel toont de onveiligheidsperceptie in 2019 een relatieve verslechtering die vooralsnog niet is verklaard en niet is te zien in andere gebieden in Nederland. Per 2021 is de onveiligheidsperceptie echter weer verbeterd, en beter dan het regionaal en landelijk gemiddelde.

Op het gebied van de veilige woon- en leefomgeving zien we vrijwel alle registraties van criminaliteit dalen. Dit is een positieve ontwikkeling. Twee aandachtspunten zijn van belang, die beide samenhangen met de onzekerheid over de effecten van de coronacrisis. Ten eerste is nog onzeker in hoeverre de dalende trends voortzetten als er een winterperiode komt zónder coronamaatregelen, en is blijvende aandacht op dit gebied gewenst. Ten tweede zien we een scherpe toename in overlast door personen en geluidsoverlast. Het belang dat de gemeente Gouda hecht aan inzet van buurtbemiddeling wordt hiermee extra onderstreept. Een aandachtspunt uit de veiligheidsanalyse is verder de stijging in het aantal winkeldiefstallen.

6 Conclusie Deel 1

Over de gehele linie ontwikkelt de veiligheidssituatie in Gouda zich positief. Gouda zet in op een breed palet aan veiligheidsproblemen. Veel van de beleidsdoelen zijn gehaald, maar veel ook niet, en bovendien is een deel van de doelen niet concreet of meetbaar geformuleerd. De gemeente weet op veel gebieden duidelijke resultaten te presenteren die tonen dat er hard wordt gewerkt aan verdere versterking van verschillende aanpakken, zoals de vernieuwde Top-aanpak, de aanpak van ondermijning in de horeca en drugscriminaliteit. Aandachtspunten zijn de verdere versterking van integraal werken tussen het veiligheids-, sociaal en zorgdomein en het (gezamenlijk prioriteren van) capaciteit bij gemeente en politie. Ook lijkt de aanpak van radicalisering en extremisme toe te zijn aan een herziening.

De vier geëvalueerde maatregelen zijn in grote lijnen succesvol. De onderliggende beleidslogica is in de meeste gevallen solide en samenhangend. Het Risicjongerenoverleg (RJO) is hierop een uitzondering: die dient als laagdrempelig overleg voor een niet strikt afgebakende doelgroep en kent geen vaststaand vervolg of resultaat. Dat maakt dat het RJO wel meerwaarde heeft, maar ook relatief veel kwetsbaarheden kent. De Last onder Dwangsom (LoD) is een relatief nieuw en veelbelovend middel, dat in de praktijk nog een aantal verbetermogelijkheden kent. Verder blijkt in de praktijk dat de maatregelen grotendeels worden uitgevoerd zoals beoogd en dat ze hun beoogde doelen behalen. Verbetermogelijkheden hebben betrekking op afbakening en toepassing⁵³ (TopX, RJO, LoD, Bibob), informatiedeling (TopX, RJO); geprioriteerde capaciteit (TopX, LoD), procesregie (RJO), kwaliteit van bestuurlijke rapportages, doorlooptijd en afwikkeling (allen LoD).

De veiligheidsanalyse toont dat criminaliteit in Gouda afneemt. Door de coronamaatregelen is het te vroeg om te concluderen welk deel van de afname van woninginbraken is toe te schrijven aan het Goudse veiligheidsbeleid. Afgezet tegen regionale en landelijke trends zien we dat Gouda goed scoort. Wel wordt door professionals aangegeven dat er blijvend meer capaciteit nodig is om deze cijfers vast te houden en verder te verbeteren, zowel binnen de gemeente als bij veiligheidspartners. Verder is er specifiek op het gebied van jeugd behoefte aan meer interdisciplinariteit en integrale samenwerking. Wat betreft de aanpak van ondermijning heeft de gemeente grote stappen gezet door de toepassing van de Bibob-toets op afhaal- en bezorgzaken.

⁵³ Hieronder valt ook het onderzoeken of uitbreiding (bredere toepassing) gewenst is – zowel ten positieve (meer ondersteuning voor bredere doelgroep in de TopX) als om een negatief waterbedeffect te bestrijden (Bibob).

Deel 2 – Advies prioriteiten

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanbevelingen met betrekking tot de nieuwe prioriteiten voor de Kadernota voor de periode 2023-2026. Hierbij gaan we uit van de informatie die we hebben opgehaald tijdens een werksessie met professionals en tijdens een raadsbijeenkomst met de vertegenwoordigers veiligheid van de fracties. De professionals en raadsleden werd gevraagd naar welke thema's volgens hen de komende jaren prioriteit moeten krijgen.

7.1 Hoe werkt prioriteren?

Keuzes maken

Als alles prioriteit heeft, krijgt niets écht prioriteit. Er moeten keuzes gemaakt worden om focus te krijgen. Het is daarom wenselijk een beperkt aantal veiligheidsthema's tot zwaartepunt te benoemen voor de komende jaren. Het lastige aan prioriteren is de vraag: *'Wat gebeurt er met onderwerpen die níét tot prioriteit zijn benoemd?'* Op het gebied van veiligheid zijn tenslotte alle onderwerpen belangrijk. De oplossing is om duidelijk af te spreken dat niet-geprioriteerde onderwerpen niet worden genegeerd: ze vragen alleen geen intensivering de komende jaren. Voor deze onderwerpen wordt het bestaande basisniveau gehandhaafd. Daarnaast moeten de gemeente en haar partners natuurlijk altijd inspringen op actuele veiligheidsproblemen. Het is dan ook belangrijk om flexibiliteit te houden gedurende de looptijd van de kadernota. Ontwikkelingen kunnen leiden tot het afschalen of het toevoegen van prioriteiten, zeker in een periode van vier jaar. Het verleden heeft uitgewezen dat de gemeente Gouda deze flexibiliteit vormgeeft door in haar jaarlijkse actieplannen bij te sturen.

Gemeentelijke prioriteiten én wijkgerichte accenten

De veiligheid en veiligheidsgevoelens van bewoners wordt door verschillende veiligheidsvraagstukken aangetast. Sommige veiligheidsvraagstukken zijn niet gebiedsgebonden – denk aan gedigitaliseerde criminaliteit – of dermate complex dat ze op gemeentelijk niveau moeten worden aangepakt. Daarnaast zijn er veiligheidsvraagstukken die in de ene wijk meer spelen dan in andere wijken, bijvoorbeeld door de voorzieningsfunctie in een wijk of de bevolkingssamenstelling (bijvoorbeeld relatief veel jongeren). Dit betekent dat er onderscheid gemaakt wordt in gemeentelijke prioriteiten én prioriteiten die op wijkniveau spelen. Zo wordt recht gedaan aan de unieke situatie van de wijk en kan maatwerk geleverd worden, afgestemd op de behoefte van de bewoners uit de wijk.

Functionele criteria prioritering

Het prioriteren van veiligheidsthema's is niet gebonden aan vaste spelregels. Iedere gemeente hanteert eigen selectiecriteria die passen bij de eigen organisatie en burgers. Dat neemt niet weg dat bepaalde criteria voor

de hand liggen om mee te wegen bij het besluit om een veiligheidsthema al dan niet te prioriteren. We onderscheiden er drie:

1. **Relevantie:** veiligheidsthema's kunnen tot prioriteit gemaakt worden omdat ze spelen bij veel burgers, ze een grote impact op hun veiligheidsbeleving hebben of leiden tot groot maatschappelijk ongenoegen en/of uit de cijfers komt naar voren dat er sprake is van een stijging van de incidentie.
2. **Ontbreken beleidskader:** veiligheidsthema's kunnen tot prioriteit gemaakt worden omdat het nog aan een uitgewerkt beleidskader of specifieke aanpak ontbreekt. Als er al sprake is van een uitgewerkt beleidskader of goed lopende aanpak, kan dit ook betekenen dat een veiligheidsthema daarom geen prioriteit wordt.
3. **Thema heeft oorsprong in veiligheidsdomein:** het is van belang om mee te wegen of OOV een rol heeft of zou moeten hebben in de aanpak op dat thema. De vraag daarbij is of het thema primair thuishoort in het veiligheidsdomein of dat het gelet op de oorzaken, benodigde aanpak en betrokken partners beter thuishoort in een ander domein.

Concrete prioriteiten en daaraan gekoppelde doelen geven sturing aan het beleid, mits daarbij wordt gemonitord in hoeverre vooruitgang wordt geboekt. Ook dit criterium wordt meegewogen in het advies over nieuwe prioriteiten.

7.2 Van longlist naar shortlist

Op basis van de verschillende gesprekken met ketenpartners en de Veiligheidsanalyse komt een aantal thema's naar voren waarbij extra inzet en prioritering logisch kan zijn:

- Kwetsbare wijken
- Jeugd en jongvolwassenen
- Polarisatie, maatschappelijke onrust en radicalisering
- Ondernijning, waaronder drugscriminaliteit en criminele families/-netwerken
- High Impact delicten
- Cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit

Hieronder volgt een toelichting per veiligheidsthema's met daarbij de argumenten die per thema zijn gegeven in de verschillende gesprekken en sessie om een thema al dan niet te prioriteren. Per thema volgt een advies vanuit DSP over het prioriteren van het thema.

7.3 Toelichting per thema

Kwetsbare wijken

- Veel ketenpartners en professionals benoemen het belang van aandacht voor kwetsbare wijken. Gouda kent verschillende kwetsbare wijken waarbij sprake is van een accumulatie van factoren waardoor in die

wijken relatief veel (veiligheids)problemen voorkomen. In de wijken is de sociaal economische status relatief laag, wonen doorgaans mensen met een lager opleidingsniveau en met problemen als GGZ-problematiek en schulden. Ook is de sociale cohesie in de wijken doorgaans laag. Er zijn verschillen tussen de wijken aan te wijzen, waardoor het volgens respondenten van belang is om te werken vanuit gebiedspecifieke opgaven.

- Om wijk- en buurtspecifiek te werken is integraal werken vanuit verschillende domeinen (veiligheid, zorg, wonen) noodzakelijk. Er moet goed gekeken worden naar wie wat kan doen. De gemeente en ketenpartners zijn het erover eens dat het zwaartepunt bij preventie ligt: voorkomen dat problematiek escaleert. Goede hulpverlening aan kwetsbare personen verkleint de kans dat problemen escaleren en onveilige situaties ontstaan. Als het zwaartepunt bij de preventie – en dus het sociaal domein - ligt, betekent dit logischerwijs dat de rol van de afdeling Veiligheid beperkt is en zij minder noodzaak zien voor het prioriteren van dit thema vanuit het veiligheidsbeleid. Als het thema geprioriteerd wordt, is het van belang dat gezamenlijk met de relevante kernpartners de doelen gesteld worden.
- Het is volgens ketenpartners met name van belang om voort te bouwen op bestaande structuren. Bovendien wordt er vanuit het bestuursakkoord integraal op dit thema ingezet, waardoor het thema blijvend aandacht krijgt en vraagt, maar momenteel niet zozeer *extra* inzet vraagt.
- Vanuit de gemeenteraad wordt benadrukt dat het belang van de veiligheidsbeleving van bewoners een nadrukkelijke rol moet krijgen in het bepalen van prioriteiten. De veiligheidsbeleving van bewoners wordt grotendeels bepaald door hun directe woonomgeving. Bewoners moeten zich veilig voelen in hun eigen huis en op straat.

Jeugd en jongvolwassenen

- Volgens gemeente en ketenpartners moet blijvend worden ingezet op het voorkomen van jonge aanwas, waarmee het risico tot afglijden in de (zwaardere) criminaliteit in een vroeg stadium wordt ingeperkt. Volgens professionals gaat het specifiek om jonge aanwas voor drugscriminaliteit.
- Deze doelgroep is verweven met (vrijwel) alle andere veiligheidsthema's. Dit maakt dat deze doelgroep aandacht vraagt bij de aanpak op andere veiligheidsthema's.
- De mate waarin overlast door jongeren wordt ervaren verschilt tussen wijken, maar blijft een aandachtspunt. Met name in 2020 was er een sterke groei in het aantal meldingen van jeugdoverlast, samenhangend met coronamaatregelen. Het aantal meldingen is in 2021 weer teruggelopen.
- Ook in de Eenheid Den Haag ziet men vooral een sterke stijging van het jeugdoverlast.⁵⁴ Daarnaast ziet de Eenheid ook dat de afname van jeugdcriminaliteit vanaf 2018 niet meer doorzet.
- Respondenten zien dat in kwetsbare wijken, waar armoede een grote rol speelt en mensen gemiddeld een laag opleidingsniveau hebben, jeugdigen een verhoogd risico lopen om in aanraking te komen met justitie. Dit vraagt om een wijkgerichte en integrale aanpak. Ook wordt door ketenpartners benadrukt dat er meer focus moet komen op preventie. Criminaliteit gaat vaak over van generatie op generatie en

⁵⁴ DRIO Den Haag (2021). *Algemeen Veiligheidsbeeld Eenheid Den Haag 2021*.

het is van belang deze intergenerationele overdracht te doorbreken. Naarmate mensen ouder worden, is het steeds lastiger deze cirkel te doorbreken, daarom is het zaak om al vroeg in te zetten. Hierbij is samenwerking tussen het sociaal domein en veiligheidsdomein van groot belang.

- Volgens respondenten is er winst te behalen met het integraal werken op het gebied van aanpak van overlast en criminaliteit door jeugd en jongvolwassenen. Het veiligheidsdomein sluit niet altijd voldoende aan bij het sociaal- en zorgdomein en vice versa. Meer kennis over en weer draagt volgens respondenten bij aan beter en vroeger signaleren, en het kunnen bieden van meer passende ondersteuning. Vanuit het bestuursakkoord is recent geld vrijgemaakt voor de inzet op jeugd, waarbij met de aanstelling van jeugdboa's een eerste stap wordt gezet in de integrale samenwerking.
- Respondenten geven aan dat er al verschillende aanpakken lopen rondom jeugd en jongvolwassenen. De gemeente zit met haar ketenpartners op het goede spoor. Echter, de doelgroep jeugd en jongvolwassenen is ook een doelgroep met weerbarstige problematiek die constant aandacht blijft vragen.
- Jeugdigen en jongvolwassen worden door respondenten gezien als een brede doelgroep die om een nadere specificering en afbakening vraagt. Ketenpartners en raadsleden zien met name uitdagingen op het gebied van jongeren in de drugscriminaliteit. Dit wordt ook in de Eenheid Den Haag als belangrijke uitdaging gezien.⁵⁵ Het is zaak om jongeren alternatieven te bieden voor de drugscriminaliteit. Deze alternatieven moeten dermate zijn dat ze ook echt weerstand kunnen bieden aan een carrière in de drugscriminaliteit.

Polarisatie, maatschappelijke onrust en radicalisering

- Gouda heeft een verleden van uitreizigers. In de afgelopen vier jaar zijn er twee personen teruggekeerd. Dit is zonder noemenswaardige problemen verlopen.
- Jihadisme is als thema minder op de voorgrond. Gouda kent een relatief forse hoeveelheid casuïstiek in haar persoonsgerichte aanpak die geduid is als jihadistisch-extremistisch.
- Het thema radicalisering verbreedt zich tot links-, rechts- en anti-overheids-extremisme. Uit een inventarisatie die Gouda in 2019 heeft gedaan, bleek dat de omvang van deze groep in Gouda beperkt was.
- In het landelijk dreigingsbeeld van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV)⁵⁶ wordt aangegeven dat de coronaprotesten geleid hebben tot fragmentatie en vermenging. Het aantal demonstraties nam met de versoepelingen van de coronamaatregelen in juni 2021 af, maar tegelijkertijd blijft het risico binnen de radicale onderstroom tot verder radicaliseren bestaan. Daarbij is de drempel om buitenwettelijke acties (online) te bespreken en plegen lager geworden.
- Ook in het Algemeen Veiligheidsbeeld Eenheid Den Haag (2021) wordt beschreven dat de Eenheid steeds meer verschillende groepen en personen ziet die zich afzetten tegen het overheidsbeleid.

⁵⁵ DRIO Den Haag (2021). *Algemeen Veiligheidsbeeld Eenheid Den Haag 2021*.

⁵⁶ Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid. (2021). *Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 55*. Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Onderdeel van deze groepen zijn onder andere rechts-extremisten.⁵⁷ De verwachting is dat het aantal aanhangers van het extreemrechtse en rechtekstremistische gedachtengoed na de coronacrisis hoger zal liggen dan voorheen. Volgens de Eenheid gaat de grootste dreiging uit van potentieel gevaarlijke eenlingen.

- Inzet op maatschappelijke onrust en polarisatie vraagt vooral inzet in het preventieve veld omdat er vaak (nog) geen sprake is van strafbare feiten.
- Polariserende voedingsbodem voor radicalisering doordat mensen steeds meer in wij-zij denken terecht komen en zich tegen andere (groepen) bewoners en/of de (decentrale) overheid gaan afzetten.
- Daarnaast dient ingezet te worden op het verminderen van de sociale tweedeling ter preventie van radicalisering en moet volgens ketenpartners meer het gesprek aangegaan worden met bewoners om de verbinding met hen te blijven houden.
- Gemeente en ketenpartners geven aan dat de uitdaging voor de komende jaren vooral ligt bij het versterken van de verbinding met groepen en tussen groepen, zodat alle groepen zich gezien en gehoord voelen. Ook dit hangt volgens respondenten vooral samen met kwetsbare wijken; met name op die plekken is er weinig sociale cohesie tussen verschillende groepen bewoners. Dit betekent volgens de respondenten dat er met name wijkgericht moet worden gewerkt en moet worden ingezet op de sociale cohesie in kwetsbare wijken.
- Als het gaat om radicalisering is dit volgens een respondent geen prioriteit maar is het vooral van belang om blijvend aandacht te houden voor de problematiek en tijdig op ontwikkelingen in te spelen.

Ondermijning, waaronder drugscriminaliteit en criminele families/- netwerken

- Ondermijning is een belangrijk thema voor veel ketenpartners. Deze vorm van criminaliteit tast het gezag van de overheid aan en beïnvloedt in sterke mate de leefbaarheid in wijken. Dit is niet uniek aan Gouda, vrijwel alle Nederlandse gemeenten worstelen in meer of mindere mate met dit fenomeen.
- Ondermijning is moeilijk in cijfers te vangen. De onder 'drugscriminaliteit' genoemde cijfers kunnen tevens worden gelezen als een (onvolledige) indicatie van ondermijning.
- Gouda heeft zich in de afgelopen vier jaar sterk gemaakt tegen ondermijning door de Bibob-toets te verplichten voor bezorg- en afhaalzaken, naast de horecagelegenheden waar de verplichting al gold. Hiermee is de Goudse horeca weerbaarder geworden. Er is behoefte bij de gemeente om de Bibob-toets breder in te zetten.
- Een bonafide horeca kan zorgen voor een waterbedeffect naar andere sectoren. Het vraagt om een lange adem om een lokaal klimaat te creëren dat weerbaar is tegen ondermijning. Criminelen moeten het signaal blijven krijgen dat er voor hen geen plek is in Gouda. Vanuit de Eenheid Den Haag wordt aangegeven dat onder andere bedrijventerreinen, bedrijfsverzamelgebouwen en afgelegen plekken zoals parkeerplaatsen en woonwagenterreinen locaties zijn waar risicovolle bedrijvigheid plaatsvindt.⁵⁸ En

⁵⁷ DRIO Den Haag (2021). *Algemeen Veiligheidsbeeld Eenheid Den Haag 2021*.

⁵⁸ DRIO Den Haag (2021). *Algemeen Veiligheidsbeeld Eenheid Den Haag 2021*.

daarbinnen lijkt de automotivebranche een belangrijk aandachtspunt te zijn, omdat deze vaak verweven is met drugscriminaliteit en criminele netwerken. Ook de beautybranche wordt als risicovol gezien door de Eenheid Den Haag.

- Binnen het thema ondermijning wordt aangegeven dat criminele families en risicojongeren/jonge aanwas specifiek om aandacht vragen. Jonge aanwas is een belangrijke doelgroep: zij zijn de toekomst van Gouda en er moet voorkomen worden dat zij geronseld worden voor criminele uitbuiting vanwege het risico om door te groeien in de zwaardere (georganiseerde) criminaliteit.
- De gemeente Gouda heeft na het laten uitvoeren van twee specifieke drugsonderzoeken beter zicht op de wijze waarop in Gouda drugs worden verhandeld en geconsumeerd. Dit is aanleiding geweest om vanaf 2022 de aanpak van drugscriminaliteit te prioriteren.
- Volgens de rapporten is het drugsgebruik onder jongeren in Gouda niet hoger of lager dan landelijke gemiddelden. Wel maken sommige professionals zich zorgen dat drugsgebruik, ook in Gouda, steeds verder genormaliseerd is onder jongeren.
- Het aantal drugsdelicten in Gouda kende een piek in 2019: er waren toen 12,16 drugsdelicten per 10.000 inwoners. Gouda stak daarmee uit boven het Nederlands gemiddelde van 7,98 per 10.000 inwoners. Sindsdien is het aantal delicten, zeker in Gouda, flink gedaald. In 2021 was er sprake van 6,92 delicten per 10.000 inwoners; landelijk was dit in hetzelfde jaar 6,54 per 10.000 inwoners.
- Vanuit de gemeenteraad wordt onderstreept dat de focus op de aanpak van drugscriminaliteit vastgehouden moet worden. Hierbij gaat het onder andere om de focus op productieplekken, het denormaliseren van drugsgebruik en voorlichting over de gevolgen van drugsgebruik en -handel onder jongeren en het voorkomen van jonge aanwas.
- Volgens de gemeente en ketenpartners wordt de ernst van de drugsproblematiek onderschat. Drugscriminaliteit heeft een grote impact op de samenleving en hangt samen met veel verschillende thema's.
- Professionals hebben meermaals het onderzoek van Bureau Bervoets & Bureau Beke geciteerd, waarin werd vastgesteld dat een aantal criminele families in Gouda verantwoordelijk is voor de toelevering van een drugs in Gouda. Vandaar dat Gouda in 2022 een nieuwe prioriteit introduceerde specifiek op dit thema.
- Kwetsbare jongeren komen relatief gemakkelijk in aanraking met drugshandel. Eenmaal toegetreden tot die wereld is het moeilijker om weer uit te treden en is het risico om af te glijden in zwaardere criminaliteit groter.
- Vanuit de gemeenteraad wordt enerzijds het belang van inzet op criminele families onderstreept vanwege de grote rol in ondermijning in Gouda. Anderzijds wordt aangegeven dat er al langer op criminele families wordt ingezet en dat er vanuit verschillende onderzoeken inmiddels meer bekend is over de families, maar de families vooralsnog actief zijn. Om daadwerkelijk barrières te gaan creëren voor criminele families en de aanpak te intensiveren, vraagt dit volgens respondenten om het prioriteren van dit thema.

Veelvoorkomende en high impact criminaliteit

- Het aantal woninginbraken lag in Gouda in 2021 hoger dan gemiddeld in Nederland: 18,46 per 10.000 inwoners, t.o.v. 13,42 per 10.000 in Nederland gemiddeld.
- Er is de afgelopen jaren ingezet om het aantal woninginbraken terug te dringen met 10%. Deze doelstelling is behaald. Ook zien we dat de afgelopen drie jaar minder inbraakpogingen slagen.
- Het aantal mishandelingen en bedreigingen ligt in 2021 Gouda vrijwel gelijk met het Nederlands gemiddelde, met 20,9 mishandelingen per 10.000 inwoners. Dit cijfer daalt gestaag. Ook het aantal bedreigingen (15,07 per 10.000 inwoners in 2021) daalt ten opzichte van voorgaande jaren en ligt nu rond het landelijk gemiddelde. Het totaal aantal diefstallen ligt in 2021 in Gouda wel hoger dan gemiddeld in Nederland, respectievelijk 174,40 per 10.000 versus 163,66 per 10.000 inwoners).
- Binnen de Eenheid Den Haag ziet met van traditionele vermogensdelicten/high impact crimes een afname.⁵⁹
- Door gemeente en ketenpartners wordt enerzijds aangegeven dat het thema blijvend aandacht vraagt, maar extra inzet momenteel niet nodig is. Anderzijds wordt aangegeven dat respondenten het mogelijk te vroeg vinden om af te schalen. De aanpak loopt volgens hen goed, maar zij vragen zich af of de aanpak voldoende geborgd is. Bovendien is de impact op burgers die slachtoffer worden van een HIC-delict vaak erg groot.
- Vanuit de gemeenteraad wordt aangegeven dat HIC-delicten een grote impact hebben op bewoners, waardoor dit blijvend aandacht moet krijgen. Ook zien zij een stijging van het aantal winkeldiefstallen. De ondernemersvereniging geeft echter aan dat er niet sprake is van een structureel aantal diefstallen. Bovendien zijn winkeldiefstallen iets waar ondernemers erg alert op zijn en verschillende maatregelen voor treffen. Omdat veelvoorkomende en high impact delicten niet overal in dezelfde mate voorkomen, pleiten sommige raadsleden ook voor een aanpak van hotspots – dus daar waar een delict relatief vaak voorkomt.

Cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit⁶⁰

- Cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit zijn volgens veel ketenpartners in toenemende mate belangrijke thema's. De toenemende digitalisering van de samenleving maakt dat zowel de gemeente, haar partners als bewoners digitaal weerbaarder moeten worden tegen online criminaliteit.
- Binnen de Eenheid Den Haag ziet met in tegenstelling tot een afname van traditionele vermogensdelicten een toename van criminaliteit met een gedigitaliseerd karakter, zoals online aan- en verkoopfraude, fraude met internetbankieren.⁶¹

⁵⁹ DRIO Den Haag (2021). *Algemeen Veiligheidsbeeld Eenheid Den Haag 2021*.

⁶⁰ Cybercriminaliteit betreft delicten waarbij ICT het middel en doel is. Het gaat dan bijvoorbeeld om delicten als hacken en ransomware. Gedigitaliseerde criminaliteit betreft traditionele delicten waarbij ICT als middel wordt ingezet, maar niet het doel is. Denk hierbij aan marktplaats-fraude of whatsapp-fraude.

⁶¹ DRIO Den Haag (2021). *Algemeen Veiligheidsbeeld Eenheid Den Haag 2021*.

- Gemeente en ketenpartners vinden het lastig in te schatten welke ontwikkelingen op het gebied van cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit zij kunnen verwachten. Wel wordt hierbij onderschreven dat er sprake is van een toename. Vanwege de impact van deze delicten op bewoners en de toenemende trend, kan dit een thema volgens sommige ook worden aangemerkt als een high impact crime.
- Met name wat betreft cybercriminaliteit ziet een deel van de ketenpartners vooral een rol weggelegd voor landelijke partijen. Het is hierbij volgens ketenpartners ook nog onduidelijk wat je als gemeente op dit thema überhaupt kan doen. Er ligt met name een uitdaging bij het bepalen van de positie van de gemeente in de aanpak op dit thema. Door het lokaal te prioriteren geef je als gemeente een signaal van urgentie af.
- Voor beide verschijningsvormen geldt dat deze om een andere aanpak vragen en ook een andere doelgroep hebben. Zo is het van belang vooral bewoners en ondernemers weerbaar te maken tegen gedigitaliseerde criminaliteit en cybercriminaliteit en is het voor de gemeente-organisaties juist belangrijk om de vitale infrastructuur te beschermen tegen cybercriminaliteit, zoals ransomware of DDOS-aanvallen. Vanuit de gemeenteraad wordt aangegeven dat er met name ingespeeld moet worden op de voorlichting van bewoners op de mogelijke risico's en gevolgen van gedigitaliseerde criminaliteit en cybercriminaliteit.

8 Conclusie deel 2

8.1 Integrale weging veiligheidsthema's

Zoals aangegeven in het vorige hoofdstuk, hanteren wij een aantal criteria om te komen tot een beargumenteerd advies voor nieuwe prioriteiten. Het gaat om de criteria relevantie (impact op bewoners of toename in cijfers), bestaand beleidskader (is er al een goed lopende aanpak) en een regierol voor OOV (ligt de taakstelling op dit thema primair bij veiligheid). Op basis van de Veiligheidsanalyse, de verschillende gesprekken met professionals en de verdiepingsslag tijdens de prioriteringssessies, komen we in dit hoofdstuk tot een gewogen advies voor nieuwe prioriteiten.

8.1.1 Weging

Na weging komen er vier prioriteiten naar voren. Het betreft ondermijning, cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit, Veelvoorkomende criminaliteit en HIC-delicten en maatschappelijke onrust, polarisatie en radicalisering. We lichten de prioriteiten toe:

- Veelvoorkomende en high impact delicten
 - Relevantie: de impact op bewoners die slachtoffer worden van een HIC is vaak erg groot. Het aantal woninginbraken is de afgelopen jaren gedaald maar dat neemt niet weg dat Gouda nog steeds hoger scoort dan gemiddeld in Nederland. Op de andere veelvoorkomende en HIC-delicten mishandeling en bedreiging scoort Gouda rond het landelijk gemiddelde. Het aantal diefstallen ligt wel hoger dan gemiddeld in Nederland. Gelet op deze impact is het volgens respondenten van belang om de aandacht in de aanpak niet te verslappen. Door het thema te prioriteren wordt de aanpak geborgd en wordt voorkomen dat de aandacht verslapt.
 - Bestaand beleidskader en regierol OOV: voor veelvoorkomende en HIC geldt dat er momenteel een aanpak loopt, waarin OOV een belangrijke rol speelt. Het is ook volgens respondenten met name zaak om de huidige aanpak te consolideren om het aantal HIC delicten en met name woninginbraken terug te blijven dringen.
- Maatschappelijke onrust, polarisatie en radicalisering
 - Relevantie: maatschappelijke onrust en polarisatie is het gevolg van toegenomen maatschappelijke ongelijkheid, een gevoel van achterstelling onder mensen en gebrek aan verbinding met instanties en medebewoners. De gevolgen van deze gevoelens en het gebrek aan verbinding kunnen op de levens van bewoners groot zijn, zeker als iemand radicaliseert in zijn/haar gedachtengoed en mogelijk overgaat tot het gebruiken van geweld.
 - Bestaand beleidskader en regierol OOV: de oplossing van maatschappelijke onrust en polarisatie is met name gericht op het verbeteren van de leefsituatie van mensen en de leefbaarheid en sociale cohesie in de wijk en tussen groepen. Hier ligt met name een rol weggelegd voor (organisaties in) het sociaal domein. De rol van de afdeling OOV in de aanpak van

maatschappelijke onrust is daarmee beperkt. Wanneer maatschappelijke onrust omslaat in radicalisering en er sprake is van een veiligheidsrisico, ligt de regie wel bij OOV. Gouda heeft de afgelopen jaren met verschillende radicaliseringscasussen te maken gehad die in de pga radicalisering opgenomen zijn (geweest). De komende jaren ligt de uitdaging op dit vlak met name bij de doorontwikkeling van de pga om adequaat te kunnen inspelen op de trends op het gebied van radicalisering en extremisme (denk aan verschuiving naar rechts-extremisme en anti-overheids sentiment). Omdat de omvang van de groep links-, rechts- en anti-overheids-extremisten vooralsnog beperkt lijkt, is de noodzaak om daar op korte termijn extra op in te zetten beperkt.

- **Cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit**
 - Relevantie: de impact op bewoners en ondernemers die slachtoffer worden van gedigitaliseerde criminaliteit of cybercriminaliteit is doorgaans groot. Onderzoek laat zien dat de gevolgen van deze delicten vergelijkbaar zijn met de gevolgen van traditionele offline criminaliteit.⁶² Bovendien is er een toename zichtbaar van deze vorm van criminaliteit in de gemeente.
 - Bestaand beleidskader en regierol OOV: gedigitaliseerde criminaliteit en cybercriminaliteit is een thema dat voor veel gemeenten een grote uitdaging is, omdat de rol van de gemeenten in de aanpak ervan nog niet helder is. Ook voor gemeente Gouda geldt dat de rol van de gemeente nog niet helder is én dat het ontbreekt aan een beleidskader op dit thema. Zowel voor cybercriminaliteit – criminaliteit gericht op ICT – als gedigitaliseerde criminaliteit – traditionele criminaliteit die online plaatsvindt – geldt dat er gemeente een rol en verantwoordelijkheid hebben in het beschermen van haar inwoners en ondernemers en hen digitaal weerbaarder maken. Vanwege het veiligheidsaspect ligt hierin een belangrijke rol weggelegd voor OOV. Het gaat nadrukkelijk niet om cyberincidenten/-crisis waarbij vitale digitale infrastructuren het doelwit zijn. Dit is een landelijke en gemeentelijke opgave – onder andere door het ‘eigen huis op orde te hebben’ – maar niet zozeer van de afdeling OOV.⁶³
- **Ondermijning:**
 - Relevantie: ondermijning is een veelomvattend thema dat verschillende branches, organisaties en mensen raakt. De ernst van de problematiek wordt in Gouda onderkent, maar specifiek voor drugscriminaliteit zijn ketenpartners van mening dat de ernst en impact ervan onderschat wordt. Met name het drugsgebruik onder en het dealen van drugs door jongeren normaliseert steeds meer is de veronderstelling. Er zijn steeds meer zorgen over jonge aanwas richting ondermijnende criminaliteit.
 - Bestaand beleidskader en regierol OOV: de afgelopen jaren is op verschillende branches van ondermijning ingezet, o.a. op een aantal specifieke kwetsbare branches. Aan deze focus kleeft

⁶² Leukfeldt, R., Notté, R., & Malsch, M. (2018). Slachtofferschap van online criminaliteit.

⁶³ Weerbaarheid tegen cyberaanvallen is een gemeentebrede opgave, waarbij de focus ligt op het eigen ‘huis’ op orde krijgen en handelingsprotocollen te ontwikkelen in geval van cyberaanvallen. OOV is hierbij een belangrijke samenwerkingspartner, bijvoorbeeld door met andere afdelingen en partners risico’s in kaart te brengen, maar het ligt voor de hand om de regie te leggen bij de domeinen die gaan over de ICT-infrastructuur van de gemeente.

het risico op een waterbedeffect naar andere branches waar nog geen aanpak op loopt. Er ligt een nadrukkelijke wens om ook op andere kwetsbare branches in te zetten (denk aan andersoortige ondernemingen zoals kapperszaken en nagelsalons). Hierbij heeft OOV een belangrijke regierol in de samenwerking met andere organisaties en domeinen. Daar komt bij dat criminele families en drugscriminaliteit pas vanaf 2022 geprioriteerd zijn, waardoor de effecten op deze onderwerpen nog niet zichtbaar (kunnen) zijn en het volgens respondenten te vroeg is om ondermijning af te schalen.

Tot slot hebben we nog de 'thema's' jeugd en jongvolwassenen en kwetsbare wijken. Beiden wijken af van de thema's die we hierboven beschreven. Jongeren en jongvolwassenen moet worden gezien als een doelgroep en niet als een veiligheidsthema zoals de hierboven beschreven thema's. Het is een doelgroep die blijvend aandacht vraagt, mede doordat de ontwikkelingen onder jongeren door de toenemende digitalisering snel gaan. Daarbij komt dat jongeren en jongvolwassenen een kwetsbare groep vormen die bij aanraking met criminaliteit het risico lopen verder af te glijden. De afgelopen jaren is met betrekking tot deze doelgroep ingezet op jeugdoverlast, woninginbraken, radicalisering en drugsproblematiek. Er lopen verschillende initiatieven en aanpakken waarvan gemeente en ketenpartners de indruk hebben dat ze op de goede weg zitten. De komende jaren is het zaak om de lopende aanpakken voort te zetten en te borgen. Dit neemt niet weg dat binnen de thema's ondermijning en gedigitaliseerde criminaliteit jongeren en jongvolwassenen extra aandacht vragen. Voor (de preventie van) jonge aanwas lopen al verschillende initiatieven (Dealbreakers en het risicojongerenoverleg), maar er zijn blijvende zorgen over dit fenomeen. Voor gedigitaliseerde criminaliteit geldt dat een aanpak gericht op de weerbaarheid van jongeren – ook tegen daderschap (denk aan geldezels) – vormgegeven moet worden.

Tot slot het thema kwetsbare wijken. In een aantal Goudse wijken is sprake van een cumulatie van factoren waardoor deze relatief kwetsbaar zijn voor criminaliteit en veiligheidsproblemen. In deze wijken is het van belang een integrale, wijkgerichte aanpak te creëren om de problematiek in de wijk te verminderen door enerzijds preventief in te zetten op risicofactoren en anderzijds repressief criminaliteit aan te pakken. Dit betekent dat kwetsbare wijken niet zo zeer een zelfstandig thema is maar meer een strategie of een manier van (samen)werken waarmee veiligheidsproblematiek op wijkniveau kan worden aangepakt. Hierbij is het zaak dat verschillende gemeentelijke afdelingen gezamenlijk optrekken.

8.1.2 Advies

Alles overziend komen er drie thema's naar voren die wij adviseren om de komende jaren te prioriteren. Het gaat om:

1. Intensiveren: ondermijning

Dit thema vraagt de komende vier jaar om intensivering op de volgende vier actielijnen:

- a. Kwetsbare branches⁶⁴
 - b. Drugscriminaliteit
 - c. Criminele families⁶⁵
 - d. Jonge aanwas
2. **Ontwikkelen: gedigitaliseerde criminaliteit en cybercriminaliteit**

Dit thema vraagt de komende vier jaar om een uitwerking/ontwikkeling van een doelgroep-specifieke aanpak ten behoeve van de weerbaarheid van (kwetsbare) bewoners en ondernemers.⁶⁶

3. **Consolideren: veelvoorkomende delicten en high impact delicten**

Dit thema vraagt de komende vier jaar om het consolideren van de huidige aanpak ten behoeve van het verder terugdringen van het aantal veelvoorkomende en HIC-delicten, met in het bijzonder woninginbraken.

Voor het thema ondermijning is jonge aanwas expliciet als actielijn opgenomen. We adviseren om ook binnen het thema gedigitaliseerde criminaliteit en cybercriminaliteit expliciet aandacht te hebben voor jongeren en jongvolwassenen als kwetsbare groep vanwege het vele gebruik van sociale media. In hoeverre jongeren en jongvolwassenen als slachtoffer en daders extra aandacht behoeven binnen het thema veelvoorkomende criminaliteit en high impact delicten vraagt om een verdiepende analyse van politiegegevens.

Met betrekking tot maatschappelijke onrust/polarisatie en radicalisering zien wij op dit moment geen aanleiding om het thema te prioriteren. Omdat polarisatie met name voortkomt uit maatschappelijke ongelijkheid en gevoelens van ongenoegen tussen groepen mensen en tussen bewoners en instanties, is het van belang om gemeentebreed in te zetten op het verminderen van die gevoelens en het versterken van vertrouwen en samenhang. Dit vraagt om integrale samenwerking tussen onder andere het sociaal domein, zorgdomein, ruimtelijk domein en het veiligheidsdomein. Indien sprake is van radicalisering heeft de afdeling OOV wel een regierol. Er zijn echter op basis van de veiligheidsanalyse en de gesprekken geen signalen dat het intensiveren van de aanpak momenteel nodig is.

We willen nogmaals benadrukken dat het prioriteren en daarbinnen het benoemen van actielijnen *niet* betekent dat de overige thema's geen inzet vragen. Zoals reeds beschreven is het van belang om het bestaande niveau en de bestaande aanpak op de thema's te handhaven en voort te zetten. Daarnaast is het

⁶⁴ Met betrekking tot kwetsbare branches kan gedacht worden aan het verder professionaliseren en uitbreiden van het BIBOB-beleid naar nog onvergunde branches, zoals nagelsalons. Andere mogelijkheden zijn het in kaart brengen van kwetsbaarheden bij branches die een mogelijke faciliterende rol kunnen hebben bij witwassen, zoals vastgoedontwikkelaars en het notarieel. Gezamenlijk met branches kan op basis van de kwetsbaarheden worden gekeken naar waar barrières opgeworpen kunnen worden.

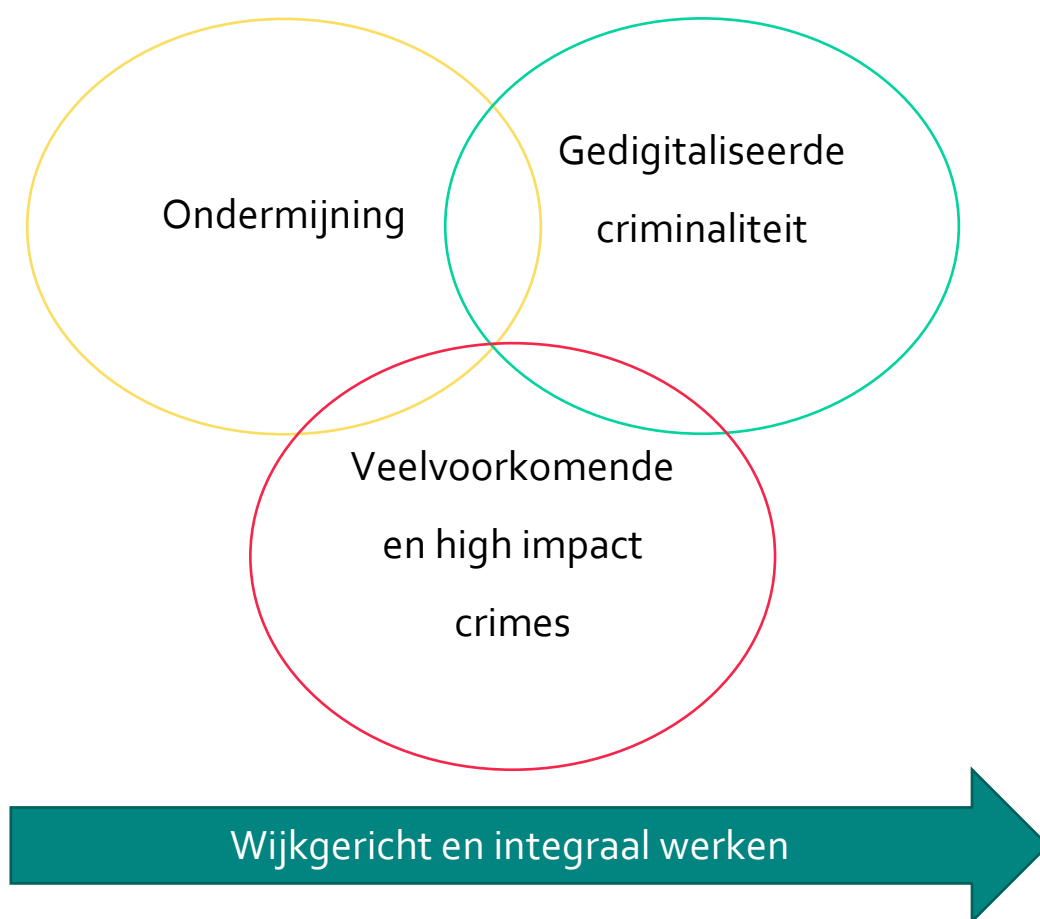
⁶⁵ Met betrekking tot criminele families heeft men de indruk dat deze redelijk goed in beeld zijn maar dat de aanpak verder vormgegeven moet worden – het is pas sinds 2022 immers een prioriteit. Intensivering van de aanpak is nodig om daadwerkelijk barrières op te kunnen werpen. Ook de aanpak van criminele families in Tilburg kan als inspiratie dienen. In gemeente Tilburg is voor de aanpak van criminele families gekozen voor een ondersteunende aanpak, waarbij de families praktische hulp krijgen op de leefgebieden en vervolgens worden toegeleid naar een leven in de 'bovenwereld'. De eerste resultaten lijken positief.

⁶⁶ Voor de aanpak van gedigitaliseerde criminaliteit en cybercriminaliteit kan onder andere de cyberwegaanpak van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) als startpunt worden genomen om te bepalen welke rol de gemeente daarin heeft. Daarnaast heeft de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG) een focusblad Digitale Veiligheid opgesteld waarin mogelijkheden voor een aanpak in opgenomen zijn.

van belang om nieuwe ontwikkelingen nauwlettend in de gaten te houden en indien nodig prioriteiten en/of actielijnen te verleggen. Het integraal veiligheidsbeleid is adaptief en dynamisch.

Tot slot adviseren we om integraal en wijkgericht werken expliciet als strategie te benoemen in de Kadernota. Middels deze aanpak kan recht worden gedaan aan de verschillen tussen wijken en lokaal een passende aanpak voor criminaliteit en veiligheidsproblematiek worden ontwikkeld. Deze strategie geldt zowel voor het werken op de prioriteiten als de overige veiligheidsthema's. Dit betekent dat bijvoorbeeld gericht woninginbraken in hotspots worden aangepakt, digitale weerbaarheidscampagnes worden ingezet in gebieden met veel ondernemers en gericht drugsgebruik wordt aangepakt in gebieden waar veel uitgaanspubliek en/of jongeren komt/komen.

Schematisch zien de geadviseerde prioriteiten er als volgt uit:

8.2 Doelen, effectindicatoren en verantwoordingsmethodiek

Tot slot is gevraagd advies uit te brengen over doelen, effectindicatoren en een verantwoordingsmethodiek. In deze paragraaf geven we enkele suggesties.

Doelen en effectindicatoren

Met betrekking tot de effectindicatoren en gestelde doelen valt op dat in de afgelopen Kadernota voor een aantal prioriteiten gekozen is voor SMART-geformuleerde doelen. Door de doelen op die manier te formuleren en daar meetbare effectindicatoren aan te koppelen, is het goed mogelijk om tussentijds de voortgang op de prioriteiten te meten en waar nodig het beleid aan te scherpen of veranderen. Niet voor alle prioriteiten is dat echter altijd mogelijk (of zelfs wenselijk), vaak omdat het gaat om procesopgaven – zoals integraal samenwerken of een aanpak ontwikkelen. Ook zijn er thema's waarvan de aard en omvang nog niet helder zijn, waardoor het lastig is om concrete doelen te stellen. Dat is bijvoorbeeld het geval bij cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit. In zo'n geval ligt het voor de hand om te beginnen met het in kaart brengen welke initiatieven er al lopen, welke partners daarbij betrokken zijn en gezamenlijk een handelingskader op te stellen. Vervolgens kan op basis van het handelingskader een aanpak ontwikkeld worden en hieraan doelen gekoppeld worden.

Verantwoordingsmethodiek

Om te kunnen bepalen of het beleid doeltreffend is, is het van belang om het integraal veiligheidsbeleid te monitoren. De effecten van het beleid zijn in de praktijk vaak lastig te meten. Niet in de laatste plaats omdat de beoogde outcome ook door andere factoren wordt beïnvloed. Een volwaardige effectmeting is daarom niet altijd haalbaar. Een alternatief is een plan- en procesevaluatie. Met een planevaluatie wordt – ex ante – getoetst of de aanpak in theorie effectief is. Voor dit doel wordt de beleidslogica van de aanpakken in de uitvoeringsplannen geëxpliciteerd (ieder uitvoeringsplan heeft z'n eigen beleidslogica). Dat wil zeggen:

- per beleidsprioriteit wordt in beeld gebracht welke doelen (maatschappelijke effecten) worden beoogd (daar waar mogelijk én zinvol worden de doelen SMART-geformuleerd),
- wie de doelgroep(en) precies is/zijn en
- met welke middelen en activiteiten gedacht wordt dat deze beoogde doelen gehaald worden.

Dit leidt tot een formeel model met doelen, middelen en mogelijke uitkomsten. Is eenmaal het formele model opgesteld, dan kan worden getoetst of de ingezette middelen en de gevolgde werkwijzen *waarschijnlijk* tot de beoogde resultaten leiden. Die toets kan enerzijds worden uitgevoerd door na te gaan of de aannames logisch en consistent zijn, anderzijds door na te gaan of de gehanteerde werkwijze bij de betreffende prioriteit elders (al dan niet in een andere context) al wordt toegepast en welke effecten daarvan bekend zijn. Daarbij is het ook zaak na te gaan welke randvoorwaarden succesbepalend waren bij het behalen van het beoogde effect. Vervolgens wordt gemonitord of de uitvoeringspraktijk voldoet aan de randvoorwaarden en wordt gekeken naar de directe resultaten (output) (procesevaluatie). Als het proces overeenkomt met het voorgenomen proces en aan de randvoorwaarden is voldaan, kan daarmee aannemelijk worden gemaakt of de aanpak effectief is. Hierbij kunnen cijfers als sluitstuk van een plan- en procesevaluatie fungeren.

Een plan- en procesevaluatie is een belangrijke maar tijdsintensieve stap. Daarom wordt het vaak overgeslagen en wordt naar oplossingen gekeken zonder de exacte oorzaken van problemen te weten.

Hierdoor bestaat het risico dat interventies onvoldoende aansluiten bij de problematiek. Het is daarom belangrijk dat samen met ketenpartners drie vragen wordt beantwoord, we illustreren dit met jonge aanwas:

- Wat: Wat is de kern van het fenomeen/probleem, waar worden jongeren gerekruteerd, om welke jongeren gaat het? Hoe verlopen de rekruteringsprocessen?
- Waarom: wat maakt dat jongeren deelnemen aan criminaliteit? En wat maakt dat jongeren wegblijven bij ondermijnende criminaliteit of weer het rechte pad op raken?
- Hoe: hoe voorkomen we dat jongeren in de criminaliteit terecht komen?

Door deze vragen te stellen leg je in principe al de basis voor de planevaluatie en zorg je er met elkaar voor dat de aanpak aansluit bij de oorzaken van de problemen, waarmee je de doeltreffendheid van beleid waarborgt. Bovendien erken je hiermee de complexiteit van problematiek, die zich vaak niet laat vangen in kwantitatieve effectindicatoren. Echter, vaak wordt in de verantwoording van beleid vooral gekeken naar kwantitatieve effectindicatoren terwijl die weinig zeggen over de echte praktijk en maatschappelijke opbrengst. Steeds vaker wordt daarom gebruik gemaakt van de methode bovenstaande 'Rijker verantwoorden', wat in feite neerkomt op het cyclisch, met elkaar, beantwoorden van bovengenoemde vragen. Dit is een methodiek waarbij ketenpartners met elkaar het gesprek voeren over het probleem, oorzaken, ontwikkelingen en de aanpak. Dit gesprek kan op verschillende momenten gevoerd worden:

- Bij planvorming.
- Bij een tussentijdse evaluatie van de aanpak.

Voor een integrale aanpak waarin kernpartners elkaar nodig hebben, kan Rijker verantwoorden als concept op verschillende niveaus meerwaarde hebben:

- Het samen vanuit de complexe inhoud uitwerken van een uitvoeringsplan (inclusief brede maatschappelijke doelen), het samen tussentijds evalueren op voortgang en het samen vaststellen van de benodigde aanpassingen in de aanpak en monitoring zorgt ervoor dat de betrokken professionals tussentijds leren van de uitvoering en de aanpak daardoor steeds effectiever kan worden gemaakt. Dit concept past goed bij een integraal veiligheidsbeleid waarin de aanpak van complexe problematiek de samenwerking van meerdere partijen vereist. Ook kan dit concept goed worden gebruikt voor input voor het uitvoeren van een planevaluatie. De planevaluatie toetst tenslotte de beleidslogica van de aanpak (de theorie van verandering). En omdat binnen Rijker verantwoorden de theorie van verandering expliciet – en met elkaar – uitgewerkt wordt, komt deze direct beschikbaar voor de planevaluatie.
- Door de focus te verschuiven van sec verantwoorden op kwantitatieve prestatie-indicatoren naar ook leren en doorontwikkelen richt de monitor zich ook op inhoudelijke indicatoren en randvoorwaarden voor succes. Deze grootheden zijn voor de betrokken kernpartners vaak veel herkenbaarder en geloofwaardiger dan (uitsluitend) de kwantitatieve indicatoren. Dat zorgt bij hen voor draagvlak en grotere bereidheid om met de uitkomsten aan de slag te gaan.

Bijlage 1 Overzicht geïnterviewden

De volgende personen zijn tijdens het interview ééns of meermaals geïnterviewd. Onderstaande tabel geeft de functie weer ten tijde van het interview.

Bestuurders

Functie
Burgemeester
Wethouder Sociaal Domein

Organisaties

Functie
Teamchef Politie BT Gouda
Gebiedsregisseur Veiligheid en Wijken
Hoofd Veiligheid en Wijken
Operationeel Specialist, Politie
Gemeentesecretaris
Coördinator Veiligheid en Wijken
Beleidsmedewerker Maatschappelijk Beleid
Procesregisseur Zorg- en Veiligheidshuis Hollands Midden
Coördinator Veiligheid en Wijken
Jurist
Manager Zorg- en Veiligheidshuis Hollands Midden
Stadsmarinier
Afdelingshoofd Opgroeien & Start Arbeidsmarkt
Hoofd RIEC
Jeugdregisseur Opgroeien & Start Arbeidsmarkt
Preventiewerker Jeugd Preventie Team
Programmamanager Ondernijning
Voorzitter Samenwerkende Binnenstadondernemers Gouda
Jongerenwerk
Procesregisseur Veiligheid
Gebiedsofficier, Openbaar Ministerie
Hoofd Stadstoezicht
Accountmanager Gouda RIEC
Beleidsmedewerker HIC
Sr. Adviseur Veiligheid en Crisisbeheersing
Afdelingshoofd Ruimtelijk beleid en advies

Bijlage 2 Onderzoeksmethoden

Om te komen tot de prioriteiten voor de nieuwe Kadernota wordt een aantal stappen doorlopen. De volgende stappen zijn tot nog toe doorlopen:

1. **Documentanalyse:** er is een analyse uitgevoerd op het huidige integrale veiligheidsbeleid (kadernota en actieplannen), de begroting, de voortgangsrapportages en de veiligheidscijfers van de gemeente Gouda. Ook betrokken we toonaangevende literatuur op het gebied van randvoorwaarden voor effectief veiligheidsbeleid.
2. **Veiligheidsanalyse:** er is een veiligheidsanalyse van politiecijfers van 2019 t/m 2021 uitgevoerd, op basis van politiecijfers en de Veiligheidsmonitor. De Veiligheidsmonitor is een periodiek bevolkingsonderzoek waarbij bewoners middels een enquête worden gevraagd naar de leefbaarheid, veiligheid en slachtofferschap van criminaliteit. De uitkomsten van de Veiligheidsanalyse zijn aangevuld met landelijke en regionale ontwikkelingen. In Gouda is de Veiligheidsmonitor in 2021 niet op wijkniveau ingevuld. Daardoor kan er niet worden gedifferentieerd tussen wijken.
3. **Vergelijking referentiegemeenten:** er is een vergelijking gemaakt tussen de pakketten aan maatregelen die zijn ingezet per prioriteit tussen Gouda en zeven referentiegemeenten. De gemeenten die zijn meegenomen zijn Zoetermeer, Roosendaal, Utrecht, Delft, Tilburg, Helmond en Heerlen. Voor deze selectie is gekeken naar het inwoneraantal, geografische ligging, % 15 tot 25 jarigen, % niet-Westers, % koopwoningen en huurwoningen en % bewoners op bijstand niveau. Op basis van deze kenmerken zijn gemeenten Roosendaal, Helmond en Heerlen geselecteerd. De gemeenten Utrecht en Tilburg zijn geselecteerd vanwege hun vooraanstaande positie wat betreft criminaliteitsbestrijding. Delft en Zoetermeer zijn gekozen vanwege hun overeenkomende problematiek wat betreft uitreizigers, een specifiek problematiek waar niet veel gemeenten mee te maken hebben. Voor de zeven referentiegemeenten zijn de IVPs en uitvoeringsplannen van 2022 geraadpleegd. Hierbij is gekeken welke overeenkomsten en verschillen er zijn in de aanpak van prioriteiten.
4. **Interviews:** er zijn gesprekken gevoerd met professionals van de gemeente. Interviews zijn gehouden met:
 - Burgemeester;
 - Wethouders Sociaal Domein;
 - Gemeentesecretaris;
 - Afdeling Veiligheid en Wijken;
 - Afdeling Opgroeien & Start Arbeidsmarkt;
 - Team Ondermijning VNW;
 - Afdeling Maatschappelijk Beleid;
 - Politie;
 - Stadstoezicht
 - Openbaar Ministerie;

- Zorg- en Veiligheidshuis Hollands-Midden
- Ondernemersvereniging Samenwerkende Binnenstadondernemers Gouda

Ook zijn ondernemersverenigingen en wijkteams uitgenodigd voor deelname. Van deze uitnodiging is beperkt gebruik gemaakt.

De interviews zijn gehouden om nader zicht te krijgen op veiligheidsontwikkelingen in Gouda: zowel op inzet als resultaten, en zowel concreet meetbare resultaten als resultaten die niet direct in cijfers te vatten zijn. In deze interviews is teruggeblikt en besproken wat volgens de respondenten de actuele veiligheidssituatie is en hoe deze zich ontwikkelt. Ook is gevraagd welke thema's zij graag geprioriteerd zien in de periode 2023-2026.

5. **Peiling onder inwoners:** Een team van buurtvoorlichters heeft in Gouda West, Noord, en Oost enquêtes afgenomen onder inwoners. In deze enquête is bewoners gevraagd naar welke vormen van overlast en criminaliteit zij in hun eigen buurt ervaren; met welke vormen van overlast Gouda volgens hen te maken heeft, en welke thema's meer tijd en aandacht verdienen. Ook is er een digitale enquête geopend en door de gemeente Gouda verspreid, waarop inwoners deze vragen hebben beantwoord.
6. **Opstellen brutolijst veiligheidsthema's.** Bovenstaande stappen leverden een brutolijst met belangrijke veiligheidsthema's op. De brutolijst is opgesteld op basis van de ontwikkelingen in de Veiligheidsanalyse, het aantal keren dat veiligheidsthema's in de interviews als prioriteit werden genoemd plus de inhoudelijke argumentatie waarom dat het geval was, en de peiling onder inwoners van Gouda.
7. **Werksessie met professionals.** Er werd een prioriteringssessie met vertegenwoordigers van de afdelingen en organisaties die in stap 3 zijn geïnterviewd georganiseerd. In deze sessie presenteerden we de resultaten en effecten van het veiligheidsbeleid en bespraken we de huidige veiligheidssituatie. Daarna werkten we methodisch naar nieuwe prioriteiten. De betrokken professionals hebben een goed overzicht wat er speelt op het gebied van veiligheid en kunnen daardoor de noodzaak en urgentie van verschillende veiligheidsthema's tegen elkaar afwegen.
8. **Raadsbijeenkomst.** Er werd een raadsbijeenkomst gehouden met de vertegenwoordigers veiligheid van alle fracties. Hen werd gevraagd aan te geven welke van de veiligheidsthema's belangrijk zijn en de komende jaren prioriteiten zouden moeten krijgen.
9. **Notitie en advies.** We verwerkten de uitkomsten van voorgaande stappen uit in onderhavig rapport en formuleerden daarbij een advies over de prioriteiten.

Bijlage 3 Overzicht pakketten aan maatregelen referentiegemeenten⁶⁷

Gouda	Zoetermeer	Roosendaal	Utrecht	Delft	Tilburg	Helmond	Heerlen
Jeugdcriminaliteit: woninginbraken, radicalisering, drugsproblemen	Geprioriteerd	Deels geprioriteerd	Deels geprioriteerd	Deels geprioriteerd ⁶⁸	Deels geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd
Maatregelen: Top X	Maatregelen: Wijkaanpak jongerengroepen	Maatregelen: Woninginbraken Voorlichting en preventie	Maatregelen: Jeugdoverlast Intensiveren aanpak overlastgevende en risicovolle jeugd en jeugdnetwerken	Maatregelen: Radicalisering Preventieve inzet vanuit domeinen zorg, welzijn en onderwijs	Maatregelen: Radicalisering Actieplan voorkomen radicalisering en polarisatie	Maatregelen: Actieplan Perspectief voor jeugd	Maatregelen: Integrale aanpak jeugdoverlast
Subsidiëren inbraakwerende maatregelen	Plaatsen van jongerenvoorzieningen	Promoten en faciliteren home safety checks		Trainen relevante actoren in herkennen van signalen en inzetten van interventies		Optimaliseren preventief jeugdbeleid	Straatcoaches
Stimuleren privaat cameratoezicht	Samenwerking met Veiligheidshuis	Deelname aan PGA	Versterken aanpak PGA jeugd en PGA kwetsbare groepen/personen			Integrale aanpak risicojeugd	HALT
Verstrekken preventieadvies	Inzet Overlastwet	Radicalisering Districtelijke expertisebevordering		Relatie bouwen met relevante maatschappelijke organisaties		Integrale aanpak wapens en jongeren	Crisis protocol social media
Stimuleren meldingsbereidheid	PGA jeugdnetwerk	Polarisatievraagstuk onderzoeken		Regie op PGA radicalisering, lokaal en in veiligheidshuis		Regie op aanpak HIC	
Veiliger maken hotpots							
Individuele begeleiding, stadsmarinier				Woninginbraken Dadergericht: gericht toezicht, handhaving en opsporing, tegengaan heling, PGA		Project weerbare en inbraakvrije wijk Helmond Noord	
Groepsscan, meidengroepen, stadstoezicht en politietoezicht							

⁶⁷ Integraal Veiligheidsplan Utrecht 2019-2022; Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Zoetermeer 2019-2022; Kadernota Heerlen 2019-2022; Kadernota Tilburg 2019-2022; Integraal Veiligheidsplan Delft 2019-2022; Samen werken aan een veiliger Delft. Uitvoeringsplan prioriteiten Delft 2019-2022; Integraal Veiligheidsplan de Markiezen 2019-2022; Masterplan Integrale Veiligheid Helmond 2019-2022; Uitvoeringsplan Masterplan Integrale Veiligheid Helmond 2022.

Gouda	Zoetermeer	Roosendaal	Utrecht	Delft	Tilburg	Helmond	Heerlen
Jongerenwerk, risicojongerenoverleg, contact met onderwijs Bestuurlijke maatregelen, aanpak heling PGA radicalisering Pilots polarisatie				Slachtoffergericht: stimuleren preventie, burgerparticipatie, nazorg Aanpak hotspots/hottimes			
De stad en haar bestuur weerbaarder maken tegen ondermijning	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd:	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd
Knooppunten, hennepsteelt en drugshandel, criminele netwerken en bestuurlijke ondermijning	BIBOB Integrale aanpak OMG	Bestuurlijke weerbaarheid Maatschappelijke weerbaarheid Oneigenlijk gebruik van het sociale vangnet aanpakken waar signalen zijn van georganiseerde criminaliteit (zoals PGB-fraudes). Meldingsbereidheid stimuleren	Systeem aanpakken Ingrijpen diverse invalshoeken Informatiepositie verstevigen Samenleving weerbaar maken Gemeentelijke organisatie weerbaar maken Buurtaanpak ontwikkelen Samenwerken met andere steden BIBOB	Verbeteren informatiepositie en expertise Aanpak ontwikkelen en uitvoeren Aangaan slimme samenwerkingsverbanden BIBOB	Aanpak mensenhandel Focus OMG's, horeca Strategie terugdringen en mobiliseren Maatschappelijke weerbaarheid Stimuleren meldingsbereidheid burgers BIBOB Samenwerking RIEC en Taskforce Brabant-Zeeland	Aanpak casuïstiek Borging Handhavingsknooppunt Binnenstad-Oost mbt het onderwerp ondermijning) Uitbouwen en versterken maatschappelijke coalities Optimalisering toetsing BIBOB Doorontwikkelen Veiligheidsinformatie knooppunt Inzet meld een vermoeden	Taskforce jeugdige ondermijners Bestuurlijke aanpak Damoclesbeleid Aanpak Heerlen Noord BIBOB Digitaal opkopers register Monitoren OMG's In beeld brengen vastgoedfraude Toezicht zorgfraude

Gouda	Zoetermeer	Roosendaal	Utrecht	Delft	Tilburg	Helmond	Heerlen
						Communicatie over ondermijning, opstellen beleid mensenhandel Inzet van instrumenten mbt ondermijning: Virtual Reality sessies om ondermijning te leren herkennen (onderdeel Versterkingsplan)	
Sociale overlast: woonoverlast en overlast door personen met verward gedrag	Niet geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd
Gedragsaanwijzingen door burgemeester en woningcorporaties Buurtbemiddeling Meldpunt Zorg en overlast		Implementatie WvGGZ Lokaal plan van aanpak maken Nazorg detentie: terugkeer goed voorbereiden Zorgmijders: MASS team inzetten ⁶⁹	Buurtnetwerken versterken Meer gerichte vroegsignalering Buurtgerichte aanvullende zorg Zicht krijgen op de onzichtbare laag	Inzicht krijgen in toename meldingen Opstellen samenwerkingsafspraken Uitwerken bestuurlijk instrumentarium	Optimaliseren van acute keten , meldroutes en vroegsignalering Terugdringen (woon)overlast Terugdringen criminaliteit door PGA via ZVH Inzet veiligheidsbeleving	Regie aanpak complexe casuïstiek en verbinding zorg & veiligheid Betrekken van inwoners bij leefbaarheid en veiligheid Ontwikkelen van nieuwe manieren om in contact te blijven met inwoners Wijkontwikkelprogramma's Versterkingsplan Binnenstad-Oost	Buurtbemiddeling Aanpak kamerverhuurpanden PGA overlastgegenden centrum Integrale gebiedsgerichte aanpak overlast maankwartier

⁶⁹ OGGZ-team (overige gemeenten) wordt ingezet om mensen die zorg mijden of de juiste zorg niet kunnen vinden toe te leiden naar de juiste zorg/ondersteuning. OGGZ-team werkt vanuit het ZVH als multidisciplinair team wat laagdrempelig ingezet kan worden.

Gouda	Zoetermeer	Roosendaal	Utrecht	Delft	Tilburg	Helmond	Heerlen
Drugscriminaliteit: aanpak van netwerken en criminele familie⁷⁰s	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd	Geprioriteerd
Aanpak daders drugshandel	Voorlichting	Inzicht verkrijgen in criminele verbanden met betrekking tot drugs	Geen informatie over specifieke maatregelen gericht op drugs beschikbaar	Focus op druggerelateerde criminaliteit	Focus op drugscriminaliteit en hennepsteelt	Actieve deelname aan pilots en proeftuinen Taskforce-RIEC	Doorontwikkeling lokale aanpak hennepplantages
Aanpassen beleidsregels Opiumwet	Samenwerking RIEC	Meer werk maken van "bestuurlijk afpakken" en geld terugvorderen van personen			Pilot regulering wietteelt		Experiment gesloten coffeeshop keten
Toepassen beleidsregels shishalounge	Integrale aanpak illegale hennepsteelt	die gemeentelijke belastingen etc. nog open hebben staan					Aanpak illegale growshops
Intensivering criminele families aanpak							Hennep aanpak parkstad
Controle van coffeeshops en avondwinkels							Registratie drugsdumpingen
Last onder Dwangsom drugshandel op straat							
Inzet art. 13b Opiumwet							
Last onder Dwangsom lachgas							
Pilot jonge aanwas RIEC/Dealbreakers							
Preventie op drugscriminaliteit							
Samenwerking met scholen							

⁷⁰ Gouda benadert drugscriminaliteit als aparte prioriteit, waar de referentiegemeenten drugscriminaliteit als onderdeel van ondermijning beschouwen. Het is dus lastig om de specifieke maatregelen die op drugscriminaliteit zijn gericht en de andere maatregelen gericht op ondermijningscriminaliteit in de referentiegemeenten uit elkaar te houden.

DSP-groep BV

Van Diemenstraat 410

1013 CR Amsterdam

+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl

KvK 33176766

www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oever in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.

